

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

Cizinci v ČR v právní teorii a praxi

Foreigners in the Czech Republic in legal theory and legal
practice

autor: Bc. Aneta Šabatková
vedoucí: JUDr. Ing. Pavel Pikola, Ph.D.

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra práva

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Aneta Šabatková

Podnikání a administrativa

Název práce

Cizinci v ČR v právní teorii a praxi

Název anglicky

Foreigners in the Czech Republic in legal theory and legal practice

---

Cíle práce

- vymezení základních pojmů související s cizinci v ČR
- stanovení právní úpravy cizinců v ČR
- vytvoření obecného přehledu, týkající se oblasti cizinců v ČR
- zmapování statistických přehledů cizinců v ČR

Metodika

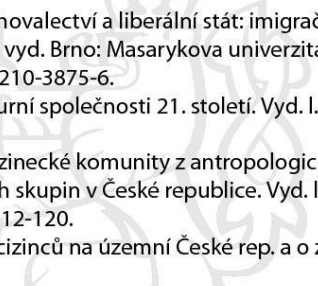
- studium odborné literatury
- studium internetových odkazů
- konzultace
- studium právních předpisů
- kvantitativní vyhodnocení zjištěných výsledků

Doporučený rozsah práce

60-80

Doporučené zdroje informací

- BARŠOVÁ, Andrea, Pavel BARŠA a Tereza POJAROVÁ. Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Mezinárodní politologický ústav, 2005, 259 s. ISBN 80-210-3875-6.
- Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturní společnosti 21. století. Vyd. I. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-717-8648-9.
- UHEREK, Zdeněk, Zuzana KORECKÁ a Tereza POJAROVÁ. Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice. Vyd. I. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2008, 188 s. ISBN 978-808-7112-120.
- Zákon č. 326/1999 Sb. ze dne 30. listopadu 1999 o pobytu cizinců na územní České rep. a o změně některých zákonů
-

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

Ing. JUDr. Pavel Píkola, Ph.D.

Elektronicky schváleno dne 15. 9. 2014

JUDr. Jana Borská

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 10. 03. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Cizinci v ČR v právní teorii a praxi" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne.....

.....

Šabatková Aneta

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce JUDr. Ing. Pavlu Pikolovi PhD., vedoucímu živnostenského odboru pro Prahu 3 JUDr. Petru Říhovi, Phan Kien Cuongovi, výkonnému místopředsedovi ČVS a policejnímu komisaři por. Bc. Michalu Nitkulinecovi za odbornou pomoc při zpracování mé diplomové práce. Dále tímto děkuji mým blízkým, kteří se mnou po dobu studií měli trpělivost.

CIZINCI V ČR V PRÁVNÍ TEORII A PRAXI

Souhrn

Diplomová práce s názvem „Cizinci v ČR v právní teorii a praxi“ se zabývá tematikou cizinců v České republice. První část diplomové práce je teoretická. Daná část je zaměřena na vymezení základních pojmů, českou a evropskou právní úpravu a kategorie cizinců na našem území. Dále charakterizuje Evropskou unii a Schengenský prostor, klasifikuje jednotlivé druhy pobytů a zachycuje ekonomickou aktivitu cizinců i oblasti vzdělání. Druhá část je praktickou částí mé diplomové práce. Je zaměřena na statistické zpracování tématu cizinců. Praktická část se zabývá statistickým zpracováním počtu cizinců v České republice a jejich jednotlivých krajích, vývojem počtu cizinců na našem území, doprovázeno následným vyhodnocením a doplněno o vlastní názor. Daná část diplomové práce také zachycuje statistické údaje o zaměstnanosti, živnostenském podnikání a vzdělání. Praktická část je především zaměřena na zhodnocení současné úrovně problematiky cizinců na území České republiky.

Klíčová slova:

- cizinec
- zákon
- území
- povolení
- pobyt
- národnost

FOREIGNERS IN THE CZECH REPUBLIC IN LEGAL THEORY AND LEGAL PRACTICE

Summary

The thesis titled "Foreigners in the Czech republic legal theory and practice" is dealing with foreigners in the Czech Republic. The first part is theoretical. That portion is focused on basic concepts, Czech and European regulation or categories of foreigners in our country. It further describes the European Union and the Schengen area, classifies various types of residence and captures the economic activity of foreigners and education. The second part is a practical part of my thesis. It focuses on the statistical treatment of the subject of aliens. The practical part deals with statistical processing of the number of foreigners in the Czech Republic and their individual regions, the development of the number of foreigners in our country, accompanied by a subsequent evaluation and, together with its opinion. A given part of the thesis also shows statistics on employment, small businesses, and education. The practical part is mainly focused on the evaluation of the current level of the issue of foreigners in the Czech Republic.

Keywords:

- foreigner
- law
- territory
- permit
- stay
- nationality

Obsah

1	ÚVOD.....	10
2	CÍL A METODIKA.....	11
2.1	Cíl práce.....	11
2.2	Metodika práce	11
3	PRÁVNÍ ÚPRAVA	12
3.1	Základní legislativa ČR	12
3.1.1	Zákon o pobytu cizinců.....	12
3.1.2	Zákon o azylu.....	14
3.2	Evropská právní úprava	16
3.2.1	Schengenský hraniční kodex	17
3.2.2	Vízový kodex.....	18
4	ZÁKLADNÍ A SOUVISEJÍCÍ POJMY	20
4.1	Pojem cizinec a pobyt cizince v ČR	20
4.2	Kategorie cizinců pobývajících v ČR	21
4.2.1	Občané zemí EU a jejich rodinní příslušníci	21
4.2.2	Občané zemí mimo EU.....	22
4.2.3	Ostatní cizinci	24
4.3	Cestovní doklad	24
4.4	Migrace	25
4.5	Integrace.....	27
5	CIZINCI V RÁMCI EVROPY	29
5.1	Evropská unie	29
5.2	Schengenský prostor	31
6	KLASIFIKACE POBYTŮ	34
6.1	Přechodný pobyt	35
6.1.1	Občané třetích zemí	35
6.1.1.1	Krátkodobé vízum a krátkodobý pobyt	36
6.1.1.2	Dlouhodobé vízum a dlouhodobý pobyt.....	37
6.1.2	Občané zemí EU a jejich rodinní příslušníci	40
6.2	Trvalý pobyt (povolení k trvalému pobytu).....	40

6.3	Státní občanství České republiky.....	42
7	NELEGÁLNÍ POBYT.....	43
7.1	Vyhoštění cizinců z území ČR.....	43
7.1.1	Správní vyhoštění.....	44
7.1.2	Soudní vyhoštění.....	45
8	CIZINCI VE SPOLEČNOSTI.....	47
8.1	Ekonomická aktivita.....	47
8.1.1	Evidence Ministerstva práce a sociálních věcí.....	47
8.1.2	Evidence Ministerstva průmyslu a obchodu.....	52
8.2	Vzdělání.....	53
9	STATISTICKÉ PŘEHLEDY SOUVISEJÍCÍ S DANOU PROBLEMATIKOU.....	56
9.1	Počty cizinců na území ČR.....	56
9.1.1	Historie.....	56
9.1.2	Současnost.....	59
9.2	Vybrané ekonomické ukazatele.....	66
9.2.1	Zaměstnanost.....	67
9.2.2	Živnostenské podnikání.....	68
9.2.3	Zhodnocení ekonomické aktivity cizinců.....	73
9.3	Vzdělávání.....	75
10	ZÁVĚR.....	83
11	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	87
12	SEZNAM GRAFŮ.....	97
13	SEZNAM TABULEK.....	98
14	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	99
	PŘÍLOHY.....	100

1 ÚVOD

Problematika cizinců je, v dnešní době globalizace, velmi aktuálním tématem, které se týká většiny států, včetně České republiky. Dnešní doba je charakteristická svými širokými možnostmi cestování, pobývání nebo trvalým přestěhováním do jiné země. Nejen, že vysoký počet cizinců navštěvuje Českou republiku, ale také jí vysoký počet opouští. Stále více studentů se angažuje ve výměnných pobytech, hledá brigády nebo trvalé zaměstnání v zahraničí. V možnosti cestovat vidí většina lidí hlavně možnost získání jazykových dovedností a hlavně zkušeností z jiné země, kultury a jiných zvyklostí. Stále více lidí v rámci své zahraniční dovolené navštěvuje vzdálenější státy, kam jim v historii nebyl umožněn přístup.

Lidé se odjakživa stěhovali za lepšími životními a ekonomickými podmínkami, které by jim dopomohly ke zlepšení jejich životní situace. Přestože přemísťování osob existuje ve světě už odedávna, nebylo na našem území vždy samozřejmostí jako dnes. V období komunistického režimu byla možnost vycestovat z našeho území značně omezena. Éra svobodného cestování, spojená s dlouhými hraničními kontrolami, byla odstartována až po Sametové revoluci. Česká republika se za velmi krátkou dobu stala cílovou zemí pro mnoho cizinců. Významnou změnou pro Českou republiku byl vstup do Evropské unie a Schengenského prostoru. Dané skutečnosti pro nás znamenaly zrušení hraničních kontrol, otevřený ekonomický trh, volnost pobytu, otevřený trh práce, aj.

V současné době se s cizinci setkáváme na každém kroku, například v zaměstnání, obchodech nebo školách. V dnešním globalizovaném světě je soužití osob s různými etnickými rozdíly nezbytnou realitou. Počet cizinců na území České republiky stále roste, proto se také stávají neodmyslitelnou součástí naší společnosti. Vzhledem k celosvětové ekonomice je jasné, že počet cizinců na naše území stále poroste. Pro stát je důležitá dobře nastavená migrační a azylová politika, včetně příslušných zákonů. V současné době je migrační a pobytová politika důležitou součástí české právní úpravy.

2 CÍL A METODIKA

2.1 Cíl práce

Cílem mé diplomové práce je vytvoření obecného přehledu cizinců v České republice. Dílčím cílem mé diplomové práce je zhodnocení současné právní úpravy a zpřehlednění právních norem upravující oblast cizinců na našem území, dále zpracování teoretického základu, tj. charakteristika jednotlivých druhů pobytů, Evropské unie a Schengenského prostoru, nelegálního pobytu nebo ekonomické činnosti cizinců a oblasti vzdělání. Dílčím cílem je také zjištění četnosti jednotlivých národností, které na našem území pobývají, vývoje a současného počtu cizinců na našem území a v jednotlivých krajích. Dále posouzení současné úrovně problematiky cizinců a jejich ekonomické aktivity v oblasti živnostenského podnikání, zaměstnanosti nebo vzdělání.

2.2 Metodika práce

Diplomová práce je rozdělena do dvou částí. První část mé diplomové práce je teoretická. Tato část je zaměřena na základní pojmy související s problematikou cizinců na území České republiky, klasifikaci jednotlivých druhů pobytů, charakteristiku nelegálního pobytu, Evropské unie a Schengenského prostoru, aj. Daná část byla zpracována na základě prostudované odborné literatury, příslušných zákonů, odborných článků, studia internetových zdrojů a konzultací s vedoucím mé diplomové práce JUDr. Ing. Pavlem Pikolou PhDr. Druhá část mé diplomové práce je praktická. Tato část je zaměřena na sběr dat, která byla použita ve statistickém zpracování a následným vyhodnocením výsledků. Daná část práce byla zpracována s pomocí vedoucího živnostenského odboru pro Prahu 3 JUDr. Petrem Říhou, Phan Kien Cuongem, výkonným místopředsedou ČVS a policejním komisařem por. Bc. Michalem Nitkulincem.

3 PRÁVNÍ ÚPRAVA

V současné době existuje velké množství právních úprav, které se zabývají oblastí cizinců na území České republiky. Níže uvedené kapitoly rozebírají pouze základní charakteristiku české a evropské právní úpravy, která danou problematikou cizinců na našem území zachycuje. Z hlediska české právní úpravy je v kapitolách rozebrán zákon o pobytu cizinců a zákon o azylu. Kapitoly se věnují charakteristice těchto zákonů, základních pojmů, které obsahují a jejich působností. Z evropského pohledu existuje také celá řada předpisů, upravujících práva a povinnosti cizinců. Níže je charakterizován Schengenský hraniční kodex a vízový kodex.

3.1 Základní legislativa ČR

Níže uvedené kapitoly se zabývají charakteristikou základní české právní úpravy, která se věnuje problematice cizinců na území České republiky. Mezi základní právní českou legislativu patří zákon o pobytu cizinců a zákon o azylu. V kapitolách jsou rozebrány základní informace, které jsou obsažené v uvedených zákonech. Kapitoly charakterizují jednotlivé oblasti, kterými se zákony zabývají a základní pojmy a povinnosti, které z těchto zákonů pro cizince na našem území vyplývají. Podrobnější rozebrání důležitých základních pojmů, které souvisí s tématem cizinců na našem území, je definováno v následující kapitole mé diplomové práce s názvem „Vymezení základních a souvisejících pojmů“.

3.1.1 Zákon o pobytu cizinců

Zákon č. 326/1999 Sb., ze dne 30. listopadu 1999, o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen zákon o pobytu cizinců), definuje základní charakteristiky, pojmy a podmínky, které s oblastí problematiky cizinců na území České republiky souvisí. Jedná se o základní českou právní úpravu, která se tématem cizinců na

našem území zabývá. Zákon o pobytu cizinců byl již několikrát novelizován. Poslední novela nabyla účinnosti 24. června 2014.¹

Zákon o pobytu cizinců upravuje² podmínky vstupu cizinců na území České republiky, pobytu a také vycestování z našeho území. Zákon se skládá z úvodních a závěrečných ustanovení a 6 částí. První část zákona o pobytu cizinců je považována za nejdůležitější a skládá se z 19 hlav. V první části zákona je definován samotný předmět právní úpravy daného zákona a jeho působnost. Jsou zde vyjmenovány prostředky, kterými musí cizinci disponovat, aby mohli setrvávat na území České republiky a také důvody odepření vstupu cizincům na naše území. Charakterizuje jednotlivé druhy pobytů, jejich definice a podmínky. Klasifikuje jednotlivá oprávnění, kterými musí cizinci disponovat, aby mohli v rámci daného druhu pobytu, setrvávat na území České republiky. Daný zákon se v první části věnuje velkým podílem právě dané klasifikaci jednotlivých druhů pobytů. Popisuje základní náležitosti jednotlivých dokladů, možnost jejich prodloužení nebo případy jejich zrušení. V první části zákona o pobytu cizinců jsou také rozebírány správní delikty, informační systémy či správní řízení a soudní přezkum.³

Zákon o pobytu cizinců v §161- §167 stanovuje působnost Policie České republiky, Ministerstva zahraničních věcí a Ministerstva vnitra v této oblasti státní správy. Působnosti správních orgánů dle daného zákona vykonávají v rámci Policie České republiky Ředitelství služby cizinecké policie a jeho detašovaná pracoviště, Odbor specializovaných činností a Odbory cizinecké policie. Místní příslušnost je stanovena podle místa hlášeného pobytu cizince. Zákon o pobytu cizinců jmenuje veškeré kompetence, které spadají do působnosti jednotlivých správních orgánů Policie České republiky. Ředitelství služby cizinecké policie je například oprávněno metodicky řídit a kontrolovat činnost odborů cizinecké policie, rozhodovat o žádostech cizinců o propuštění ze zařízení dle §129a, provádět hraniční kontrolu, rozhodovat o odepření vstupu cizince na naše území nebo

---

¹ Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/sluzby-pro-verejnost-informace-pro-cizince-informace-pro-cizince.aspx> z 30. 7. 2014

² Zákon o pobytu cizinců upravuje oblast cizinců v návaznosti na přímo použitelný právní předpis Evropských společenství. Jedná se o nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 ze dne 15. března 2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex).

³ Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/sluzby-pro-verejnost-informace-pro-cizince-informace-pro-cizince.aspx> z 30. 7. 2014

rozhodovat o odepření vycestování z našeho území. Působnost odboru cizinecké policie je kompletně vyjmenována v § 164 zákona o pobytu cizinců. Jedná se například o oprávnění provádět pobytovou kontrolu, ověřovat pozvání, plnit funkci ohlašovacího orgánu v rozsahu určeném tímto zákonem, rozhodovat o zrušení platnosti krátkodobého víza nebo vyžadovat výpis z evidence Rejstříku trestů. V § 165 zákona o pobytu cizinců jsou jmenovány jednotlivé kompetence Ministerstva vnitra České republiky. Patří mezi ně například oprávnění vykonávat dozor nad policií při výkonu státní správy, zřizovat a provozovat zařízení, vydávat potvrzení k oprávnění k trvalému pobytu na našem území nebo rozhodovat o vydání zaměstnanecké a modré karty. Dle § 166 zákona o pobytu cizinců Ministerstvo zahraničních věcí vykonává státní správu ve věcech povolování pobytu cizinců na našem území, kteří požívají výsady a imunitu podle mezinárodního práva. Dále zastává státní správu ve věcech udělování víz v rozsahu stanoveném zákonem o pobytu cizinců prostřednictvím zastupitelského úřadu.

Zákon o pobytu cizinců se nevztahuje na cizince, kteří jsou žadateli o udělení mezinárodní ochrany, azylanty nebo pokud se jedná o osoby, které využívají doplňkové ochrany. Dále se zákon o pobytu cizinců nevztahuje na osoby, které pobývají na našem území na základě zvláštního právního předpisu, který upravuje přechodný pobyt cizích ozbrojených sil na území České republiky. Zákon o pobytu cizinců se netýká osob, které požádali Českou republiku o udělení oprávnění k pobytu za účelem poskytnutí dočasné ochrany na území nebo osob, které pobývají na našem území na základě udělení oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany a to v případě, že to zákon nebo zvláštní předpis nestanoví jinak.⁴

3.1.2 Zákon o azylu

Zákon č. 325/1999 Sb., ze dne 11. listopadu 1999, o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o azylu), je spolu s již zmiňovaným zákonem o pobytu cizinců, považován za základní českou právní úpravu, která se problematikou cizinců na území České republiky zabývá.

---

⁴ Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/sluzby-pro-verejnost-informace-pro-cizince-informace-pro-cizince.aspx> z 30. 7. 2014

Zákon o azylu prošel řadou úprav a byl mnohokrát novelizován. Poslední novelizace proběhla v roce 2014, novelou číslo 101/2014 Sb., která nabyla účinnosti dne 24. června 2014. Zákon o azylu se skládá ze třech částí, závěrečného ustanovení a 97 paragrafů.⁵

Zákon o azylu upravuje práva a povinnosti azylantů, uchazečů o udělení mezinárodní ochrany nebo osob požívající doplňkové ochrany. Dále se zabývá problematikou azylových zařízení a státního integračního programu. Zákon o azylu udává působnost Ministerstva vnitra, Policie České republiky a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy v této oblasti státní správy. Definiuje řízení o udělení mezinárodní ochrany formou doplňkové ochrany nebo azylu, a s tím spojené řízení o jejich odnětí.⁶ Zákon o azylu modifikuje podmínky vstupu a pobytu cizince, který projevil úmysl požádat Českou republiku o mezinárodní ochranu formou doplňkové ochrany nebo azylu na území České republiky. Také se věnuje pobytu azylantů nebo osob, které požívají doplňkové ochrany na našem území.⁷

První část zákona o azylu je považována za nejdůležitější a skládá se z 12 hlav. Je věnována mezinárodní ochraně, samotnému prohlášení o záměru požádat o mezinárodní ochranu, osvědčení a dopravě cizince do azylového zařízení. Zabývá se také řízením o mezinárodní ochraně, definuje důvody udělení azylu a doplňkové ochrany a také důvody jejich odnětí nebo zániku. První část zákona o azylu charakterizuje společná ustanovení řízení a jeho účastníky, přerušování řízení a samotné rozhodnutí. V dané části je charakterizován Úřad vysokého komisaře, práva a povinnosti azylantů, osob požívající doplňkové ochrany a jiných osob. První část zákona se také věnuje cestovním dokladům, jejich povinným náležitostem a případné neplatnosti. Zahrnuje informace o státním integračním programu, zdravotních službách, správních deliktech či přestupcích.⁸

V zákoně o azylu jsou také definovány základní pojmy, které se k tématu cizinců na území České republiky vztahují. Zákon v § 2 definuje bezpečnou zemi původu takto: „*Bezpečnou zemí původu se rozumí stát, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě*

---

⁵ Dostupné na: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-325> z 30. 7. 2014

⁶ Uvedený předmět úpravy zákona o azylu se také řídí Směrnicí Rady 2005/85/ES, ze dne 1. prosince 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznání a odnímání postavení uprchlíka.

⁷ Dostupné na: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-325> z 30. 7. 2014

⁸ Dostupné na: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-325> z 30. 7. 2014

osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště.“ Jedná se o zemi, kde státní moc dodržuje lidská práva a je také schopná zabezpečit dodržování lidských práv a právních předpisů. Bezpečnou zemi osoby bez státního občanství nebo její občané neopouštějí z důvodů, které jsou uvedené v § 12 nebo v § 14a zákona o azylu. Jedná se o zemi, která ratifikuje a respektuje mezinárodní smlouvy o lidských právech a svobodách a umožňuje činnost právníkům osobám, které na dodržování lidských práv dohlížejí.

Azylantem se dle zákona o azylu rozumí cizinec, kterému byl udělen azyl dle zákona po dobu platnosti rozhodnutí o jeho udělení. Zákon o azylu v § 2 definuje azylové zařízení jako pobytové nebo přijímací středisko či integrační azylové středisko, které je blíže charakterizováno v třetí hlavě tohoto zákona. Cizinec, který využívá doplňkové ochrany je osobou, která nesplňuje důvody pro udělení azylu, ale byla jí přidělena doplňková ochrana dle § 2 zákona o azylu, po dobu platnosti rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany. Zákon o azylu v § 2 definuje žadatele o udělení mezinárodní ochrany jako: „*cizince, který požádal Českou republiku o mezinárodní ochranu, nebo cizince, který podal žádost o udělení mezinárodní ochrany v jiném členském státě Evropské unie, je-li Česká republika příslušná k jejímu posuzování.*“ Cizinec má dle zákona postavení žadatele, a to po celou dobu řízení o udělení mezinárodní ochrany.

3.2 Evropská právní úprava

Česká republika je od svého vstupu do Evropské unie⁹ vázána schengenským *acquis*.¹⁰ Seznam smluvních států, které ho plně aplikují je uveden v příloze č. 1 mé diplomové práce. Problematika Evropské unie je blíže rozebrána v následující kapitole mé diplomové práce s názvem „Evropská unie“, která se jí přímo věnuje a charakterizuje jednotlivé souvislosti, které se vztahují k oblasti cizinců na území České republiky. Členské státy jsou komplexně vyjmenovány v příloze č. 2 mé diplomové práce.

Mezi závazné předpisy Evropské unie patří několik velice důležitých nařízení. Jedná se například o Nařízení Rady (ES) č. 539/2001, ze dne 15. března 2001, kterým se stanoví

---

⁹ Vstup České republiky do Evropské unie dne 1. května 2005.

¹⁰ Schengenský *acquis* je soubor schengenských pravidel.

seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni. Seznam jednotlivých států, které podléhají vízové povinnosti, je uveden v příloze č. 3 mé diplomové práce.

3.2.1 Schengenský hraniční kodex

Dalším důležitým předpisem je Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006, ze dne 15. března 2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravující přeshraniční pohyb osob (dále jen Schengenský hraniční kodex). Dle Schengenského kodexu se stanovují pravidla, která regulují opatření, týkající se ochrany hranic. Jedná se o hranice členských států Evropské unie ve vztahu k osobám, které je překračují. Státy Schengenského prostoru jsou jmenovány v příloze č. 4 mé diplomové práce. Jednotlivé členské státy Evropské unie jsou uvedeny v příloze č. 2 mé diplomové práce. Schengenský hraniční kodex se skládá ze čtyř hlav. Hlava první zachycuje obecná ustanovení, hlava druhá se zabývá problematikou vnějších hranic, hlava třetí charakterizuje oblast vnitřních hranic a hlava čtvrtá obsahuje závěrečná ustanovení.

Dle Schengenského hraničního kodexu, hlavy první, článku č. 2 jsou vnitřní hranice definovány jako: *„společné pozemní hranice členských států, včetně říčních a jezerních hranic, letiště členských států pro vnitřní lety, námořní, říční a jezerní přístavy členských států pro pravidelná vnitřní trajektová spojení.“* Dále Schengenský hraniční kodex definuje v hlavě první, článku č. 2 vnější hranice jako: *„pozemní hranice členských států, včetně říčních a jezerních hranic, a jejich námořní hranice a letiště, říční přístavy, námořní přístavy a jezerní přístavy, pokud nejsou vnitřními hranicemi.“*

Schengenský hraniční kodex se vztahuje na všechny osoby, které překračují vnější nebo vnitřní hranice členských států v případě, že tím nebyla dotčena práva osob, které využívají právo na volný pohyb dle práva Evropské unie a pokud nebyla dotčena práva uprchlíků a osob, které žádají o mezinárodní ochranu. Oblastí působnosti se zabývá Schengenský hraniční kodex v hlavě první, v článku č. 3. V nařízení jsou dále definovány základní pojmy, které s danou problematikou souvisí. Kodex se v hlavě druhé také blíže

zabývá vnějšími hranicemi, jejich překračováním a podmínkami vstupu, prováděním hraničních kontrol a možnostmi jejich zmírnění. Dále Schengenský hraniční kodex definuje povinnost opatřování cestovních dokladů razítkem, ostrahu hranic a případné odepření vstupu. Nařízení se v druhé hlavě, třetí kapitole věnuje problematice personálu a prostředků pro ochranu hranic a spoluprací mezi členskými státy. Jsou zde blíže specifikovány vnitřní hranice, jejich překračování a kontroly.

3.2.2 Vízový kodex

Významnou evropskou právní úpravou je také Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 812/2009, ze dne 13. července 2009 o kodexu Společenství o vízech (dále jen vízový kodex). Vízový kodex stanovuje podmínky a postupy udělování víz pro průjezd přes území členských států Evropské unie. Jednotlivé členské státy Evropské unie jsou jmenovány v příloze č. 2 mé diplomové práce. Dále se nařízení zabývá oblastí předpokládaných pobytů na těchto území s maximální délkou tři měsíce během šestiměsíčního období. Vízový kodex se vztahuje na každého státního příslušníka třetí země, který musí disponovat státním vízem při překračování vnějších hranic členského státu dle nařízení Rady (ES) č. 539/2001 ze dne 15. března 2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni. Vízový kodex také definuje třetí země, jejichž státní příslušníci musí disponovat letištním průjezdním vízem, jako výjimka ze zásady volného průjezdu, která je stanovena v příloze č. 9 Chicagské úmluvy o mezinárodním civilním letectví. Daná úmluva stanovuje podmínky a postupy pro udělování víz těmto státům pro účely průjezdu přes mezinárodní tranzitní prostory.

Vízový kodex se skládá z šesti hlav. Dle hlavy první jsou definovány základní pojmy, účel i oblast působnosti daného nařízení. Hlava druhá charakterizuje letištní průjezdní vízum, samotné postupy a podmínky udělování víz, konzulární působnost a cestovní doklady a jejich náležitosti. Třetí hlava se zabývá udělováním jednotných víz, víz s omezenou územní platností, letištních průjezdních víz a problematikou letištních štítků. Správou a organizací se zabývá hlava čtvrtá, která dále definuje formy spolupráce. Místní

Schengenské spolupráci se věnuje hlava pátá a v hlavě šesté jsou uvedena závěrečná ustanovení.

V obecných ustanoveních vízového kodexu jsou definovány základní pojmy, které s dále podrobně rozebíranou problematikou v tomto nařízení souvisí. Dle vízového kodexu, hlavy první, článku č. 2 je vízum oprávnění udělené členským státem pro: *„průjezd přes území členských států nebo předpokládaný pobyt na tomto území, který nepřesáhne tři měsíce během jakéhokoli šestiměsíčního období ode dne prvního vstupu na území dotyčných členských států a průjezd přes mezinárodní tranzitní prostory na letištích členských států.“* Vízum, které je platné pro celé území členských států se nazývá jednotným vízem, dle hlavy první článku č. 2. Dle daného článku se vízum, které je platné pro území jednoho nebo několika členských států, nazývá vízem s omezenou územní platností. Dále článek č. 2 charakterizuje letištní průjezdní vízum jako vízum, které je platné pro průjezd přes mezinárodní tranzitní prostory více nebo jednoho letiště členských států.

4 ZÁKLADNÍ A SOUVISEJÍCÍ POJMY

Níže uvedené kapitoly se zabývají základními charakteristikami, které souvisí s cizinci v České republice. Definují základní pojmy, které spadají do problematiky cizinců na našem území. V kapitolách jsou rozbírány základní definice a také klasifikace jednotlivých skupin cizinců. Dále jsou v níže uvedených kapitolách charakterizovány oblasti migrace a integrace. Kapitoly uvádí základní definice, které s danými oblastmi souvisí, ale také faktory, které je ovlivňují. Hlavním úkolem těchto kapitol je seznámení se základními pojmy, které jsou v dalších částech mé diplomové práce detailněji rozebrány.

4.1 Pojem cizinec a pobyt cizince v ČR

Hlavní české právní úpravy, které se zabývají problematikou cizinců na území České republiky, byly již rozebrány a charakterizovány v předchozích kapitolách mé diplomové práce, která jim byla věnována. Patří mezi ně zákon o pobytu cizinců a zákon o azylu. V uvedených zákonech jsou definovány základní pojmy, podmínky a další důležité informace, podle kterých se musí cizinci řídit, aby mohli pobývat na našem území.

Zákon o pobytu cizinců, definuje pojem cizinec takto: „*cizincem se rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky.*“ Nabývání a pozbývání občanství v České republice je upraveno zákonem č. 193/1999 Sb., ze dne 29. července 1999, o státním občanství některých bývalých československých státních občanů a zákonem č. 40/1993, ze dne 29. prosince 1992 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky (ČSÚ, r. 2013, s. 20).

Oblastí pobytu cizinců, jejich vstupu a vycestováním z území České republiky se zabývá a je v kompetenci Ministerstva zahraničních věcí ČR, Ministerstva vnitra ČR a Policie ČR. Šíře jejich kompetencí je vždy definována v každém zákoně, který se zabývá určitou oblastí, která souvisí s problematikou cizinců na našem území. Jednotlivé působnosti orgánů byly blíže specifikovány v předcházející kapitole mé diplomové práce nazvané „Zákon o pobytu cizinců“. Cizinci na území České republiky mohou pobývat

trvale nebo přechodně. Jednotlivým druhům pobytů se detailněji věnuje následující kapitola mé diplomové práce nazvaná „Klasifikace pobytů“. (ČSÚ, r. 2013, s. 20).

4.2 Kategorie cizinců pobývajících v ČR

Cizince, kteří pobývají na území České republiky lze rozdělit do několika kategorií, dle zákona o pobytu cizinců. Následující kapitola se věnuje klasifikaci cizinců na území České republiky. Cizince lze rozdělit do třech základních skupin: občané Evropské unie, občané zemí mimo Evropskou unii a ostatní. Kapitoly charakterizují jednotlivé skupiny a země, na které se skupiny vztahují. Jsou zde definovány i podmínky a jednotlivá povolení, která se jednotlivých skupin cizinců týkají.

4.2.1 Občané zemí EU a jejich rodinní příslušníci

První kategorie cizinců, kteří pobývají na území České republiky, se souhrnně nazývá „Občané EU“. Jednotlivé státy, které jsou součástí Evropské unie, jsou uvedeny v příloze č. 2 mé diplomové práce. Součástí zmiňované skupiny jsou nejen občané Evropské Unie, ale také občané Norska, Švédska, Islandu, Lichtenštejnska a jejich rodinní příslušníci¹¹ (ČSÚ, r. 2013, s. 20).

Za cizince, lze považovat občany zemí Evropské unie a jejich rodinné příslušníky, kteří jsou sami občany Evropské unie, bez potvrzení o povolení k trvalému nebo přechodnému pobytu. Občané Evropské unie nemusí vlastnit žádné povolení k pobytu. Mohou na území České republiky pobývat na základě cestovního dokladu nebo dokladu totožnosti. Pokud osoby předpokládají setrvat na našem území déle než 30 dní, musí ohlásit místo pobytu do 30 dnů na cizineckou policii¹² (ČSÚ, r. 2013, s. 20).

---

¹¹ Do skupiny „Občané EU“ patří i rodinní příslušníci občanů Evropské unie, kteří sami nejsou občany EU a hodlají na území České republiky pobývat přechodně (déle než 3 měsíce) s občanem EU. Mají odlišný pobytový režim od ostatních občanů třetích zemí, dle hlavy čtvrté, zákona o pobytu cizinců (ČSÚ, r. 2013, s. 20).

¹² Povinnost ohlásit místo pobytu se netýká osob, které splnily danou povinnost u ubytovatele (ČSÚ, r. 2013, s. 20).

Do výše zmíněné skupiny také patří občané Evropské unie s potvrzením o přechodném pobytu a jich rodinní příslušníci, kteří nejsou občany Evropské unie. Rodinní příslušníci disponují povolením k přechodnému pobytu ve formě pobytové karty. Uvedenému dokladu se detailněji věnují následující kapitola mé diplomové práce nazvaná „Ekonomická aktivita“. Občané Evropské unie mají právo na vydání potvrzení o přechodném pobytu, nikoli povinnost. Potvrzení získají na základě žádosti. Rodinní příslušníci, kteří nejsou občany Evropské unie, mají povinnost požádat Ministerstvo vnitra ČR o tzv. pobytovou kartu rodinného příslušníka občana EU. Karta představuje povolení k přechodnému pobytu, které potřebují osoby, které hodlají přechodně pobývat na území České republiky společně s občanem Evropské unie (ČSÚ, r. 2013, s. 20, 21).

Do skupiny občané EU také patří občané zemí Evropské unie a jejich rodinní příslušníci, kteří mají povolení k trvalému pobytu. Jednotlivým druhům povolení se blíže věnuje následující kapitola mé diplomové práce s názvem „Klasifikace pobytů“. Občan Evropské unie získává povolení k trvalému pobytu na území České republiky po 5 letech nepřetržitého přechodného pobytu. Po dvou letech získá cizinec povolení k trvalému pobytu v případech, kdy je minimálně jeden rok rodinným příslušníkem občana České republiky a je přihlášen k trvalému pobytu. Dále po dvou letech získává povolení cizinec, který je rodinným příslušníkem občana jiného členského státu, kterému již bylo povolení k trvalému pobytu vydáno. Doba splatnosti průkazu o povolení k trvalému pobytu občana Evropské unie je 10 let. U rodinného příslušníka občana Evropské unie je doba platnosti shodná s dobou platnosti průkazu vydaného občanu Evropské unie (ČSÚ, r. 2013, s. 21).

4.2.2 Občané zemí mimo EU

Cizinci, kteří nejsou občany Evropské unie, se souhrnně nazývají „Občané třetích zemí“. Patří sem občané, kteří pobývají na území České republiky krátkodobě¹³ bez víz. Mezi právní úpravy, které se danou skupinou zabývají, patří Nařízení Rady (ES) č. 539/2001 ze dne 15. března 2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni. Dále mezinárodní smlouvy, na

---

¹³ Krátkodobým pobytům se obecně rozumí doba do 90 dnů (ČSÚ, r. 2013, s. 21).

základě nařízení vlády a v některých dalších případech, které jsou vymezené v § 18 zákona o pobytu cizinců.

Dále se za cizince považují občané třetích zemí, kteří pobývají na území České republiky na základě krátkodobých víz do 90 dní. Krátkodobá víza jsou detailněji rozebírány v následující kapitole mé diplomové práce s názvem „Klasifikace pobytů“. Výše zmiňované nařízení Rady (ES) č. 539/2001 stanovuje seznam třetích zemí, jejichž občané jsou povinni mít při vstupu do Schengenského prostoru víza. Státy, které jsou jeho součástí, jsou uvedeny v příloze č. 3 mé diplomové práce (ČSÚ, r. 2013, s. 21).

Do skupiny „Občané třetích zemí“ také patří jejich občané, kteří setrvávají na území České republiky na základě dlouhodobých víz nad 90 dní. Maximální doba platnosti víza je 6 měsíců a nelze prodloužit, jelikož na něj dále navazuje povolení k pobytu. Občané získávají povolení k pobytu na základě výše zmíněné skutečnosti nebo v případech vymezených zákonem o pobytu cizinců. Charakteristika dlouhodobých víz je specifikována v následující kapitole mé diplomové práce s názvem „Klasifikace pobytů“. (ČSÚ, r. 2013, s. 21).

Občané třetích zemí mohou požádat o povolení k trvalému pobytu po 5 letech nepřetržitého pobytu. V tomto případě se započítává doba pobytu na dlouhodobém vízu a na povolení k dlouhodobému pobytu. Cizinec má současně právo užívat právní postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta na území států Evropského společenství. Na získání trvalého povolení má také nárok cizinec, který žil na našem území nepřetržitě 4 roky a na území pobývá v rámci přechodného pobytu po ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany. Pokud o povolení k trvalému pobytu žádá cizinec z humanitárních nebo jiných důvodů vhodných zřetele, je mu povolení uděleno bez ohledu na délku předchozího pobytu. Jedná se většinou o důvody, které jsou v zájmu České republiky, nebo pokud o povolení žádá nezletilé nebo zletilé nezaopatřené dítě cizince s trvalým pobytem na našem území za účelem společného soužití rodiny. Problematice trvalého pobytu se detailněji věnují následující kapitola mé diplomové práce nazvaná „Trvalý pobyt“ (ČSÚ, r. 2013, s. 22).

Za cizince se také považují osoby s uděleným azylem, který rozsahem práv a povinnostmi odpovídá povolení k trvalému pobytu. Azyl je udělován úspěšným žadatelům o mezinárodní ochranu, pobývajících na území České republiky. V případě, že cizinec nesplňuje důvody pro udělení azylu a existují obavy z jeho návratu, je cizinci udělena doplňková ochrana (ČSÚ, r. 2013, s. 22).

Na základě rozhodnutí Rady Evropské Unie a zákona č. 221/2003 Sb., ze dne 26. června 2003, o dočasné ochraně cizinců, lze občanům třetích zemí poskytnou dočasnou ochranu. Daná forma se používá v případech hromadného přílivu občanů třetích zemí. Jedná se o opatření vzniklá například v důsledku živelné pohromy nebo ozbrojeného konfliktu.

4.2.3 Ostatní cizinci

Do poslední skupiny klasifikující cizince, patří občané bez ohledu na státní příslušnost. Jedná se o žadatele o mezinárodní a dočasnou ochranu nebo nelegálně pobývajících cizince. Pojem dočasná a mezinárodní ochrana byl definován v předcházející kapitole mé diplomové práce s názvem „Zákon o azylu“. Nelegálně pobývajících cizinci se zabývá následující kapitola mé diplomové práce nazvaná „Nelegální pobyt“ (ČSÚ, r. 2013, s. 22).

O mezinárodní ochranu mohou žádat cizinci, kterým hrozí újma nebo kteří hledají ochranu před pronásledováním. O dočasnou ochranu mohou dle zákona č. 221/2003 Sb., žádat občané, o jejichž žádosti nebylo dosud rozhodnuto. Za cizince se také považují osoby, které nelegálně pobývají na území České republiky, například z důvodu vypršení platnosti víz nebo povolení k pobytu (ČSÚ, r. 2013, s. 22).

4.3 Cestovní doklad

Cestovními doklady, jejich charakteristikou, neplatností a důvodů jejich zadržení se zabývá devátá hlava zákona o pobytu cizinců. Problematice cestovních dokladů se věnuje § 108 - § 117 tohoto zákona. Dle § 108 se cestovním dokladem rozumí veřejná listina,

kteřá je jako cestovní doklad uznána Českou republikou nebo kteřá splňuje podmínky dle odstavce 2 zákona o pobytu cizinců. Cestovním dokladem je průkaz totožnosti občana Evropské unie, cizinecký pas s územní platností do všech států světa, cestovní průkaz totožnosti nebo cestovní doklad vydaný Českou republikou na základě mezinárodní smlouvy. Za cestovní doklad se považuje dle § 108 zákona o pobytu cizinců také náhradní cestovní doklad Evropské unie nebo seznam žáků cestujících na školní výlet v rámci Evropské unie. Seznam žáků musí obsahovat fotografie žáků, kteří nedisponují průkazem totožnosti, kteřý fotografii obsahuje nebo musí obsahovat dle § 108 zákona o pobytu cizinců: *„potvrzení členského státu Evropské unie, ve kterém má žák místo bydliště, že je žák oprávněn se do tohoto státu vrátit, a za předpokladu, že členský stát Evropské unie, ve kterém má žák místo bydliště, oznámil České republice, že má seznam žáků uznávat jako cestovní doklad.“*

Dle § 116 zákona o pobytu cizinců je cestovní doklad neplatný, pokud je porušena jeho celistvost, uplynula doba jeho platnosti v něm uvedená nebo pokud byl držitel dokladu prohlášen za mrtvého nebo zemřel. Dále se doklad dle § 116 prohlašuje za neplatný v případě, že byl poškozen tak, že zápisy v něm uvedené jsou nečitelné nebo fotografie neodpovídá skutečné podobě držitele. Dalším důvodem je případ, kdy doklad obsahuje neoprávněně nebo nesprávně provedené změny.

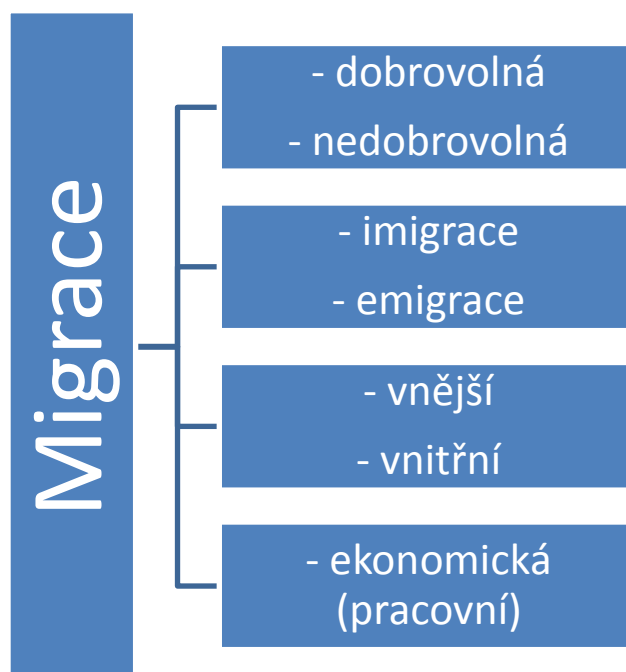
Zákon o pobytu cizinců v § 117 uvádí jednotlivé důvody, které vedou k zadržení cestovního dokladu. Při pobytové nebo hraniční kontrole zadrží Policie ČR cestovní doklad v případě, že nebyl vydán osobě, kteřá ho za vlastní vydává, pokud se jedná o neplatný doklad nebo byl prohlášen za neplatný nebo odcizený. V případě odcizení cestovního dokladu je Policií ČR cizinci vydáno potvrzení o zadržení cestovního dokladu dle § 117 zákona o pobytu cizinců.

4.4 Migrace

Dalším důležitým pojmem v oblasti cizinců na území České republiky je migrace. Pojem migrace lze přeložit jako stěhování, přecházení, přemísťování nebo změnu místa

pobytu. Zpravidla se jedná o administrativní přemístování, které je spojeno se změnou místa bydliště.¹⁴

Obrázek č. 1: Vybrané klasifikace migrace

pozn. vlastní zpracování autora, 2014

zdroj: dostupné na: <http://www.inkluzivniskola.cz/kdo-jsou-nove-prichozi/o-migraci> z 16. 9. 2014

Přemístování osob, které migrace představuje je pojem historicky známý. Lidé opouštějí své země z mnoha důvodu, například politických, ekonomických, ekologických nebo náboženských. Dle rozsahu lze rozdělit migraci na vnitřní a vnější. Přemístování přes hranice státu představuje vnější migraci a stěhování v rámci politicko- územního celku se nazývá migrací vnitřní. Z hlediska pohledu státu lze migraci klasifikovat na emigraci (vystěhování) a imigraci (přistěhování). Jelikož migrace nemusí být vždy výsledkem svobodného rozhodnutí, lze jí dělit na dobrovolnou a nedobrovolnou. Častým důvodem migrace je také zlepšení ekonomické situace, v tomto případě se jedná o migraci ekonomickou, tzv. pracovní.¹⁵

Zásadním koncepčním materiálem v oblasti migrace se v roce 2003, stalo usnesení vlády České republiky č. 55 ze dne 13. ledna 2003, Zásady politiky vlády v oblasti migrace

¹⁴ Dostupné na: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/migrace> z 13. 9. 2014

¹⁵ Dostupné na: <http://www.inkluzivniskola.cz/kdo-jsou-nove-prichozi/o-migraci> z 26. 7. 2014

cizinců. Uvedený materiál zachycuje v šesti základních bodech směr migrační politiky České republiky. Charakterizuje vůli České republiky se aktivně a zodpovědně zabývat migrační politikou v rámci respektování závazků plynoucích z mezinárodních úmluv a smluv. Hlavní prioritou v oblasti migrace je správné formulování opatření, která budou maximálně podporovat legální migraci a naopak se snažit co nejvíce minimalizovat migraci nelegální.¹⁶

Mezi aktivity České republiky v oblasti legální migrace patří například projekt výběru kvalifikovaných zahraničních pracovníků, projekt zelených karet nebo v současné době aktuální zavedení tzv. zaměstnaneckých karet. V oblasti nelegální migrace Česká republika realizuje několik menších projektů. Její problematika je řešena převážně v podobě zahraniční rozvojové spolupráce a v dalších projektech, které jsou finančně podpořeny státem. Díky vstupu České republiky do Evropské unie je národní migrační politika od roku 2004 řešena v souladu s využitím evropského práva.¹⁷

4.5 Integrace

V oblasti cizinců se také často objevuje pojem integrace, který lze definovat jako sjednocení, splynutí, ucelení, proces spojování ve vyšší celek, zapojení nebo začlenění.¹⁸

Integraci lze definovat jako: „proces postupného začleňování imigrantů do struktur a vazeb společnosti domácího obyvatelstva.“ Představuje komplexní jev, který je považován za přirozený důsledek migrace. Jedná se o pojem, který má své sociální, ekonomické, psychologické, kulturní a náboženské aspekty.¹⁹

Občané třetích zemí (tj. zemí mimo země EU), kteří pobývají legálně na území České republiky a nejsou žadateli o mezinárodní ochranu, jsou základní cílovou skupinou integrace cizinců, na kterou se zaměřuje Ministerstvo vnitra ČR. Ve výjimečných případech lze za cílovou skupinu také považovat občany Evropské unie. Specifická

---

¹⁶ Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-890951.aspx> z 26. 7. 2014

¹⁷ Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-890951.aspx> z 26. 7. 2014

¹⁸ Dostupné na: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/integrace> z 26. 7. 2014

¹⁹ Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx> z 26. 7. 2014

opatření jsou stanovena u integrace azylantů v podobě Státního integračního programu. Politika integrace cizinců je nedílnou součástí migrační politiky. Hlavním cílem je začlenění legálně pobývajících cizinců ve společnosti a také prevence případných problémů, které mohou vznikat mezi imigračními komunitami a majoritou.²⁰ Cílem integrační politiky je předcházet společenské izolaci a sociálnímu vyloučení cizinců. Oblast integrační politiky vychází hlavně z efektivity integračních opatření, jasných výsledků, podpory rozvoje občanské společnosti, nových nástrojů a praktické spolupráce.²¹

Česká republika z velké části prosazuje specifická opatření, která by měla sloužit k úspěšné integraci cizinců na našem území. Jedná se především o znalost českého jazyka, orientace cizince ve společnosti, jeho ekonomickou soběstačnost a také záleží na vzájemných vztazích cizinců a majoritní společnosti. Integrace se objevuje na regionální a lokální, zejména v místech usídlení či pracovních aktivit cizinců.²²

---

²⁰ Pojem majorita označuje většinu neboli větší část, opakem je menšina neboli minorita.

²¹ Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d> z 26. 7. 2014

²² Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d> z 26. 7. 2014

5 CIZINCI V RÁMCI EVROPY

Níže uvedené kapitoly se zabývají vymezenými prostory v rámci Evropy. Jelikož jsou dané prostory v diplomové práci mnohokrát zmiňovány, jsou jim věnovány následující kapitoly. Níže uvedené kapitoly zachycují základní informace, které se týkají Evropské unie, jejího vzniku, členských států a významu pro cizince. Jsou zde rozebrány pouze základní informace, které s danou problematikou souvisí. Dále kapitoly charakterizují Schengenský prostor, jeho základní znaky a členské státy, které jsou jeho součástí. Evropská unie i Schengenský prostor hrají významnou roli v problematice oblasti cizinců nejen na území České republiky.

5.1 Evropská unie

Evropská integrace a členství v Evropské unii bylo započato v roce 1952, založením Evropského společenství uhlí a oceli. Mezi zakládající státy patřila Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko a Spolková republika Německo. Samotný vznik Evropské unie byl doprovázen podpisem Maastrichtské smlouvy, která je platná od 1. listopadu 1993. V současné době je součástí Evropské unie 28 členských zemí, které jsou vyjmenovány v příloze č. 2 mé diplomové práce.²³

Evropská unie je charakteristická svou nadstátností a také právní subjektivitou. Jedná se o specifickou organizaci, která vykazuje základní rozdíly oproti ostatním mezinárodním organizacím. Hlavním cíle Evropské unie je vytvoření společného trhu, a také měnové a hospodářské unie. Napomáhá k rozvoji a růstu zaměstnanosti, konkurenceschopnosti, hospodářství, zlepšování životní úrovně a kvality životního prostředí. Mezi 4 základní svobody vnitřního trhu patří: volný pohyb kapitálu a služeb, osob a zboží.²⁴

Mezi základní orgány, které jsou součástí Evropské unie, patří Evropská rada, Evropský parlament, Evropská komise a Rada Evropské unie. Často je rozdělení orgánů Evropské unie chápáno jako unikátní systém. Evropská rada se zabývá globálními

---

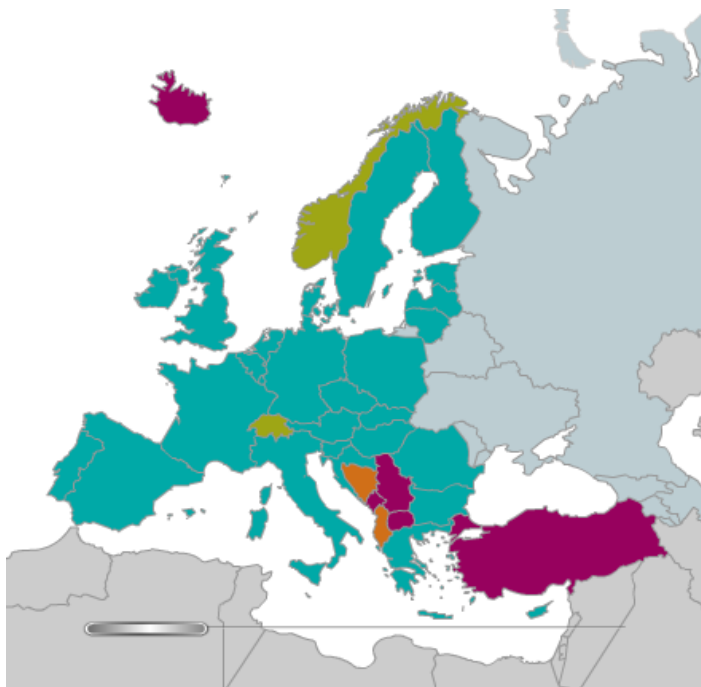
²³ Dostupné na: http://europa.eu/about-eu/eu-history/index_cs.htm z 20. 6. 2014

²⁴ Dostupné na: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/vnitri-trh-evropske-unie-5159.html#!> z 16. 9. 2014

problémy a její součástí jsou hlavy členských států a čelní představitelé Evropské unie. Poslanci Evropského parlamentu se stávají poslanci členských zemí, kteří jsou přímo voleni jejich občany. Evropskou komisi tvoří komisaři, kteří hájí zájmy Evropské unie jako celku a jsou jmenováni jednotlivými členskými státy. V Radě Evropské unie pak hájí své zájmy vlády členských států.²⁵

Občané zemí Evropské unie tvoří jednu ze základních kategorií cizinců, dle zákona o pobytu cizinců. Daná kategorie je blíže rozebrána a specifikována v přecházejících kapitolách mé diplomové práce, které se této problematice detailněji věnují. Z předchozích kapitol mé diplomové práce vyplývá, že občané členských států Evropské unie nemusí disponovat žádným povolením k pobytu. Jelikož je Česká republika členským státem, mohou na našem území pobývat na základě dokladu totožnosti nebo cestovního dokladu. Daná skutečnost pak odpovídá již zmíněným základním svobodám, v tomto případě volnému pohybu osob, které Evropskou unii charakterizují (ČSÚ, r. 2013, s. 20, 21).

Obrázek č. 2: Členské státy Evropské unie

pozn. vlastní zpracování autora, 2014

zdroj: dostupné na <https://www.euroskop.cz/734/sekce/aktualni-stav> z 24. 6. 2014

²⁵ Dostupné na: http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/index_cs.htm z 20. 6. 2014

Na výše uvedeném obrázku jsou modrou barvou označeny členské země Evropské unie. Zeleně jsou vyznačeny země, které odmítly vstoupit do Evropské unie na základě referenda. Mezi tyto státy patří Švýcarsko a Norsko. Mezi kandidátské země, které jsou zobrazeny fialovou barvou, patří Černá Hora, Srbsko, Island, Makedonie a Turecko. Oranžová barva charakterizuje státy, které jsou v současné době potenciálními kandidátskými zeměmi. Mezi tyto státy patří Albánie, Bosna a Hercegovina a Kosovo.²⁶

Česká republika do Evropské unie vstoupila v roce 2004 spolu s Estonskem, Kypr, Litvou, Lotyšskem, Maďarskem, Maltou, Polskem, Slovenskem a Slovinskem. K poslednímu rozšíření Evropské unie došlo v roce 2013, kdy se stalo novým členským státem Chorvatsko.²⁷

5.2 Schengenský prostor

Schengenský prostor a z něj vyplývající spolupráce jsou založeny na Schengenské dohodě z roku 1985. Jedná se o území, na kterém je zaručena volnost pohybu osob. Země, které jsou součástí Schengenského prostoru, nemají vnitřní hranice a využívají pouze hranice, které jsou společné a vnější. Dané země se řídí společnými pravidly a postupy vzhledem k vízům pro krátkodobé pobyty, ochraně hranic a žádostem o azyl. Státy, které jsou součástí Schengenského prostoru, jsou uvedeny v příloze č. 4 mé diplomové práce. Česká republika se stala jeho součástí v roce 2007. Spolu s Českou republikou vstoupili do Schengenského prostoru také Litva, Estonsko, Lotyšsko, Malta, Maďarsko, Slovensko, Polsko a Slovinsko.²⁸

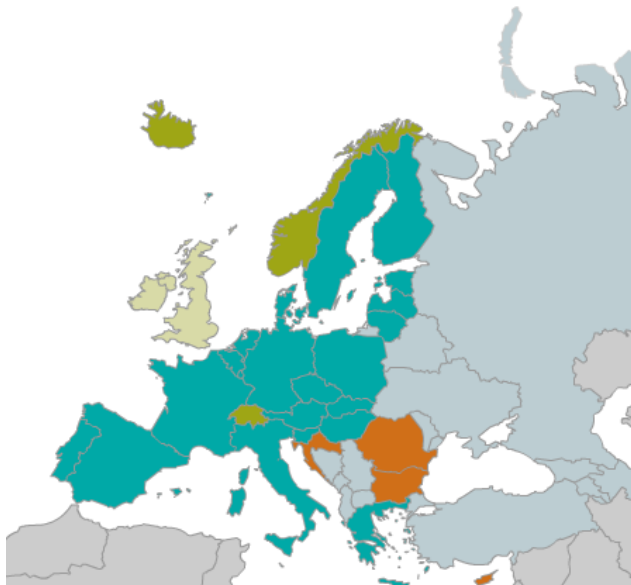
---

²⁶ Dostupné na: <https://www.euroskop.cz/734/sekce/aktualni-stav> z 21. 6. 2014

²⁷ Dostupné na: <https://www.euroskop.cz/734/sekce/aktualni-stav> z 21. 6. 2014

²⁸ Dostupné na: http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/133020_cs.htm z 22. 6. 2014

Obrázek č. 3: Státy Schengenského prostoru

pozn. vlastní zpracování autora, 2014

zdroj: dostupné na <https://www.euroskop.cz/742/sekce/schengen-2008> z 20. 6. 2014

Na obrázku viz výše, jsou uvedeny země, které jsou součástí Schengenského prostoru. V současné době se jedná o 34 států. Modře jsou zvýrazněny země, které jsou zároveň součástí Evropské unie. Zeleně označené jsou státy, které nejsou součástí Evropské unie, pouze Schengenského prostoru. Oranžová barva vyznačuje země, které v současné době nesplňují kritéria pro přijetí do Schengenského prostoru. Mezi ně patří Kypr, Rumunsko, Bulharsko a Chorvatsko. Světle zelená barva charakterizuje země, které jsou součástí Schengenského prostoru pouze částečně. Jedná se o Irsko a Velkou Británii, kde stále fungují celní a hraniční kontroly. Součástí Schengenského prostoru se v daných zemích stala pouze oblast bezpečnosti a justice.²⁹

Založení Schengenského prostoru mělo také dopad na posílení spolupráce mezi soudními orgány pro zajištění bezpečnosti a také mezi policejními složkami. Spolupráce v Schengenském prostoru se stala součástí právního rámce Evropské unie na základě Amsterdamské smlouvy z roku 1997. Mezi zakládající státy patřily Belgie, Francie, Lucembursko, Německo, Nizozemí, Portugalsko a Španělsko. Poslední stát, který se připojil do Schengenského prostoru, bylo v roce 2008 Švýcarsko.³⁰

²⁹ Dostupné na: <https://www.euroskop.cz/742/sekce/aktualni-stav> z 22. 6. 2014

³⁰ Dostupné na: <https://www.euroskop.cz/737/sekce/zavedeni-schengenu-1995> z 22. 6. 2014

K základním charakteristikám Schengenského prostoru patří odstranění kontrol osob na vnitřních hranicích států, posílená policejní spolupráce nebo harmonizace podmínek a pravidel, které se týkají víz pro krátkodobé pobyty. Dále ke klíčovým pravidlům Schengenského prostoru patří společná pravidla, týkající se lidí, kteří přechází vnější hranice státu a vytvoření Schengenského informačního systému (SIS).³¹

Země, které jsou součástí Schengenského prostoru, mohou, ale také nemusí být zároveň členské země Evropské unie. Z výše uvedené mapy se jedná o Island, Norsko a Švýcarsko. K členským státům Schengenského prostoru se proto vztahují kategorie cizinců nazývané jako „Občané EU“ a kategorie „Občané třetích zemí“, dle zákona o pobytu cizinců. Jednotlivé kategorie jsou blíže rozebrány v předcházející kapitole mé diplomové práce nazvané „Kategorie cizinců pobývajících v ČR“. Z těchto kapitol vyplývá, že cizinci, kteří disponují platným povolením pobytu, vydaném některým členským státem, se mohou volně pohybovat na území ostatním schengenských států. Jedná se o dobu do 90 dnů, během jakéhokoliv 6 měsíčního období. Kromě vydaného povolení, musí být také cizinci držiteli platného cestovního dokladu. Daná skutečnost je platná v případě, že cizinec není evidován ve vnitrostátním seznamu osob, jimž je odepřen vstup na území příslušného schengenského státu, a také pokud splňuje podmínky stanovené Schengenským hraničním kodexem, kterému se detailněji věnovala předcházející kapitola mé diplomové práce s názvem „Schengenský hraniční kodex“ (ČSÚ, r. 2013, s. 20, 21).

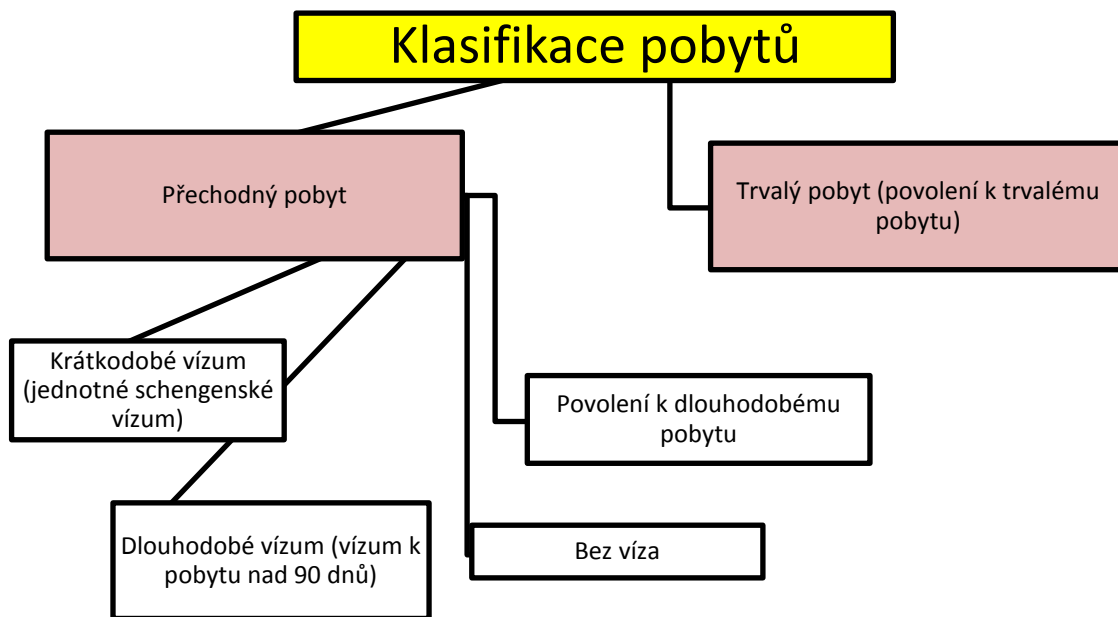
---

³¹ Dostupné na:
http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/133020_cs.htm z 22. 6. 2014

6 KLASIFIKACE POBYTŮ

Níže uvedené kapitoly se zabývají klasifikací pobytů na území České republiky. Jednotlivé druhy pobytů se od sebe liší časovým horizontem a podmínkami, které stanovuje zákon o pobytu cizinců. Kapitoly jednotlivé podmínky rozebírají a charakterizují základní definice a pojmy, které s dělením pobytů cizinců na našem území souvisí. Jsou zde jmenovány orgány, v jejichž kompetenci je udělování jednotlivých víz a pobytů. Dále se kapitoly věnují dokladům a žádostem, kterými musí cizinci disponovat pro vyřízení jednotlivých druhů pobytů. Kapitoly rozebírají základní náležitosti daných dokladů a v přílohách mé diplomové práce se nachází jejich ukázky. Pro lepší orientaci je základní rozdělení pobytů na území České republiky znázorněno na níže uvedeném obrázku.

Obrázek č. 4: Klasifikace pobytů cizinců na území České republiky*

pozn.: vlastní zpracování autora, 2014

pozn. *: Občanů zemí EU a jejich rodinných příslušníků se týká pouze základní rozdělení (přechodný a trvalý pobyt).

zdroj: MV ČR, r. 2011, s. 26

6.1 Přechodný pobyt

Cizinci na našem území mohou pobývat dle § 16 zákona o pobytu cizinců přechodně, rozumí se tím překročení státních hranic České republiky a ukončení hraniční kontroly, v případě, že dané osobě nebyl odepřen vstup na naše území. Dále se přechodným pobytem chápe dle zákona také překročení státních hranic, kdy se hraniční kontrola neprovádí nebo ode dne narození na území za podmínek, které zákon o cizincích stanovuje. Pod pojmem přechodný pobyt si, dle § 16 zákona o pobytu cizinců, lze představit legální pobyt osoby na území České republiky, která není státním příslušníkem a setrvává na našem území po přechodnou dobu. Pobyt cizince na území České republiky se počítá ode dne a hodiny, kdy byly překročeny státní hranice České republiky, v případě, že je prováděna hraniční kontrola mimo území nebo dnem a hodinou ukončení hraniční kontroly, pokud je prováděna na hranicích České republiky nebo až po překročení našich hranic.

Dle § 17 zákona o pobytu cizinců, mohou cizinci na území České republiky pobývat přechodně bez víza, na základě krátkodobého víza, dle použitelného právního předpisu Evropských společenství, na základě dlouhodobého víza, povolení k dlouhodobému pobytu, povolení k přechodnému pobytu nebo výjezdního příkazu.

V případě přechodných pobytů zákon o pobytu cizinců rozlišuje občany třetích zemí a Evropské unie. Pro každou kategorii cizinců lze přechodný pobyt klasifikovat různým způsobem. Níže uvedené kapitoly se zabývají jednotlivými kategoriemi přechodných pobytů a povoleními, kterými cizinci musí disponovat, aby mohli setrvávat na území České republiky (MV ČR, r. 2011, s. 15).

6.1.1 Občané třetích zemí

Občané třetích zemí mohou na území České republiky přechodně pobývat dle zákona o pobytu cizinců, hlavy třetí bez víza, na základě krátkodobého nebo dlouhodobého víza či povolení k dlouhodobému pobytu. Níže uvedené kapitoly jednotlivé druhy povolení charakterizují a detailněji se jim věnují (Ministry of Interior CR, r. 2009, str. 15-16).

6.1.1.1 Krátkodobé vízum a krátkodobý pobyt

Zákon o pobytu cizinců klasifikuje přechodný pobyt na krátkodobý a dlouhodobý. Krátkodobým vízem se rozumí vízum k pobytu do 90 dnů. Daná víza se nazývají také jako krátká, schengenská či jednotná víza. Jsou platná pro jeden, dva nebo více vstupů, které opravňují cizince k pobytu na území schengenského prostoru po dobu, která je v daném vízu uvedena. Doba nepřetržitého pobytu a celková doba po sobě jdoucích pobytů na území schengenského prostoru nesmí přesáhnout délku 90 dnů během každých 180 dnů.³²

Určité skupiny cizinců, kteří k pobytu na našem území potřebují víza, jsou také rozebrány v předcházející kapitole mé diplomové práce s názvem „Kategorie cizinců pobývajících v ČR“. Jedná se o skupinu „Občané třetích zemí“, tedy zemí, které nejsou součástí Evropské unie a jejich občané mohou na našem území krátkodobě nebo dlouhodobě pobývat na základě víz. Země, u kterých se vyžaduje vízová povinnost, na základě nařízení Rady (ES) č. 539/2001, ze dne 15. března 2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni. Státy s vízovou povinností jsou uvedeny v příloze č. 3 mé diplomové práce (ČSÚ, r. 2014, s. 17-19).

Zákon o pobytu cizinců v případě krátkodobého pobytu rozlišuje podmínky podle toho, zda cizince podléhá vízové povinnosti či nikoli. Mezi cizince, kteří mohou na našem území setrvávat bez víza, patří dle § 18 zákona o pobytu cizinců občané Evropské unie, cizinci dle zvláštních právních předpisů, cizí státní příslušníci ve výkonu zabezpečovací detence, výkonu odnětí svobody, vazby nebo cizinci, kteří jsou mladší věku 15 let po dobu hospitalizace. Do druhé kategorie, tedy cizinců, kteří potřebují ke krátkodobému pobytu na území České republiky vízum, dle zákona o pobytu cizinců § 20 patří cizinci, kterým bylo uděleno průjezdní vízum (typu A), letištní vízum (typu B) nebo vízum opravňující k pobytu do 90 dnů (typu C). Do kategorie cizinců, kteří potřebují ke krátkodobému pobytu vízum, také patří osoby, které disponují vízem typu A, B, C v podobě jednotného schengenského víza. Dané vízum opravňuje jeho držitele i k pobytu na území jiného

---

³² Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/vizum-k-pobytu-do-90-dnu-kratkode.aspx> z 17. 9. 2014

smluvního státu. Dle § 20 zákona o pobytu cizinců, krátkodobé vízum na hraničním přechodu uděluje Policie České republiky.

Vízový kodex, kterým se zabývala předcházející kapitola mé diplomové práce s názvem „Vízový kodex“, uvádí podmínky udělování krátkodobých víz, důvody zrušení jejich platnosti nebo jejich neudělení, podmínky či podmínky pro prodloužení doby platnosti krátkodobých víz. V případě zrušení platnosti nebo neudělení krátkodobého víza je cizinec o dané skutečnosti vždy informován. Udělování krátkodobých víz je z velké části v kompetenci Ministerstva zahraničních věcí České republiky. Pokud cizinec, v průběhu platnosti krátkodobého víza, podá na zastupitelském úřadu ČR žádost o dlouhodobé vízum nebo povolení k dlouhodobému či trvalému pobytu, jedná se již o kompetenci Ministerstva vnitra České republiky. Žádost o prodloužení doby pobytu cizinci podávají na Odborech cizinecké policie krajských ředitelství (MV ČR, r. 2011, s. 15- 16).

Žádost o krátkodobé vízum cizinci podávají na příslušném zastupitelském úřadu České republiky. Podoba žádosti o krátkodobé vízum je uvedena v příloze č. 5 mé diplomové práce. Cizinci jí mohou podat nejdříve 3 měsíce před plánovanou návštěvou. Aby mohl cizinec obdržet krátkodobé vízum, musí splňovat stanovené podmínky. Je nutné, aby disponoval cestovním dokladem, do kterého má být vízum uděleno a který ho opravňuje ke vstupu do všech států schengenského prostoru. Dále musí splňovat veškeré podmínky, které jsou stanoveny vízovým kodexem, který je blíže zmiňován v předcházející kapitole mé diplomové práce s názvem „Vízový kodex“. Vzor vízového štítku, který je cizinci udělen, po schválení žádosti o krátkodobé vízum, do pasu, je uveden v příloze č. 6 mé diplomové práce.³³

6.1.1.2 Dlouhodobé vízum a dlouhodobý pobyt

Cizinci jsou oprávněni podat žádost o povolení k dlouhodobému pobytu v případě, že na území České republiky pobývají na vízum k pobytu nad 90 dnů, hodlají na našem území přechodně pobývat po dobu delší než 6 měsíců a zároveň u nich trvá stejný účel pobytu.

---

³³ Dostupné na: http://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/kratkodobe_vizum/obecne_informace.html z 17. 9. 2014

Vyskytují se také výjimky v oblastech modré karty, sloučení rodiny a u vědců. Žádost o povolení se podává na pracovišti Ministerstva vnitra České republiky v případě, že cizinci splňují jedno z uvedených kritérií.³⁴

Vízum k pobytu nad 90 dnů, neboli dlouhodobé vízum se uděluje za účelem studia, podnikání, sloučení rodiny, pozvání a za účelem kulturním. Nově s platností od 24. června 2014 není možné žádat o dlouhodobé vízum za účelem zaměstnání. Daný typ povolení k dlouhodobému pobytu byl nahrazen zaměstnaneckou kartou, které je věnována následující kapitola mé diplomové práce nazvaná „Ekonomická aktivita“.³⁵

Cizinci mají povinnost žádat o povolení k dlouhodobému pobytu nejdříve 90 a nejpozději 14 dnů před uplynutím víza k pobytu nad 90 dnů. V případě, že nelze podat žádost ve zmíněných datech a jedná-li se o důvody, které nejsou závislé na vůli cizince, pak je cizinec oprávněn podat žádost do 3 měsíců po ukončení daných důvodů. Řízení, které souvisí s danou žádostí, se řídí zákonem o pobytu cizinců a správní řádem České republiky.³⁶

Žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu musí obsahovat povinné údaje, které jsou stanoveny zákonem o pobytu cizinců. Mezi povinné náležitosti žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu patří: cestovní doklad, prostředky k pobytu,³⁷ doklad potvrzující účel pobytu na území, výpis z evidence Rejstříku trestů,³⁸ doklad o zajištění ubytování a fotografii.³⁹ Dále existují také fakultativní náležitosti žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu, které může zastupitelský úřad v odůvodněných případech vyžadovat. Jedná se o doklad ze země původu cizince, který má obdobu českého výpisu z Rejstříku trestů. Dále zastupitelský úřad může vyžadovat lékařskou zprávu, která dokládá, že cizinec netrpí

---

³⁴ Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-dlouhodoby-pobyt.aspx> z 26. 8. 2014

³⁵ Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/vizum-k-pobytu-nad-90-dnu-dlouhodobu.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d> z 22. 9. 2014

³⁶ Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-dlouhodoby-pobyt.aspx> z 26. 8. 2014

³⁷ Prostředky k pobytu nepředkládají cizinci, kteří podávají žádost za účelem zaměstnání. Dostupné na: <http://cizinci.poradna-prava.cz/cizinci-3ti-zemi/dlouhodoby-pobyt.html> z 26. 8. 2014

³⁸ Výpis z evidence Rejstříku trestů nepotřebují cizinci, kteří jsou mladší 15 let. Dostupné na: <http://cizinci.poradna-prava.cz/cizinci-3ti-zemi/dlouhodoby-pobyt.html> z 26. 8. 2014

³⁹ Fotografie není potřeba v případě, že bude pořizován obrazový záznam cizince. Dostupné na: <http://cizinci.poradna-prava.cz/cizinci-3ti-zemi/dlouhodoby-pobyt.html> z 26. 8. 2014

závažnou nemocí. Cizinec je povinen před vyznačením víza do cestovního dokladu, předložit doklad o cestovním zdravotním pojištění.⁴⁰

Cizinci mají povinnost žádat o povolení k dlouhodobému pobytu osobně. Pokud tak neučiní, není řízení o žádosti zahájeno. Žádost je možné podat na zastupitelský úřad, který v daném případě vystupuje jako prostředník mezi žadatelem a orgánem, který je zodpovědný za rozhodnutí, tedy Ministerstvo vnitra ČR. Dlouhodobé vízum je možné podat pouze na zastupitelském úřadě, nikoliv na území České republiky. Zákon o pobytu cizinců stanovuje lhůty, ve kterých má Ministerstvo vnitra čas na rozhodnutí ve věcech žádosti. Lhůty se v jednotlivých případech liší. Pokud je řízení přerušeno, pak lhůta neběží. Během pobytu na území České republiky mají cizinci povinnost hlásit veškeré změny jejich údajů.⁴¹

Ministerstvo vnitra může žádost o dlouhodobý pobyt zamítnout v případě, že cizinec nedorazí na osobní pohovor nebo nepředloží požadované doklady ve stanovené lhůtě. Dalšími důvody jsou nepravdivé vyplnění žádosti, cizinec nesplňuje zákonem stanovené podmínky nebo je zařazen do Schengenského informačního systému. Pokud hrozí nebezpečí hrozba bezpečnosti státu ze strany cizince nebo případné narušení veřejného pořádku, je cizinci žádost o dlouhodobý pobyt zamítnuta. Žádost se také zamítá v případě, že skutečnosti nasvědčují tomu, že cizinec po skončení dlouhodobého pobytu neopustí území České republiky.⁴²

Hlavním rozdílem mezi krátkodobým a dlouhodobým vízem je zcela jednoznačně doba, po kterou je oprávněn cizinec pobývat na území České republiky. Pokud hodlá cizinec na našem území podnikat pouze krátkodobé pravidelné cesty, může zažádat o schengenské vízum na více vstupů do 90 dnů s platností až pět let. Dané vízum mu umožňuje Českou republiku navštěvovat a pobývat zde až 90 dnů během každého půl roku, bez omezení počtu vstupů.⁴³

---

⁴⁰ Dostupné na: <http://cizinci.poradna-prava.cz/cizinci-3ti-zemi/dlouhodoby-pobyt.html> z 26. 8. 2014

⁴¹ Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-dlouhodoby-pobyt.aspx> z 26. 8. 2014

⁴² Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-dlouhodoby-pobyt.aspx> z 26. 8. 2014

⁴³ Dostupné na: http://www.mzv.cz/moscow/cz/viza_a_konzularni_informace/volby_2010/dlouhobode_vizum/rozdil_mezi_kratkodobym_a_dlouhobym.html z 22. 9. 2014

6.1.2 Občané zemí EU a jejich rodinní příslušníci

Dle § 87 zákona o pobytu cizinců, je občanu Evropské unie vydáno potvrzení o přechodném pobytu na území České republiky, pokud hodlá na našem území přechodně setrvávat dobu delší než 3 měsíce, neohrozil bezpečnost státu či nenarušil veřejný pořádek. Občané členských států mají povinnost předložit k žádosti o vydání povolení k přechodnému pobytu cestovní doklad, doklad potvrzující účel pobytu, fotografie, doklad o zdravotním pojištění a o zajištění ubytování na našem území.

Rodinní příslušníci občanů Evropské unie, kteří jsou sami občanem Evropské unie, spolu s výše uvedenými náležitostmi, které musí být součástí žádosti o vydání povolení k přechodnému pobytu, předkládají doklad, který potvrzuje, že jsou rodinnými příslušníky občana Evropské unie. Výše uvedenou skutečností se zabývá § 87 zákona o pobytu cizinců.

Rodinní příslušníci občanů Evropské unie, kteří sami nejsou občany Evropské unie a hodlají na našem území pobývat po dobu delší než tři měsíce, jsou povinni spolu s občanem Evropské unie požádat Ministerstvo vnitra o povolení k přechodnému pobytu. Dané osoby mají povinnost předložit spolu s žádostí o vydání povolení k přechodnému pobytu, stejné doklady jako občané Evropské unie. Ministerstvo vnitra vydá rodinnému příslušníkovi povolení k přechodnému pobytu v podobě pobytové karty rodinného příslušníky občana Evropské unie. Výše uvedená skutečnost je definována v § 87 zákona o pobytu cizinců.

6.2 Trvalý pobyt (povolení k trvalému pobytu)

Trvalý pobyt na rozdíl od přechodného pobytu představuje stabilnější formu pobytu. Základním předpokladem k získání trvalého pobytu na území České republiky je získání povolení k tomuto pobytu. Cizinci mají oprávnění setrvávat na území České republiky v rámci trvalého pobytu na základě povolení k trvalému pobytu nebo na základě

rozhodnutí příslušného orgánu o svěřeni cizince do náhradní výchovy,⁴⁴ dle § 66, § 87 zákona o pobytu cizinců.

Občané Evropské unie mohou požádat o povolení k trvalému pobytu po 5 letech nepřetržitého pobytu. V tomto případě se započítává doba pobytu na dlouhodobém vízu a na povolení k dlouhodobému pobytu. Cizinec má současně právo užívat právní postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta v Evropském společenství na území. Trvalý pobyt také získá cizinec, který žil na našem území nepřetržitě 4 roky a na území pobývá v rámci přechodného pobytu po ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany. Pokud o povolení k trvalému pobytu žádá cizinec z humanitárních nebo jiných zvláštních důvodů, je mu povolení uděleno bez ohledu na délku předchozího pobytu. (ČSÚ, r. 2013, s. 22).

V případě skupiny občanů třetích zemí povolení k trvalému pobytu získává, bez nutnosti podmínky nepřetržitého pobytu na našem území, cizinec, který o dané povolení zažádá z humanitárních důvodů. Mezi uvedené důvody dle zákona o pobytu cizinců § 66 patří situace, kdy je cizinec manželem azylanta a manželství vzniklo před vstupem azylanta na území. Dále v případě, že se jedná o nezletilé dítě azylanta i dítě závislé na péči azylanta nebo se jedná o osobu, která byla v minulosti občanem České republiky. Povolení k trvalému pobytu se dále vydá cizinci, který o dané povolení žádá z jiných důvodů hodných zvláštního zřetele nebo na žádost cizince, jehož pobyt je v zájmu České republiky. Dále se povolení vydává nezletilému nebo zletilému a nezaopatřenému dítěti cizince, který na našem území pobývá na základě povolení k trvalému pobytu, v případě že je důvodem žádosti společné soužití těchto cizinců.

Žádost o povolení k trvalému pobytu se dle zákona o pobytu cizinců § 69 podává na zastupitelském úřadu nebo na Ministerstvu vnitra ČR. Samotná platnost povolení k trvalému pobytu dle § 76 zákona o pobytu cizinců zaniká nabytím státního občanství České republiky, nabytím právní moci rozsudku, který ukládá cizinci trest vyhoštění nebo vykonatelnosti rozhodnutí o správním vyhoštění. Dále platnost daného povolení zaniká, jestliže jiný členský stát Evropské unie cizinci přiznal pozici rezidenta jiného členského státu Evropské unie nebo úmrtím cizince. V případě úmrtí cizince nebo rozhodnutím

---

⁴⁴ Náhradní výchova je blíže charakterizována v zákoně č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů (ČSÚ, r. 2011, s. 22)

soudu, který prohlásí cizince za mrtvého, také zaniká povolení k trvalému pobytu na našem území.

6.3 Státní občanství České republiky

Narození dítěte a udělení občanství je považováno za základní způsoby nabytí státního občanství České republiky. Narozněním získá dítě státní občanství v případě, že je alespoň jeden rodič státním občanem České republiky nebo pokud se narodilo na našem území a rodiče jsou osoby bez státního občanství a alespoň jeden z rodičů disponuje povolením k trvalému pobytu (MV ČR, r. 2011, s. 31).

Ministerstvo vnitra ČR má oprávnění udělit státní občanství cizinci, který má na území České republiky trvalý pobyt po dobu nejméně 5 let. Dále lze státní občanství udělit cizinci, který prokázal, že nabytím státního občanství pozbude dosavadní státní občanství. Podmínkou při udělení je prokázání znalosti českého jazyka a skutečnost, že cizinec nebyl pravomocně odsouzen v posledních 5 letech. Cizinec má také povinnosti v oblasti zdravotního a sociálního zabezpečení, daní, odvodů a poplatků. Žádost o udělení státního občanství České republiky se podává na příslušný krajský úřad, dle trvalého pobytu cizince a je adresovaná Ministerstvu vnitra ČR (MV ČR, r. 2011, s. 31).

7 NELEGÁLNÍ POBYT

Níže uvedené kapitoly se zabývají definováním základních pojmů, které souvisí s problematikou cizinců v oblasti nelegálního pobytu a vyhoštění. Jsou zde definovány základní charakteristiky, které s danou oblastí souvisí a udávány i jednotlivé příklady. Kapitoly rozebírají základní charakteristiku nelegálního pobytu, jeho důvody a dopad. Dále se kapitoly věnují pojmu vyhoštění a jeho klasifikace, která je dále specifičtěji rozebírána v samostatných kapitolách (MV ČR, r. 2011, s. 31).

Všichni cizinci mají oprávnění setrvávat na území České republiky dle zákona o pobytu cizinců. Dle dané právní normy je stanoveno, že na našem území smí pobývat, bez dalšího zvláštního administrativního povolení, jen vymezené skupiny lidí. Ostatní cizinci, kteří na území České republiky pobývají bez příslušného oprávnění, porušují zákon a mají povinnost platit určité sankce (MV ČR, r. 2011, s. 31).

Nelegální pobyt na území České republiky lze charakterizovat jako pobyt cizince, který nesplnil podmínky stanovené zákonem o pobytu cizinců, týkající se vstupu a pobytu na území České republiky. Samotný nelegální pobyt je řešen ve správním řízení, které je blíže rozebíráno v následující kapitole mé diplomové práce s názvem „Nelegální pobyt“. Ukončení nelegálního pobytu cizince na území České republiky se nazývá správní vyhoštění. K často řešeným případům nelegálního pobytu cizince na našem území patří pobyty bez víza nebo bez platného oprávnění pobytu (ČSÚ, r. 2013, s. 199).

7.1 Vyhoštění cizinců z území ČR

Trestní zákoník disponuje stanoveným druhem trestů, proto soud může za spáchané činy uložit pouze ty tresty, které jsou v daném zákoně uvedené. Mezi výčet trestů patří například trest odnětí svobody, zákaz činnosti nebo zmiňovaný trest vyhoštění či trest zákazu pobytu na našem území. Česká republika disponuje možností vyhostit cizince, pouze za podmínek určených v zákoně o pobytu cizinců. V případě vyhoštění se jedná o rozhodnutí soudu nebo správního orgánu státu. Vydaným rozhodnutím je cizinci uložena povinnost opustit území státu. Trest vyhoštění nemůže být udělen občanu České republiky,

proto může být uložen pouze osobě, která nemá státní občanství České republiky. Dále vyhoštění může hrozit občanu, který není osobou, které bylo přiznáno postavení uprchlíka (ČSÚ, r. 2013, s. 163, 199).

7.1.1 Správní vyhoštění

Správní vyhoštění lze dle § 118 zákona o pobytu cizinců definovat jako: *„ukončení pobytu cizince na území, které je spojeno se stanovením doby k vycestování z území a doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území členských států Evropské unie.“* Doba, po kterou cizinec nemůže pobývat na území členských států Evropské unie, je dána v působnosti Policie ČR, která vydá rozhodnutí o správním vyhoštění cizince. Dále § 118 zákona o pobytu cizinců říká: *„Správním vyhoštění občana Evropské unie nebo jeho rodinného příslušníka se rozumí ukončení pobytu občana Evropské unie nebo jeho rodinného příslušníka na území, které je spojeno se stanovením doby k vycestování z území a doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území.“*

Doba k vycestování je stanovena v intervalu od 7 do 60 dnů. Policie ČR je v určitých případech oprávněna stanovit dobu k vycestování kratší než 7 dnů. Pokud je cizince v době, kdy trvá doba určená k vycestování zajištěn, pak se běh dané doby přerušuje. Dle zákona o pobytu cizinců § 118 je zakázáno hromadné správní vyhoštění cizinců na základě jednoho rozhodnutí.

Zákon o pobytu cizinců udává dva druhy správního vyhoštění, z přechodného a dlouhodobého pobytu. V případě správního vyhoštění z přechodného pobytu na území České republiky, policie vydá rozhodnutí o správním vyhoštění cizinci, který na našem území pobývá přechodně až na 10 let. Daný časový interval se uděluje cizinci, u kterého hrozí nebezpečí hrozby bezpečnosti státu při prosazování politických cílů nebo provádění činnosti ohrožující základy demokratického státu či by mohlo dojít k narušení celistvosti území. Dále policie vydává sazbu vyhoštění 10 let pro cizince, u kterých hrozí důvodné nebezpečí, že by mohli závažným způsobem narušit pořádek. Policie v těchto případech uděluje sankce do 5 let. Jedná se o menší porušení zákona, než v předešlém případě. Vyhoštění na 5 let je uděleno cizinci, který se prokázal padělaným dokladem nebo

dokladem cizí osoby jako dokladem vlastním. Dalším důvodem je situace, kdy se cizinec nepodrobí hraniční kontrole nebo překročí-li hranice mimo státní přechod. Jednotlivé důvody jsou definovány v § 119 zákona o pobytu cizinců. V případě vydávání vyhoštění na 3 roky se jedná o pobývání cizince na území České republiky bez cestovního dokladu, nebo když cizinec nemá platné oprávnění k pobytu či uvedl nepravdivé informace, které mohly ovlivnit rozhodování státního orgánu.

Dle § 120 zákona o pobytu cizinců, v případě správního vyhoštění cizince s povolením k trvalému pobytu, Policie ČR vydává rozhodnutí o správním řízení na 10 let nebo 3 roky. Správní vyhoštění je vydáno na dobu 10 let, jestliže hrozí důvodné nebezpečí, že by cizinec mohl ohrozit bezpečnost státu při prosazování politických cílů nebo by mohl provádět činnost, ohrožující základy demokratického státu nebo činnost, která by směřovala k narušení celistvosti naší země. Policie ČR také vydá správní vyhoštění na 10 let cizinci, hrozí-li důvodné nebezpečí, že by mohl závažným způsobem narušit veřejný pořádek. Správní vyhoštění na 3 roky je uděleno cizinci, který nesplňuje podmínky, které jsou stanoveny v § 77 zákona o pobytu cizinců.

Dle § 120 zákona o pobytu cizinců *„rozhodnutí o správním vyhoštění občana Evropské Unie nebo jeho rodinného příslušníka, kterému bylo uděleno povolení k trvalému pobytu, lze vydat pouze v případě, že závažným způsobem ohrožuje bezpečnost státu nebo závažným způsobem narušuje veřejný pořádek a s ohledem na závažnost jeho jednání nepostačuje odnětí oprávnění k pobytu.“* Dané rozhodnutí může dle § 120 zákona o pobytu cizinců podat nezletilý občan Evropské unie nebo občan Evropské unie, který na našem území pobývá dobu delší než 10 let. Dle uvedeného paragrafu nelze vydat rozhodnutí o vyhoštění cizinci, jestliže by měl za následek nepřiměřený zásah do soukromého nebo rodinného života.

7.1.2 Soudní vyhoštění

Soudní vyhoštění je vydáno v důsledku rozhodnutí soudního orgánu a jedná se o vyhoštění podle Trestního zákoníku. Dle § 80 Trestního zákoníku může soud uložit pachateli trest v rozmezí od 1 roku až na dobu neurčitou. Soud vydává vyhoštění,

vyžaduje-li to bezpečnost lidí nebo majetku či jiný obecný zájem. Samotný trest vyhoštění mohou soudy uložit i vedle jiného trestu. Při rozhodování o délce trestu, kterou soud určuje, přihlíží ke stupni společenské nebezpečnosti trestného činu a k možnosti nápravy pachatele nebo také ke stupni ohrožení bezpečnosti lidí či majetku.

Jsou definovány 4 případy, kdy se soudní vyhoštění neukládá. Jedná se o případ, kdy nelze zjistit státní příslušnost pachatele, pokud byl pachateli poskytnut azyl nebo v případě že má pachatel na území České republiky povolen dlouhodobý pobyt a má zde sociální i pracovní zázemí a trest by mohl být v rozporu se zájmem spojování rodin. Soudní vyhoštění se neukládá ani v případě, že je cizinec ve státě, do kterého má být vyhoštěn, pronásledován za svoji rasu nebo politické či náboženské smýšlení.⁴⁵

---

⁴⁵ Dostupné na: <http://zakony-online.cz/?s10&q10=all> z 2. 10. 2014

8 CIZINCI VE SPOLEČNOSTI

Kapitola „Cizinci ve společnosti“ rozebírá ekonomickou aktivitu cizinců a oblast vzdělávání. Jsou zde definovány základní charakteristiky, které se týkají cizinců v oblastech pracovněprávních vztahů, živnostenského oprávnění a možnosti studia na našem území. Kapitoly obsahují základní právní úpravu, která se danými oblastmi zabývá, a klasifikují jednotlivé podmínky, které je nutné splnit dle jednotlivých zákonů.

8.1 Ekonomická aktivita

Níže uvedené kapitoly se zabývají problematikou ekonomické aktivity cizinců. Jsou zde uvedeny základní údaje o zaměstnanosti cizinců, které jsou v evidenci Ministerstva práce a sociálních věcí ČR a Ministerstva průmyslu a obchodu ČR. Kapitoly jsou věnovány základním kritériím, která musí cizinci splňovat, aby mohli na našem území podnikat nebo být v pracovněprávním vztahu. Jsou zde charakterizovány jednotlivé druhy povolení, které musí cizinci získat, aby mohli na našem území pracovat a další důležité informace, které se problematiky zaměstnávání cizinců týkají.

8.1.1 Evidence Ministerstva práce a sociálních věcí

Od 1. 5. 2004 mají občané EU/EHP⁴⁶ a Švýcarska a jejich rodinní příslušníci stejná práva jako občané České republiky. Členské země, které jsou součástí Evropské unie, jsou uvedeny v příloze č. 2 mé diplomové práce Občané těchto zemí a občané Švýcarska mají v České republice volný přístup na trh práce, dle zákona č. 435/2004 Sb., ze dne 13. května 2004, o zaměstnanosti. Ostatní cizinci, kteří nejsou občany výše uvedené skupiny a jejich rodinní příslušníci, pokud zákon o zaměstnanosti nestanoví jinak, mohou vykonávat na území České republiky práci v případě, že obdrželi oprávnění k zaměstnání a povolení k pobytu (ČSÚ, r. 2013, s. 93).

---

⁴⁶ EHP- Evropské hospodářské společenství

Povolení k zaměstnávání⁴⁷ vydává krajská pobočka Úřadu práce. Uděluje se na pracovní místo, které ohlásí zaměstnavatel jako volné a zároveň nelze volnou pozici obsadit jinak. Jedná se například o situaci, kdy nelze danou pozici přidělit z důvodu požadované kvalifikace. Zaměstnavatel má také povinnost oznámit skutečnost, že hodlá zaměstnávat cizince, krajské pobočce Úřadu práce, včetně jejich počtu, době a druhu výkonu práce. Povolení k zaměstnávání je také nutné vydat pro cizince, který bude sezónním zaměstnancem po dobu šesti měsíců v jednom kalendářním roce, pokud mezi jednotlivými zaměstnáními uplyne doba nejméně 6 měsíců (ČSÚ, r. 2013, s. 93, 94).

Povolení k zaměstnávání nelze vydat cizinci, který v České republice požádal o mezinárodní ochranu, a to po dobu 12 měsíců ode dne podání žádosti. Další důvody, které neumožňují vydat cizinci povolení k zaměstnání, souvisí s porušením podmínek, které jsou uvedené v zákoně o zaměstnanosti. Naopak povolení o zaměstnání se nevyžaduje například u cizinců, kteří jsou žáky nebo studenty do 26 let, sportovců, pedagogických pracovníků, výkonných umělců, akademických pracovníků vysokých škol a jiných osob, které jsou blíže specifikované již ve zmiňovaném zákoně o zaměstnanosti (ČSÚ, r. 2013, s. 93-95).

V České republice byly od 1. 1. 2009 zavedeny tzv. zelené karty. Jedná se o typ povolení, který se vztahuje k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnávání ve zvláštních případech. Představují specifický druh dokladu duálního charakteru, který se vyznačuje současným udělením povolení k pobytu i povolení k zaměstnání. Vydání zelené karty je v kompetenci Ministerstva vnitra. Zákon o zaměstnanosti definuje volné místo, v režimu zelená karta, následovně: „*Nabízeným volným pracovním místem obsaditelném v režimu zelená karta, se rozumí pracovní místo, které nebylo obsazeno do 30 dnů od jeho oznámení krajské pobočce Úřadu práce, nebo pracovní místo, které Ministerstvo průmyslu a obchodu označilo v centrální evidenci jako míst vhodné pro klíčový personál* (ČSÚ, r. 2013, s. 96).“ Seznam států, které jsou oprávněné žádat o zelenou kartu, je stanoven vyhláškou Ministerstva vnitra. Mezi dané země patří Černá Hora, Australské společenství, Japonsko, Korejská republika, Kanad, Nový Zéland, Republika Makedonie, Spojené státy americké, Republika Bosny a Hercegoviny, Ukrajina a Srbsko. (ČSÚ, r. 2013, s. 96).

---

⁴⁷ Povolení k zaměstnání se uděluje osobám, které disponují povolením k přechodnému pobytu, na krátkodobá víza do 90 dnů pobytu a dlouhodobá víza nad 90 dnů (ČSÚ, r. 2014, s. 81-82).

Obrázek č. 5: Ukázka vzhledu zelené karty

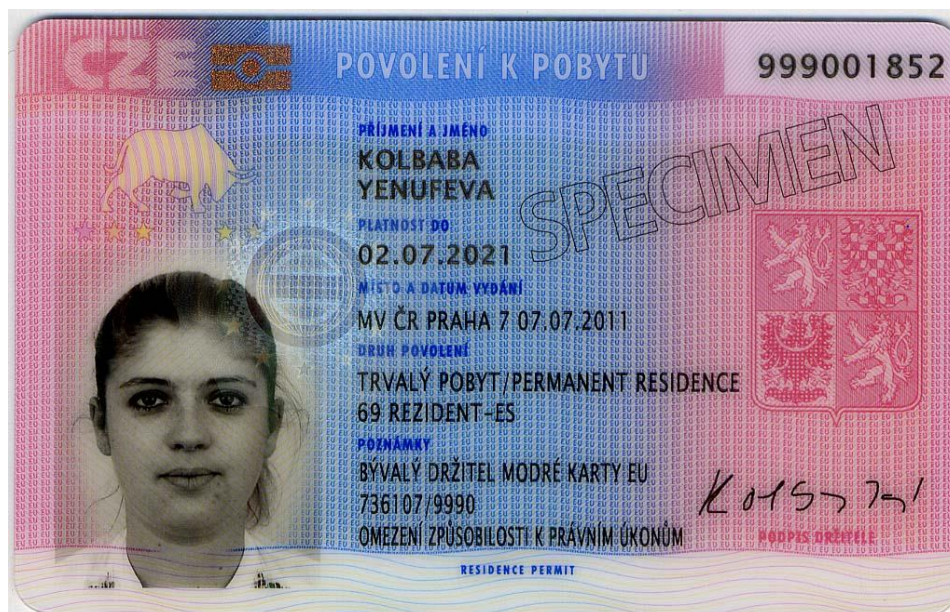
zdroj: interní dokumenty Odboru cizinecké policie

Výše uvedený obrázek zobrazuje jednotné povolení, které se liší u jednotlivých druhů povolení vydaných Ministerstvem vnitra. V případě zelené karty je v kolonce „druh povolení“ uveden název „ZELENÁ KARTA-A/GREEN CARD“. Na druhém řádku tohoto pole je uveden druh pobytu kódem příslušné zpřesňující podkategorie, na tomto řádku může být rovněž kromě kódu uveden text „REZIDENT-ES“

Další zvláštní povolení představuje tzv. modrá karta, která byla v České republice zavedena od 1. 1. 2011 na základě transformace Směrnice Rady 2009/50/ES, ze dne 25. května 2009, o podmínkách pro vstup a pobyt státních příslušníků třetích zemí za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci, do české legislativy. Modrá karta představuje další typ povolování zaměstnání a pobytu cizinců na území České republiky za účelem výkonu vysoce kvalifikovaného zaměstnání. Zákon o zaměstnanosti definuje volné místo, v režimu modrá karta, následovně: „*Volným pracovním místem obsaditelným v režimu modrá karta se rozumí pracovní místo, které nebylo obsazeno do 30 dnů od jeho oznámení krajské pobočce Úřadu práce, a pro jehož výkon se vyžaduje vysoká kvalifikace- tj. řádně ukončené vysokoškolské vzdělání nebo vyšší odborné vzdělání, pokud studium trvalo alespoň 3 roky (ČSÚ, r. 2013, s. 96).*“ Vydání modré karty má v kompetenci a rozhoduje o ni Ministerstvo vnitra. Pracovní smlouva musí být uzavřena na minimální dobu jeden rok, musí být sjednaná na zákonem stanovenou dobu, obsahovat

náležitosti stanovené zákonem a také obsahovat výši hrubé měsíční nebo roční mzdy. Výše mzdy musí odpovídat alespoň 1,5 násobku průměrné hrubé roční mzdy, kterou vyhláší sdělením Ministerstvo práce a sociálních věcí. (ČSÚ, r. 2013, s. 96).

Obrázek č. 6: Ukázka vzhledu modré karty

zdroj: interní dokumenty Odboru cizinecké policie

Výše uvedený obrázek zobrazuje jednotné povolení, které se liší u jednotlivých druhů povolení vydaných Ministerstvem vnitra. V případě modré karty je v kolonce „druh povolení“ uveden název „MODRÁ KARTA EU/BLUE CARD EU“. Na druhém řádku tohoto pole je uveden druh pobytu kódem příslušné zpřesňující podkategorie, na tomto řádku může být rovněž kromě kódu uveden text „REZIDENT-ES“

Mezi další druhy povolení k zaměstnání patří individuální povolení a kontrakt. Individuální povolení představuje povolení k zaměstnání cizinci u tuzemského zaměstnavatele, se kterým je v pracovně právním vztahu. „*Tuzemským zaměstnavatelem se rozumí právnická nebo fyzická osoba, která má k této činnosti na území ČR oprávnění. Za tuzemské zaměstnavatele se považuje též fyzická osoba, která nepodniká, ale pro svoji osobní potřebu zaměstnává jinou fyzickou osobu* (ČSÚ, r. 2013, s. 97).“ Další druh povolení k zaměstnávání cizinců se nazývá kontrakt. Uděluje se v případech, kdy je cizinec zaměstnán u fyzické nebo právnické osoby, která má bydliště mimo území České

republiky a na našem území trvale nepodniká. Jedná se o fyzickou nebo právnickou osobu, která pouze vysílá svoje zaměstnance do České republiky za účelem realizace určité smlouvy uzavřené s tuzemskou fyzickou nebo právnickou osobou (ČSÚ, r. 2013, s. 97).

Nově od 24. června 2014 dochází ke změně zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců a také zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Jedná se o tzv. transpoziční novelu, která sebou přináší nový druh povolení k dlouhodobému pobytu, tzv. zaměstnaneckou kartu. Daná karta umožňuje dlouhodobě pobývat na území České republiky za účelem zaměstnání. Zaměstnaneckou kartu vydává Ministerstvo vnitra- odbor azylové a migrační politiky na dobu, která se rovná délce pracovněprávního vztahu, maximálně však 2 roky s možností opakovaného prodloužení platnosti.⁴⁸

Zaměstnanecká karta představuje kartu s biometrickými prvky. Její držitel je oprávněn pobývat na území České republiky, pracovat na pracovní pozici, na kterou byla karta vydána nebo pracovat na pracovní pozici, ke které mu odbor azylové a migrační politiky udělil souhlas. Zaměstnanecká karta je určena pro občany všech států s výjimkou občanů členských států EU/EHP a Švýcarska. Dále není karta určena pro rodinné příslušníky zmíněných států z řad ostatních států, kteří jsou držiteli pobytové karty rodinného příslušníka občana EU/EHP a Švýcarska. Zaměstnanecká karta je vymezena pro všechny druhy zaměstnání bez ohledu na požadovanou kvalifikaci. Pro udělení dané karty se však musí jednat o pracovní místo, které je v centrální evidenci volných pracovních míst obsaditelnými držiteli zaměstnanecké karty. Tato volná místa je možné vyhledat na portálu Ministerstva práce a sociálních věcí. Držitel karty může pracovat ode dne vydání potvrzení o splnění podmínek pro vydání zaměstnanecké karty Ministerstva vnitra ČR.⁴⁹

Zaměstnanecká karta nahrazuje vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem zaměstnání, zelenou kartu a povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání. Nahrazovaná povolení už nebudou dále vydávána. Výjimku tvoří modré karty, jejichž udělování se novela zákona netýká. Platné zelené karty se ke dni zavedení zaměstnaneckých karet

---

⁴⁸ Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/sluzby-pro-verejnost-informace-pro-cizince-aktuality-zamestnanecka-karta.aspx> z 26. 6. 2014

⁴⁹ Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/sluzby-pro-verejnost-informace-pro-cizince-aktuality-zamestnanecka-karta.aspx> z 26. 6. 2014

v České republice automaticky považují za zaměstnaneckou kartu a jejich platnost zůstává až do data uvedeného na dané kartě.⁵⁰

8.1.2 Evidence Ministerstva průmyslu a obchodu

Ministerstvo průmyslu a obchodu se zabývá cizinci, kteří na území České republiky provozují živnostenské podnikání. Dle zákona č. 455/1991 Sb., ze dne 02. října 1991, o živnostenském podnikání (živnostenský zákon): „Živnost může vykonávat subjekt, který se povinně zapisuje do obchodního rejstříku (některé právnické osoby a některé osoby zahraniční) i subjekt, který se do obchodního rejstříku zapisovat nemusí. Všechny subjekty bez rozdílu musí ovšem mít živnostenské oprávnění, aby mohli provozovat činnost podle živnostenského zákona“ (HORZINKOVÁ, r. 2010, s. 14).

Informace obsažené v živnostenském zákoně jsou určeny pro fyzické i právnické osoby, které splňují zákonem stanovené podmínky. Osoba, která dané podmínky splňuje je dle § 5 živnostenského zákona nazývána jako podnikatel.

Podle živnostenského zákona mohou cizinci na našem území podnikat za stejných podmínek jako občané České republiky, pokud splní podmínky stanovené tímto zákonem a související předpisy. Na našem území mohou provozovat živnostenské podnikání cizinci fyzické i právnické osoby nebo zřizovat na území České republiky organizační složky svého podniku v zahraničí (ČSÚ, r. 2013, s. 97, 98).

Živnostenský zákon v § 5 specifikuje pojem zahraniční a česká osoba. Obě osoby jsou dle zákona oprávněné provozovat živnost na území České republiky. Dle živnostenského zákona je za zahraniční fyzickou osobu považována osoba, která nemá bydliště (trvalý pobyt) na území České republiky. Daná osoba musí mít zároveň povolení k pobytu na našem území. Povolení se netýká občanů členských států Evropské unie nebo státu, se kterým má Česká republika uzavřenou smlouvu. Zahraniční právnická osoba je dle živnostenského zákona osobou, která nemá na území České republiky místo podnikání.

---

⁵⁰ Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/sluzby-pro-verejnost-informace-pro-cizince-aktuality-zamestnanecka-karta.aspx> z 26. 6. 2014

Podnikatelé z členských států Evropské unie mohou dle živnostenského zákona poskytovat služby i v jiných členských státech Evropské unie. Pokud se jedná o dočasné, neboli krátkodobé poskytování služeb, pak tyto služby poskytují v rozsahu svého živnostenského oprávnění za stejných podmínek jako ve státě svého působení. Pokud by osoba z členského státu hodlala na našem území podnikat trvale, musí si vyřídit živnostenské oprávnění v dané členské zemi, jelikož její stávající oprávnění je neplatné (HORZINKOVÁ, r. 2010, s. 40-42).

Nastane-li situace, kdy je nutné předložit doklad k ověření určitých skutečností a není v českém jazyce, pak musí být přeložen tlumočnickem, dle § 5 živnostenského zákona. Tlumočnick musí být zapsaný v seznamu znalců a tlumočnicku a také musí být ověřena pravost daného dokumentu. Výše uvedená povinnost se netýká dokladů, přeložených státními příslušníky členského státu Evropské Unie, nejsou-li pochybnosti o správnosti daného dokladu.

8.2   Vzdělání

Cizinci mají v České republice v oblasti vzdělání, pokud to zákon nestanoví jinak, stejná práva a povinnosti jako občané České republiky. Dané právo cizincům náleží dle Listiny základních práv a svobod. Oblast vzdělávání cizinců na území České republiky je v kompetenci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR (ČSÚ, r. 2014, s. 122).

Mezi základní právní úpravy, které se problematikou vzdělání cizinců v České republice zabývají, patří zákon č. 561/2004 Sb., ze dne 24. září 2004, o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) § 20 vzdělávání cizinců, zákon č. 111/1998 Sb., ze dne 22. dubna 1998, o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů a také pokyn ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k zajištění kursů českého jazyka pro azylanty čj. 21 153/2000-35 (vydáno 4. 6. 2000, účinnost od 1. 7. 2000, uveřejněno ve Věstníku MŠMT ČR č. 7/200).

Mezi základní principy, které se týkají vzdělávání cizinců v České republice, patří právo osob, které nejsou občany České republiky a mají oprávnění pobývat na našem území, na vzdělání za stejných podmínek jako pro občany České republiky. Jedná se o oblast základního, středního a vyššího odborného vzdělání. Stejně právo náleží také občanům členských států Evropské unie. Dané právo zahrnuje také přístup ke školnímu stravování a zájmovému vzdělávání v pravidelné docházce a dalším školským službám (ČSÚ, r. 2013, s. 141).

Osoby, které nejsou občany České republiky, mají stejná práva a stejné podmínky jako občané Evropské unie v oblasti předškolního, základního uměleckého i jazykového vzdělání i ke školským službám, dle školského zákona. Dané právo mají cizinci, kteří disponují právem setrvávat na našem území po dobu delší než 90 dnů, osoby provádějící výzkum, azylanti, žadatelé o mezinárodní ochranu, osoby používající doplňkovou ochranu a také osoby, které disponují dočasnou ochranou (ČSÚ, r. 2013, s. 141).

Mezi další principy, které se týkají vzdělávání cizinců v České republice, lze zařadit kategorii osob, které nejsou občany České republiky a získaly předchozí vzdělání na zahraniční škole. Pokud zmiňované osoby hodlají podat přihlášku na přijímací řízení na střední a vyšší odborné školy, jsou osvobozeny (na žádost) od zkoušky z českého jazyka. Daná situace nastává v případě, že zkouška z českého jazyka je součástí přijímacího řízení a zároveň se osoby podrobí osobnímu pohovoru, jelikož znalost českého jazyka je, při dalším vzdělávání na území České republiky, nezbytná (ČSÚ, r. 2013, s. 141, 142).

Zákon o vysokých školách se zabývá oblastí studia cizinců na veřejných vysokých školách. Cizinci mají i v tomto případě stejná práva jako občané České republiky. Pokud se škola rozhodne, může cizinci (za poplatek) nabídnou vzdělání v cizím jazyce v programech bakalářského, magisterského a doktorského studia (ČSÚ, r. 2013, s. 141, 142).

Příslušný krajský úřad ve spolupráci se zřizovateli školy umožňuje pro určitou oblast žáků, bezplatnou přípravu k jejich začlenění do základního vzdělání, které zahrnuje také výuku českého jazyka. Dle možností mohou také podpořit výuku jejich mateřského jazyka a kulturu země původu, pokud je v souladu s běžnou výukou na dané škole. Přípravu

pedagogických pracovníků, kteří budou zmiňovanou výuku zabezpečovat, pověřuje Krajský úřad. Výše zmíněná privilegia se dotýkají dětí osob, které mají státní příslušnost jiného členského státu Evropské unie a kteří území České republiky setrvávají dlouhodobě.⁵¹ Dalším kritériem je, že děti plní povinnou školní docházku dle školského zákona (ČSÚ, r. 2013, s. 141, 142).

---

⁵¹ Jedná se osoby, které na území České republiky vykonávaly nebo vykonávají pracovní činnost v pracovněprávním vztahu nebo samostatně výdělečnou činnost. Také se jedná o osoby, které na území České republiky studují nebo mají právo na našem území pobývat z jiného důvodu (ČSÚ, r. 2011, s. 141,142).

9 STATISTICKÉ PŘEHLEDY SOUVISEJÍCÍ S DANOU PROBLEMATIKOU

Níže uvedené kapitoly zachycují statistické přehledy, které souvisí s oblastí cizinců na území České republiky. Jsou v nich uvedeny jednotlivé počty cizinců, kteří pobývají na našem území, rozebírány národnosti, které se na území České republiky nejvíce vyskytují, a také zdůvodnění jejich nadměrného počtu. Kapitoly zachycují počty cizinců také z historického hlediska. Sledují vývoj počtu cizinců na našem území a zdůvodňují měnící se počet v jednotlivých letech. Zachycují současnou situaci postavení České republiky vůči cizincům, a také statistické přehledy, které souvisí s výskytem cizinců v jednotlivých územích České republiky. Níže uvedené kapitoly se dále věnují vybraným ekonomickým ukazatelům, které se vztahují k problematice cizinců na našem území. Zachycují živnostenské podnikání, zaměstnanost a vzdělání. Dané oblasti jsou statisticky znázorněny a jednotlivé počty a případné výkyvy odůvodněny.

9.1 Počty cizinců na území ČR

Následující kapitoly definují základní statistické ukazatele, které souvisí s oblastí cizinců na území České republiky. Věnují se počtu cizinců na našem území, jak z hlediska historického, tak i současnosti. Znázorňují počty cizinců v celé České republice i jednotlivých krajích. Hledají a odůvodňují výkyvy, které se ve statistickém znázornění objevují a hledají jejich příčiny.

9.1.1 Historie

Historie České republiky je z hlediska migrace relativně krátkodobá, jelikož po většinu 20. století lidé z našeho území spíše odcházeli. V období Československa byla migrace centrálně řízena a zahrnovala především občany východního bloku. Mezinárodní migrace byla výrazně ovlivněna politickými změnami v roce 1989.⁵² Mezi další důležité historické mezníky také patřil rok 1993, kdy došlo ke vzniku samostatné České republiky a

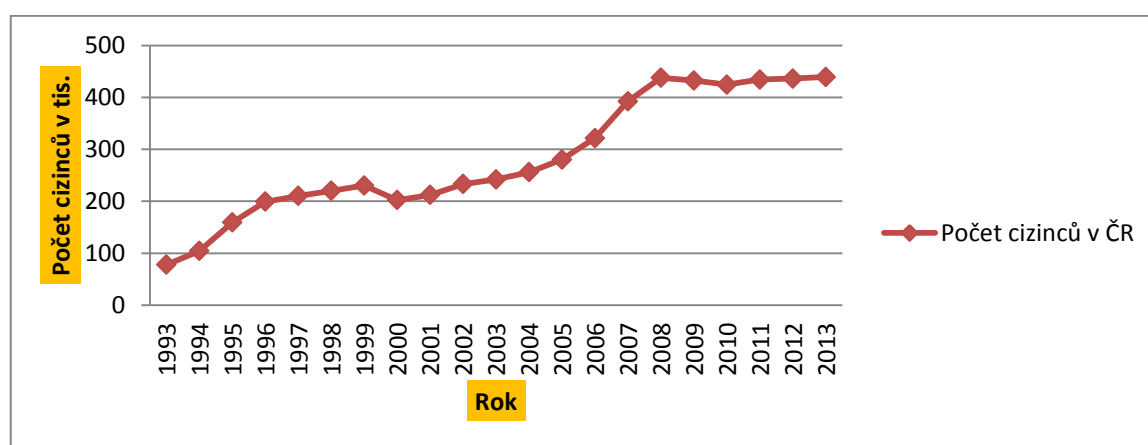
---

⁵² Rok 1989 je charakteristický jako období revolučních změn v Československu, kdy došlo k pádu komunistického režimu a přeměně na demokracii. Jedná o období tzv. Sametové revoluce.

rok 2004, kdy jsme se stali členským státem Evropské unie. Uvedené roky vedly ke zvýšení objemu migrace. Vstup České republiky do Evropské unie vytvořil také nový právní přístup k členským státům, Švýcarsku a rodinným příslušníkům a ke všem třetím zemím. Jak již bylo zmiňováno ve výše uvedených kapitolách mé diplomové práce, Česká republika se po vstupu do Evropské unie snaží o boj s nelegální migrací, modernizaci azylové politiky a také harmonizaci se standardem ostatních členských států (DRBOHLAV, r. 2010, s. 31-37).

Graf č. 1: Vývoj počtu cizinců v ČR v letech 1993-2013 (stav k 31. 12. 2013, v tis.)

pozn.: vlastní zpracování autora, 2014
 zdroj: ČSÚ, r. 2014, s. 35, DRBOHLAV, r. 2010, s. 39

Výše uvedený graf znázorňuje počty cizinců na území České republiky v letech 1993- 2013. Kompletní čísla jsou pro lepší orientaci uvedena v příloze č. 7 mé diplomové práce.

Z grafu vyplývá, že počet cizinců na našem území stále roste. I když Česká republika dosahuje relativně nízkých hodnot v podílu cizinců na její populaci, v porovnání s ostatními evropskými země, dochází k výraznému růstu z krátkodobého hlediska. V roce 1993 byl počet cizinců na našem území téměř 80 tisíc a o 15 let později dosahoval skoro 440 tisíc. Jeden z nejvýraznějších nárůstů byl na našem území zaznamenán v 90. letech, kdy se během pouhých 3 let zvýšil počet cizinců dvojnásobně (RÁKOCZYOVÁ, TRBOLA, HOFÍREK, r. 2009, s. 16).

Postupný nárůst cizinců na našem území dle grafu významně narušuje rok 2000, kdy došlo k poklesu počtu cizinců. V roce 1999 bylo na našem území 230 131 cizinců a v následujícím roce 2000 počet klesl téměř o 30 tisíc, na 202 201 cizinců. Daný pokles může souviset s legislativními změnami, které sebou přinesly zpřísnění podmínek pro získání povolení k pobytu a pracovního povolení. V lednu roku 2000 vstoupily v platnost dva klíčové zákony. Jednalo se o zákon o pobytu cizinců a zákon o azylu, kterým se již věnovaly výše uvedené kapitoly mé diplomové práce. Změna zákona o cizincích sebou přinesla zavedení nového vízového a pobytového režimu. Vznikla nová povinnost žádat o vstupní vízum pouze na zastupitelských úřadech v zahraničí. Přitom doposud se o vízum mohlo žádat v České republice. Do roku 2000 zákon o pobytu cizinců rozlišoval pouze trvalé dlouhodobé (nad 180 dnů) a krátkodobé (do 180 dnů) pobyty. Od roku 2000 přestal existovat termín dlouhodobý pobyt a povolení k dlouhodobému pobytu bylo nahrazeno vízem nad 90 dnů. Dále byla zavedena nová vízová povinnost do České republiky vůči některým zemím, které do té doby využívaly bezvízový styk většinou k nelegálním aktivitám na českém trhu. Jednalo se především o Rusko, Ukrajinu a Bělorusko. Dané opatření vzniklo v důsledku standardizace s režimem Evropské unie (DRBOHLAV, r. 2010, s. 74-75).

Dalším významným rokem ve vývoji počtu cizinců na území České republiky je rok 2008 a jeho dopad na rok 2009. Jedná se o období, ve kterém se na našem území začala projevovat ekonomická krize,⁵³ která měla za následek nejen negativní dopady v ekonomice, ale také na cizince v České republice. Zatímco v roce 2008 dosahoval počet cizinců na našem území 437 565, v roce 2009 klesl na 432 503. V daném období došlo ke snižování pracovních příležitostí pro cizince a snižování počtu přistěhovalců téměř o polovinu. Ekonomická recese vedla spíše ke stabilizaci populace občanů ze třetích zemí, kteří měli tendenci na našem území setrvávat do odeznění krize. Naopak u občanů Evropské unie krize vyvolala spíše hromadný odliv z našeho území. V uvedeném období vydávala Česká republika především restriktivní opatření, aby omezila počty cizinců na našem území, zejména na trhu práce. Bylo dočasně pozastaveno (od 1. 4. 2009) přijímání žádostí o vízum k pobytu nad 90 dnů, na vybrané účely, na zastupitelských úřadech

---

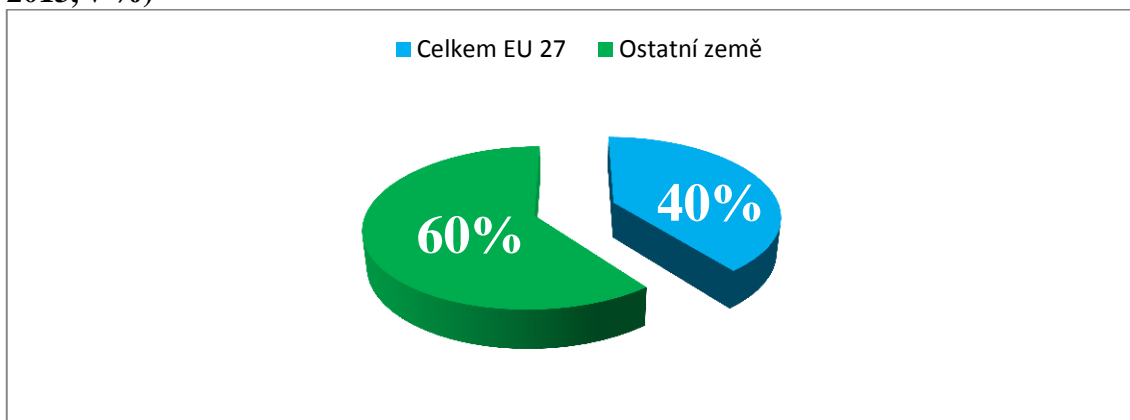
⁵³ Globální finanční a ekonomická krize a její počátky se začaly ohlašovat již od poloviny r. 2007 v USA. V České republice se začaly v plné síle projevovat až ve třetí čtvrtině roku 2008 (DRBOHLAV, r. 2010, s. 139).

v Mongolsku, Ukrajině, Vietnamu a Thajsku. Byl vytvořen projekt Zelených karet a také projekt Dobrovolných návratů, který měl migrantům, kteří se v důsledku krize ocitli bez zaměstnání, pomoci. Projekt Dobrovolných návratů se týkal především občanů Mongolska, Vietnamu a Uzbekistánu.⁵⁴

9.1.2 Současnost

V současné době mezi počty cizinců na území České republiky dominují občané třetích zemí, přesto se zastoupení občanů ze států Evropské unie stále zvyšuje. Mezi nejčastější důvody příchodu občanů ze třetích zemí do České republiky bývá zpravidla válka a pronásledování, původ ze země s dlouhodobě špatnou bezpečnostní situací, rodinné vztahy, ekonomické důvody a práce. Jelikož se poptávka po pracovní síle mění, mají pobyty za prací krátkodobější charakter (RÁKOCZYOVÁ, TRBOLA, HOFÍREK, r. 2009, s. 198-200).

Graf č. 2: Počty cizinců dle státního občanství na území ČR v roce 2013 (stav k 31. 12. 2013, v %)*

pozn.: vlastní zpracování autora, 2014

pozn. *: jedná se o pobyt na 12 měsíců a více

zdroj: ČSÚ, r. 2014, s. 29

Uvedený graf znázorňuje celkový počet cizinců na území České republiky, který v roce 2013 dosahoval 439 189. Z celkového počtu, jednu třetinu zaujímají občané Evropské unie, 173 593 cizinců. Dvoutřetinový podíl v grafu zabírají ostatní země s počtem 265 596. Z grafu vyplývá, že členské země Evropské unie disponují významným

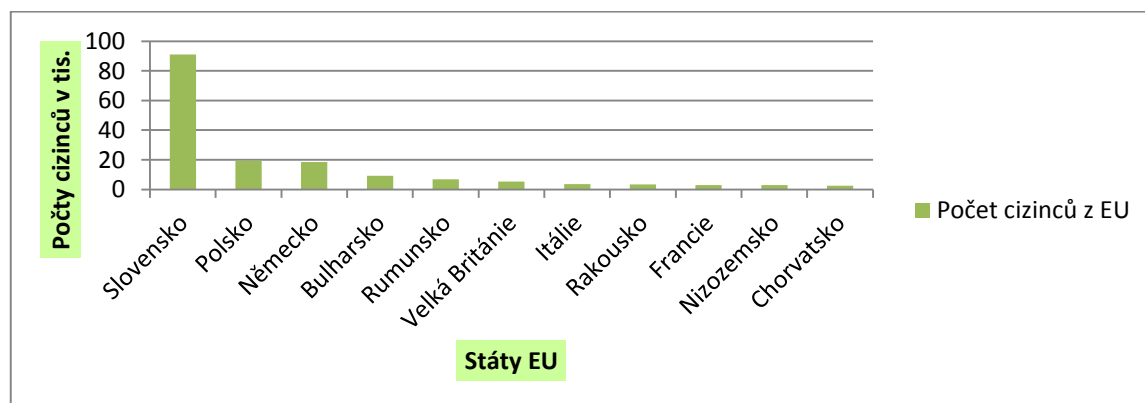
⁵⁴ Na základě konzultace s policejním komisařem por. Bc. Michalem Nitkulincem

podílem na celkovém počtu cizinců. Důvodem jednotné a liberální podmínky, které umožňují členským státům pohyb po Evropské unii a také skutečnost, že Česká republika je její součástí.

Z dlouhodobého hlediska na našem území převažují zejména tři zdrojové země migrace. Jedná se o Slovensko, Ukrajinu a Vietnam. Dané země lze odlišovat z hlediska dynamiky růstu, kdy počet cizinců ze Slovenska roste poslední roky velmi mírně. Naopak počet cizinců z Ukrajiny a Vietnamu se téměř zdvojnásobil. Pro lepší orientaci jsou počty cizinců z jednotlivých zemí uvedeny v níže zobrazených grafech (RÁKOCZYOVÁ, TRBOLA, HOFÍREK, r. 2009, s. 18).

Na níže uvedeném grafu jsou zachyceny jednotlivé státy, jejichž počet cizinců výrazně dominuje na celkovém počtu. Jedná se o členské státy Evropské unie, ze kterých na našem území pobývá největší počet cizinců.

Graf č. 3: Počty cizinců z vybraných států EU na území ČR v roce 2013 (stav k 31. 12. 2013, v tis.)*

pozn.: vlastní zpracování autora, 2014
pozn. *: jedná se o pobyt na 12 měsíců a více
zdroj: ČSÚ, r. 2014, s. 29

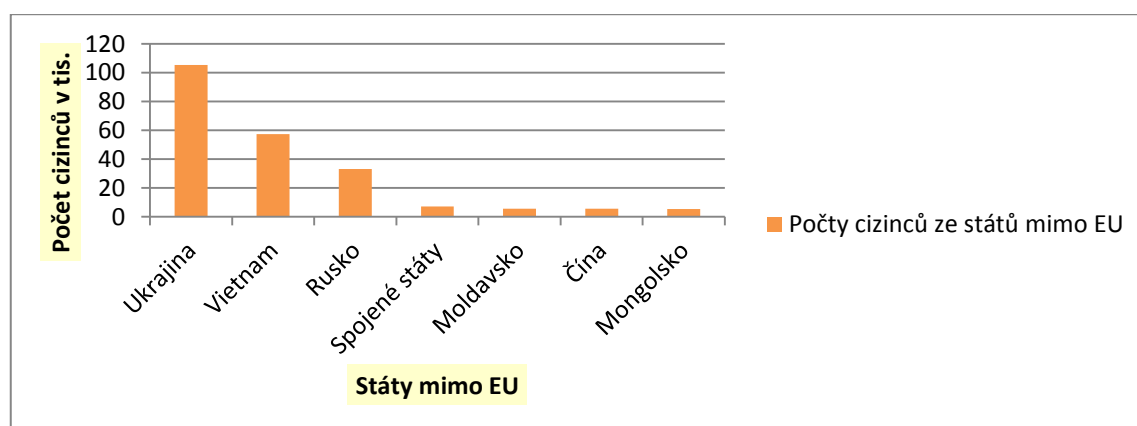
Z výše uvedeného grafu vyplývá, že mezi státy Evropské unie, v počtu cizinců na území České republiky, dominuje Slovensko s 90 948 cizinci. Mezi další země, jejichž cizinci pobývají na našem území, je vysoký počet cizinců z Polska (19 452) a z Německa (18 507). Kompletní seznam počtu cizinců ze zemí Evropské unie je uveden v příloze č. 8 mé diplomové práce.

Graf znázorňuje, že největší podíl cizinců pochází ze států, které sousedí s Českou republikou. Vysoký počet občanů Slovenska vyplývá již z historického hlediska, kdy v roce 1993 rozdělení Československé republiky změnilo postavení Slováků, kteří se stali v České republice cizinci. Jedná se o specifickou situaci, vzhledem k tomu, že jsme se Slovenskem tvořili jednotný stát do roku 1992. Důsledkem rozdělení republiky bylo už v té době téměř 40 000 Slováků žádajících o občanství. Česká republika a Slovensko, mezi sebou, podepsali smlouvu o volném pohybu. Slováci v té době tvořili největší skupinu trvale usídlených migrantů na území České republiky, a to až do roku 1999. Měli o mnoho liberálnější podmínky než ostatní cizinci. Vše se změnilo vstupem České republiky do Evropské unie, kdy se podmínky sjednotily pro všechny členské státy.⁵⁵

Česká republika má se Slovenskem dlouhodobě významné migrační vztahy, právě díky tehdejším liberálním podmínkám (hlavně v letech 1993-2003). Dané podmínky lze přirovnat k dnešním podmínkám migrace v Evropské unii (DRBOHLAV, r. 2010, s. 33).

Počty cizinců ze třetích zemí, kteří pobývají na území České republiky, zachycuje následující graf. Jedná se o nejčastější cizince, kteří pobývají na našem území.

Graf č. 4: Počty cizinců z vybraných států mimo EU na území ČR v roce 2013 (stav k 31. 12. 2013, v tis.)*

pozn.: vlastní zpracování autora, 2014
 pozn. *: jedná se o pobyt na 12 měsíců a více
 zdroj: ČSÚ, r. 2014, s. 29-32

⁵⁵ Na základě konzultace s policejním komisařem por. Bc. Michalem Nitkulincem

Výše uvedený graf znázorňuje počty cizinců na území České republiky ze států mimo Evropskou unii (třetích zemí). Z grafu vyplývá, že největší počet cizinců pochází z Ukrajiny, počtem 105 138. Dále na našem území pobývá 57 347 cizinců z Vietnamu, 33 138 cizinců z Ruska, 6 976 ze Spojených států, 5 663 z Moldavska, 5 503 z Číny a 5 287 z Mongolska. Pro lepší orientaci je v příloze č. 9 mé diplomové práce uvedena tabulka s konkrétními čísly.

Vysoký podíl (nejvyšší podíl na celkovém počtu cizinců) tvoří občané Ukrajiny. Daná skutečnost odpovídá nelichotivé situaci Ukrajiny, geografické blízkosti obou států a poměrně malými jazykovými a kulturními bariérami. Ke zvýšení počtu cizinců z Ukrajiny také vedla dohoda z roku 1996 uzavřená v Kyjevě. Jejím předmětem bylo vzájemné zaměstnávání občanů České republiky a Ukrajiny. Právě práce je hlavním důvodem tak vysokého počtu. Občané Ukrajiny si u nás také chtějí zlepšit svou životní úroveň, které by ve své zemi nemohli dosáhnout. Zaměstnávání občanů z Ukrajiny se detailněji věnuje následující kapitola mé diplomové práce nazvaná „Vybrané ekonomické ukazatele“. Občané Ukrajiny po roce 2000 postupně nahrazovali tehdejší nejpočetnější skupinu, Slováky. Od roku 2005 dominovali na celkovém počtu cizinců na území České republiky. Přitom v roce 2000 začala platit vízová povinnost mezi Českou republikou a Ukrajinou.⁵⁶

Další významnou skupinou, na celkových statistikách, jsou občané Vietnamu, kteří na našem území pobývají už od dob Československé republiky. Již ve 20. století se začaly podepisovat bilaterální dohody na základě, kterých přijížděli desítky tisíc vietnamských učňů, studentů a dělníků. Vietnam prožíval těžká poválečná období i hospodářskou krizi, proto využíval také možnost vzdělání pracovních sil v zahraničí. Mezi Československem a Vietnamem bylo podepsáno mnoho dohod i z důvodu tehdejšího nedostatku pracovních sil, který řešili přijetím pracovní síly ze zahraničí. Od 90. let Vietnamci do České republiky přijížděli především za obchodní činností.⁵⁷

Pro Vietnamskou komunitu je typická nadměrná koncentrace do skupiny podnikatelů s živnostenským oprávněním. Dané problematice se bude detailněji věnovat následující kapitola mé diplomové práce nazvaná „Vybrané ekonomické ukazatele“. Podle některých

---

⁵⁶ Na základě konzultace s policejním komisařem por. Bc. Michalem Nitkulincem

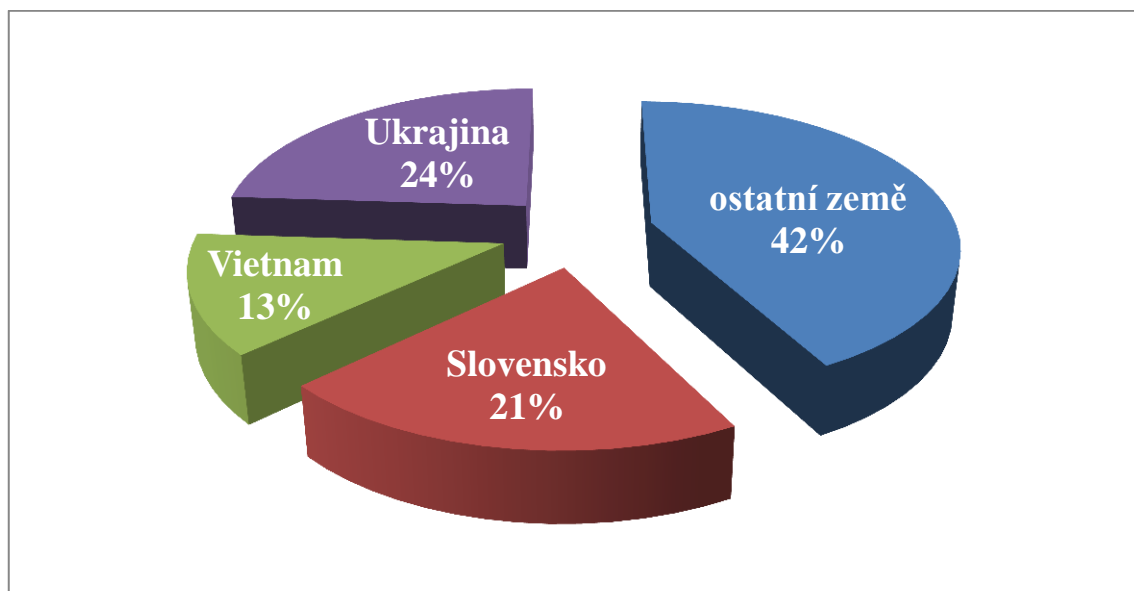
⁵⁷ Na základě konzultace s policejním komisařem por. Bc. Michalem Nitkulincem

Vietnamců nešlo z počátku (na základě bilaterálních dohod) o nával vietnamských učňů a studentů, ale spíše o najímání levné pracovní síly. Důvodem jejich nadměrného počtu v oblasti živnostenského podnikání, může být skutečnost, že po roce 1989, byly mezinárodní dohody hromadně vypovídány. Velká vlna vietnamských občanů přišla v roce 2008, kdy byl na území České republiky oznámen nedostatek pracovní síly. Následující rok byli tito občané, vlivem ekonomické krize, hromadně propouštěni.⁵⁸

Přestože na našem území pobývá velká část cizinců pocházejících z Vietnamu, jen minimální množství má české státní občanství. Hlavním důvodem je neochota vzdát se původního občanství, jelikož Česká republika, až na výjimky, dvojí občanství neuznává. Typickým rysem vietnamské národnosti je právě její uzavřenost, z důvodu odlišné kultury a jazykových nedostatků (SLOVO 21, 4/2010, s. 21).

Níže uvedených graf zachycuje zastoupení občanů Ukrajiny, Vietnamu a Slovenska na celkovém počtu cizinců na území České republiky.

Graf č. 5: Podíl občanů Ukrajiny, Vietnamu a Slovenska na celkovém počtu cizinců na území ČR v roce 2013 (stav k 31. 12. 2013, v %)*

*pozn.: vlastní zpracování autora, 2014
pozn. *: jedná se o pobyt na 12 měsíců a více
zdroj: ČSÚ, r. 2014, s. 29-32*

⁵⁸ na základě konzultace s Phan Kien Cuongem, výkonným místopředsedou ČVS

Výše uvedený graf dokazuje skutečnost, jak významnou roli hraje Ukrajina, Vietnam a Slovensko na celkovém počtu cizinců na území České republiky. Na celkovém počtu se podílí z 58%.

Vysoký počet cizinců na našem území se také objevuje u občanů bývalé Jugoslávie, z nichž velká část do České republiky imigrovala v souvislosti s válečným konfliktem na Balkánském poloostrově v průběhu 90. let. Přistěhovalství ze třetích zemí do České republiky obvykle charakterizuje vysoká míra zaměstnanosti. Například mezi roky 2000-2008 se, právě důvodem zvýšení zaměstnanosti, počet cizinců z Mongolska téměř zdvojnásobil (RÁKOCZYOVÁ, TRBOLA, HOFÍREK, r. 2009, s. 198-200).

Územní rozmístění cizinců je v České republice nerovnoměrné. Charakteristické pro mezinárodní migraci je koncentrace cizinců ve velkých městech. Mezi základní preference, charakterizující dnešní rozložení cizinců, patří tzv. městské okresy (Praha, Brno, Ostrava). V posledních letech se také koncentruje vysoký počet cizinců v Plzni, Mladé Boleslavi nebo Pardubicích. Typická je také ne preference venkovských regionů. Největší koncentrace je v Praze (v absolutním i relativním vyjádření) a jejich okolních městech (Praha-východ, aj.). Morava, s výjimkou Ostravy a Brna, vykazuje na celkovém počtu obyvatel nízký počet cizinců. Severní část Čech je, oproti jižní, pro cizince daleko lukrativnější. Daná skutečnost může být zapříčiněna nabídkou pracovních míst propojenými se zahraničními investicemi do automobilového průmyslu, např. Mladá Boleslav (DRBOHLAV, r. 2010, s. 48-50).

Tabulka č. 1: Počet cizinců v jednotlivých krajích v ČR v roce 2013 (stav k 31. 12. 2013)

Kraj:	Počet cizinců:
Praha	161 006
Středočeský	57 850
Jihomoravský	37 804
Ústecký	31 520
Plzeňský	25 166
Moravskoslezský	23 702
Karlovarský	18 854
Liberecký	16 819
Jihočeský	15 200
Královehradecký	13 312
Pardubický	11 301
Olomoucký	10 041
Zlínský	8 003
Vysočina	7 775

*pozn.: vlastní zpracování autora, 2014
zdroj: ČSÚ, 2014, s. 35-36*

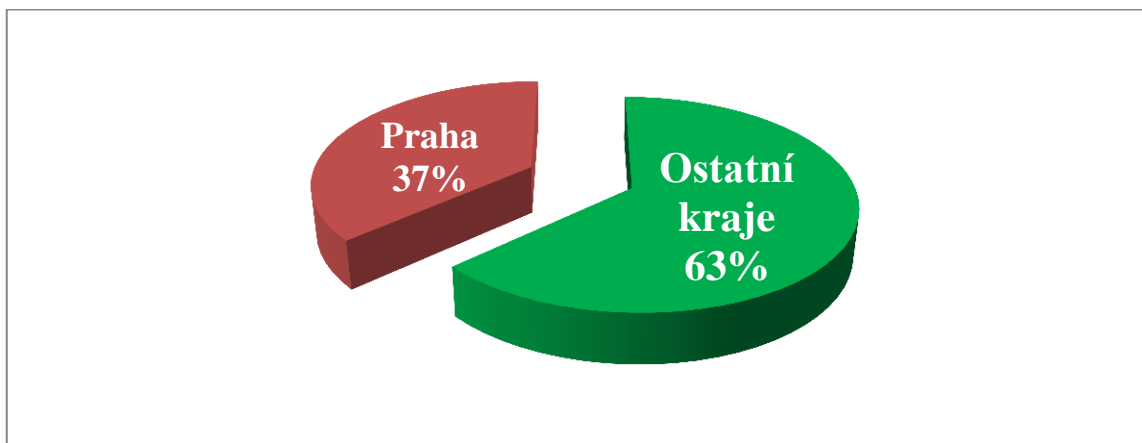
Výše uvedená tabulka zobrazuje již zmíněnou koncentraci cizinců v jednotlivých částech České republiky. Preference jednotlivých částí našeho území se zpravidla liší dle země původu daného cizince. Jak vyplývá z předchozího textu a výše uvedené tabulky, nejvyšší počet cizinců se nachází v Praze, dále ve Středočeském nebo Jihomoravském kraji.

Z geografického hlediska jsou specifickou skupinovou Vietnamci, kteří u nás pobývají především za účelem podnikání v maloobchodu. Zaměřují se také na kupní sílu z Německa a Rakouska, proto je lze nalézt i v příhraničních oblastech, zejména na západě naší republiky. Pro cizince z Ukrajiny je typický Středočeský a Jihomoravský kraj. Rusové mají vysokou míru koncentrace v Praze a okolí, ale také v Karlových Varech v důsledku historických kontaktů (DRBOHLAV, r. 2010, s. 50-52).

Jak už bylo zmíněno, a také vyplývá z následující tabulky, koncentrace cizinců v Praze je nadprůměrná. Praha, z hlediska pobytu cizinců, se stala významným koncentračním areálem. Žije zde téměř třetina celkového počtu cizinců. Nejpočetnější skupiny přicházející do Prahy pochází hlavně z východu, např. z Ukrajiny, Slovenska, Ruska, Vietnamu nebo Číny. V Praze, ale také nalezneme zastoupení cizinců ze západních zemí, např. USA, Francie nebo Anglie (DRBOHLAV, r. 2010, s. 52-53).

Níže uvedený graf zobrazuje, jak vysoký podíl cizinců se nachází v Praze, oproti ostatním krajům.

Graf č. 6: Podíl cizinců žijících v Praze a ostatních krajích v ČR v roce 2013 (stav k 31. 12. 2013, v %)

*pozn.: vlastní zpracování autora, 2014
zdroj: ČSÚ, 2014, s. 35-36*

9.2 Vybrané ekonomické ukazatele

Níže uvedené kapitoly charakterizují vybrané ekonomické ukazatele, zaměstnanost a živnostenské podnikání v oblasti cizinců na území České republiky. Teoretické souvislosti již byly rozebrány v předcházející kapitole mé diplomové práce s názvem „Ekonomická aktivita“. Následující kapitoly se věnují statistickému zpracování těchto vybraných ekonomických ukazatelů. Zachycují nejčastější činnosti, které cizinci na našem území vykonávají, např. jaká živnostenská oprávnění si nejvíce vyřizují. Dále se kapitoly zabývají vývojem živnostenského podnikání pro oblast cizinců v České republice a charakterizují i

odůvodňují různé výkyvy v jednotlivých letech. Kapitoly jsou zakončeny celkových zhodnocením ekonomických aktivit cizinců na území České republiky.

9.2.1 Zaměstnanost

Téměř polovina všech cizinců uvádí, že účelem jejich pobytu je zaměstnání. Pracovní migrace se především vztahuje na občany Evropské unie. Cizinci pocházející z Afriky a Ameriky jako účel pobytu uvádí příbuzenské vztahy (sloučení rodiny). Zahraniční pracovníci se zejména zaměřují na pomocné a nekvalifikované práce nebo jako řemeslníci. Z velké části se jedná o pracovní místa charakteristická nízkou kvalitou a vysokým tlakem na časovou flexibilitu. Také se většinou jedná o pracovní pozice s nízkým platovým ohodnocením. Z výše uvedených důvodů často nejsou pro domácí pracovníky lukrativní, a proto jsou obsazovány zahraničními pracovníky. Důvodem přesunu cizinců do těchto pracovních oblastí byl především převis poptávky. Pracovní podmínky v České republice se odvíjí zejména od dosaženého vzdělání, celkové úrovně lidského kapitálu a země původu. S tím dále souvisí legislativní opatření zaměřená na ochranu domácího trhu (RÁKOCZYOVÁ, TRBOLA, HOFÍREK, r. 2009, s. 21, 252).

Počet zaměstnanců v postavení cizinců závisí na situaci na trhu práce. Oblasti, které jsou charakteristické nízkým procentem nezaměstnanosti, zpravidla vykazují větší počet cizinců, kteří jsou držiteli povolení k zaměstnávání nebo jsou evidováni na úřadech práce (ČSÚ, r. 2013, s. 100).

Občané členských států Evropské unie jsou oproti občanům ze třetích zemí značně zvýhodněni, protože mají volný přístup na trh práce České republiky. Občané zemí Evropské unie mají právo se svobodně pohybovat a pobývat na území jiných členských států a nesmí být omezováni. Typickou prací pro migranty ze třetích zemí a pracovníky některých nových členských států Evropské unie (Slovensko, Polsko, Bulharsko, Rumunsko, aj.) jsou manuální zaměstnání. Pracovníci z Ukrajiny, Uzbekistánu a Moldavska směřují nejčastěji do stavebnictví a pracovníci z Vietnamu, Mongolska, Ruska a Polska zase do zpracovatelského průmyslu (RÁKOCZYOVÁ, TRBOLA, HOFÍREK, r. 2009, s. 89, 22).

Primární trh práce zaujímají především členské státy Evropské unie. Jedná se například o pracovní pozice, které vyžadují vysokou kvalifikaci a vyšší manažerské posty. Získávají zaměstnání většinou v nadnárodních společnostech. Občané ze třetích zemí musí zpravidla začínat na sekundárním trhu práce z již zmiňovaných důvodů velkých bariér (RÁKOCZYOVÁ, TRBOLA, HOFÍREK, r. 2009, s. 252).

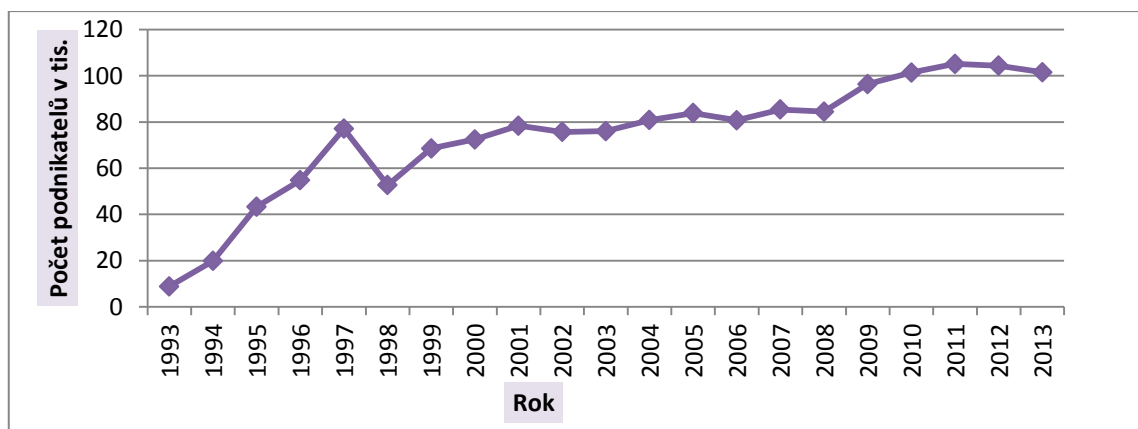
Jelikož se v České republice věnuje téměř jedna třetina cizinců podnikání, je živnostenskému podnikání věnována následující kapitola mé diplomové práce nazvaná „Živnostenské podnikání“.

9.2.2 Živnostenské podnikání

Problematika zaměstnanosti cizinců se také týká živnostenského podnikání. Začít s podnikáním umožňuje cizinci lehčí vyřizování pobytového statutu, protože získat povolení k zaměstnání není v České republice jednoduché. Počet pracovních míst je pro cizince omezený kvůli ochraně pracovního trhu a pobyt, který je vázaný na zaměstnanecký poměr, je dost nestabilní. Při výpovědi člověk dostane jen velmi krátkou dobu si najít zaměstnání, a pokud se mu to nepovede, je nucen vycestovat ze země. Podnikání na rozdíl od zaměstnaneckého poměru pro cizince představuje stabilnější perspektivu a dotyčný cizinec má nad vším vyšší kontrolu. Daná skutečnost charakterizuje opačný pohled na živnostenské podnikání z hlediska cizince a občana České republiky, kdy pro cizince představuje stabilnější formu zaměstnání. Situace v České republice není nijak výjimečná. I ve světových ekonomikách je vidět, že cizinci podnikají častěji než domácí populace. Podnikání pro cizince mnohdy představuje jedinou možnou cestu, jak se v nové zemi uživit, protože cizinci nemají tak dobré kontakty, stojí proti nim jazykové bariéry a překážky na pracovním trhu (SLOVO 21, 4/2013, s. 12-13).

Vývoji počtu cizinců na území České republiky se věnuje následující graf, který ho zachycuje od roku 1993. Vývoj je sledován až od roku 1993 na základě vydaných živnostenských oprávnění, protože ještě v roce 1992 nebyli podnikatelé (cizinci, fyzické osoby, právnické osoby) sledováni samostatně. Z tohoto roku je znám pouze celkový počet podnikatelů.

Graf č. 7: Vývoj počtu podnikatelů- cizinců v ČR od roku 1993-2013 (v tis.)

pozn. vlastní zpracování autora, 2014

zdroj: dostupné na: <http://www.rzp.cz/statistiky.html> z 10. 11. 2014

Na výše uvedeném grafu je zachycen vývoj počtu podnikatelů cizinců na území České republiky v letech 1993-2013. Pro lepší orientace jsou konkrétní čísla uvedena v příloze č. 10 mé diplomové práce. Z grafu vyplývá, že počet cizinců na území České republiky stále roste. Výjimkou byl rok 1998, kdy nastal prudký pokles počtu podnikatelů. Zatímco v roce 1997 byl počet podnikatelů cizinců na území České republiky 77 097, v roce 1998 klesl na pouhých 52 687. Došlo tedy k poklesu o 32%. V daném roce se také zpřísnily podmínky pro podnikatele a vznikla pro ně povinnost zápisu do Obchodního rejstříku.⁵⁹

V letech 1997-1998 také docházelo k snižování životního standardu české populace, vzrostla míra nezaměstnanosti a došlo k významnému poklesu cizinců i na českém pracovním trhu. Jednalo se o období, kdy úřady uplatňovaly přísnější postupy při vydávání pracovních povolení. Právě nezaměstnanost je významný ukazatel v oblasti podnikatelů, protože statistiky, které se týkají počtu podnikatelů, z velké části nepřímě úměrně kopírují data o nezaměstnanosti. Dochází k tomu, že tam kde je nízký počet podnikatelů, je také vyšší nezaměstnanost. V daném období rostla nejen nezaměstnanost, ale také počet zahraničních pracovníků nelegálně působících na českém trhu práce (DRBOHLAV, r. 2010, s. 73-74).

⁵⁹ na základě konzultace s vedoucím živnostenského odboru, pro Prahu 3, JUDr. Petrem Říhou

Mírný pokles počtu podnikatelů cizinců lze na grafu zachytit také v roce 2002. Důvodem může být novela živnostenského zákona, které zpřísnila v roce 2001 podmínky pro získání víza za účelem podnikání. K poklesu vedla skutečnost, že živnostenské úřady, podnikatelům cizincům, kteří nepředložili povinné doklady o pobytu, zrušili živnostenská oprávnění. Daná situace se vztahuje nejen k roku 2002, ale také k poklesu vyvolanému v roce 1998 (ČSÚ, r. 2013, s. 98).

Další pokles byl zaznamenán v roce 2008. Živnostenský zákon zavedl jedinou volnou živnost s předmětem podnikání „Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 Živnostenského zákona“. Vzniklo 80 oborů činností z tehdejších 125 volných živností. Daná skutečnost pak měla za následek pokles vydaných živnostenských oprávnění. Nárůst v roce 2009 souvisel s ekonomickou krizí, která vyvolala propad zaměstnanosti cizinců o 12%, což vedlo ze strany cizinců k orientaci na živnostenské podnikání.⁶⁰

Poslední zachycený mírný pokles počtu podnikatelů cizinců je možné zachytit po roce 2011. Pokles se promítl vzhledem ke spuštění systému základních registrů, kdy došlo k jeho propojování s živnostenským rejstříkem. Bylo v té době nutné provést aktualizaci dat a odstraňování duplicit v živnostenském rejstříku. Daný pokles byl doprovázen i v roce 2013 (ČSÚ, r. 2014, s. 98).

Během samotného vývoje podnikatelů docházelo k zavádění různých již zmiňovaných restriktivních opatření. Zpřísnění podmínek souvisí s jejich následným obcházením a porušováním ze strany cizinců. Pro porušování podmínek je charakteristický tzv. Švarc systém, který se týká především migrantů z bývalého SSSR. Principem je zřizování živnostenských listů, aby zaměstnavatel ušetřil za zdravotní a sociální pojištění. V České republice je tzv. Švarc systém zakázaný. Dále se objevují tzv. agenturní zaměstnanci. Jedná se především o občany Vietnamu a Mongolska. Typická je, pro danou formu, sociální izolace a práce v nestandardních podmínkách. V období ekonomické krize byli právě tito zaměstnanci propuštěni jako první (RÁKOCZYOVÁ, TRBOLA, HOFÍREK, r. 2009, s. 254).

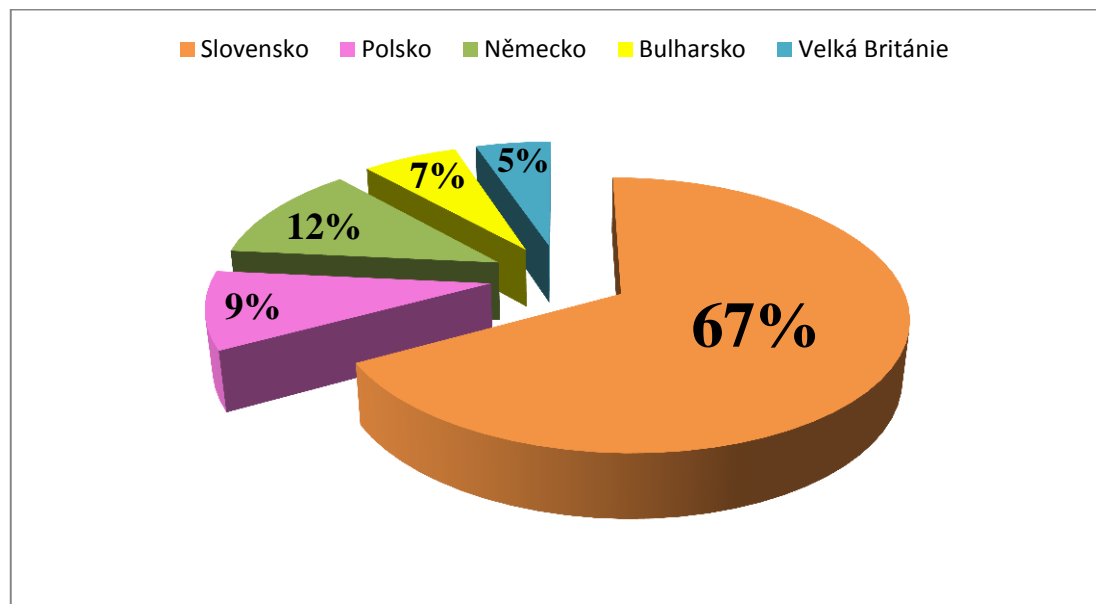
---

⁶⁰ na základě konzultace s vedoucím živnostenského odboru, pro Prahu 3, JUDr. Petrem Říhou

Cizinci se na celkovém počtu podnikatelů na území České republiky podílí z necelých 4 %, jedná se o 85 887 cizinců. Živnostenská oprávnění jsou především vydávána na obchodní činnosti a opravy, dále pak pro oblast stavebnictví a činnost pronájmu nemovitostí.⁶¹

Počet živnostenských oprávnění se také mění u jednotlivých zemí. Níže uvedený graf zachycuje počty vydaných živnostenských oprávnění pro podnikatele cizince, kteří podnikají na základě živnostenského oprávnění v České republice dle státního občanství. Jedná se o členské země Evropské unie.

Graf č. 8: Počet cizinců podnikatelů z členských zemí EU na území ČR v roce 2013 (stav k 31. 12. 2013, v %)

pozn.: vlastní zpracování autora, 2014

zdroj: ČSÚ, 2014, s. 103

Z grafu jasně vyplývá, že na celkovém počtu podnikatelů cizinců, z členských států Evropské unie, jasně dominuje Slovensko. Jedná se o podobný výsledek, který byl již prezentován v předcházející části mé diplomové práce v souvislosti s celkovým počtem cizinců na našem území, kde Slovensko také dominovalo. Daná skutečnost může souviset s hlavním důvodem migrace a to práci, proto jsou výsledky podobné. V roce 2012 bylo v České republice vydáno 16 037 živnostenských oprávnění pro občany Slovenska.

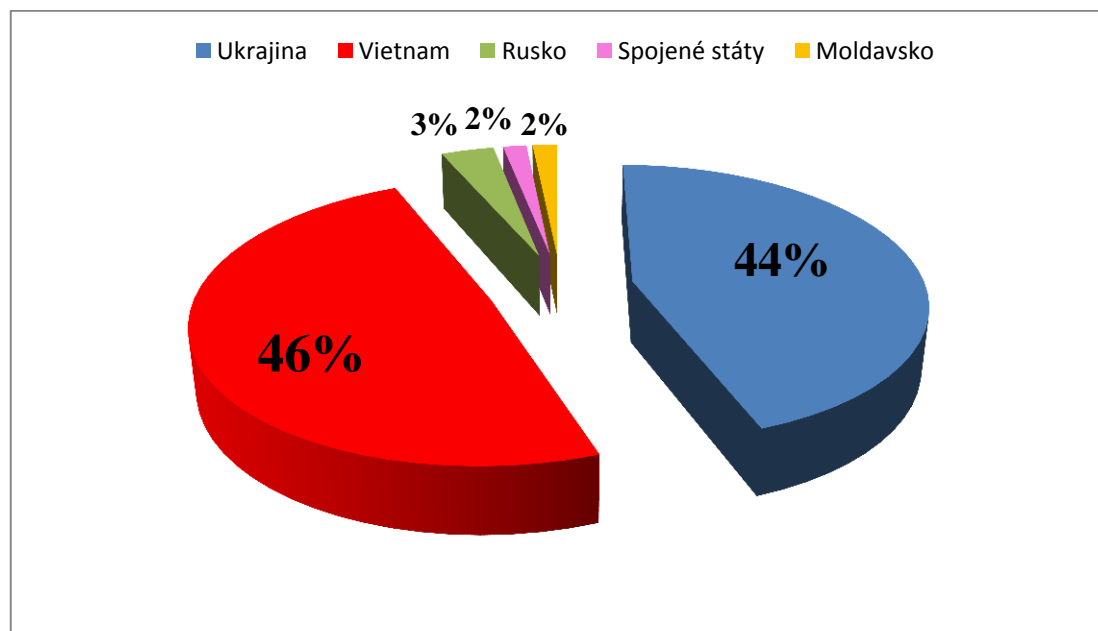
⁶¹ Dostupné na: <http://www.rzp.cz/statistiky.html> z 10. 11. 2014

Důvody vysokého počtu slovenských podnikatelů jsou obdobné těm, které byly rozebrány v předcházející kapitole mé diplomové práce a také skutečnost, že jako občané členského státu mohou poskytovat služby v jiném státě Evropské unie v rozsahu svého živnostenského oprávnění za stejných podmínek jako ve státě svého působení. Jedná se o dočasné poskytování služeb. V případě, že by chtěli živnostenské podnikání na našem území provozovat trvale, je nutné vyřízení nového živnostenského oprávnění v České republice, jelikož to stávající by se stalo neplatným.⁶²

Na grafu jsou také zachyceny další země, které se menší částí podílejí na celkovém počtu vydaných živnostenských oprávnění pro občany z členských států Evropské unie. Jedná se o Polsko (2 253 ŽO), Německo (2 823 ŽO), Bulharsko (1 558 ŽO) a Velkou Británii (1 255 ŽO).

Následující graf zachycuje počty podnikatelů z třetích zemí, tedy jiných zemí než z Evropské unie.

Graf č. 9: Počet cizinců podnikatelů ze zemí mimo EU na území ČR v roce 2013 (stav k 31. 12. 2013, v %)

pozn.: vlastní zpracování autora, 2014
zdroj: ČSÚ, 2014, s. 103

⁶² Na základě konzultace s policejním komisařem por. Bc. Michalem Nitkulincem

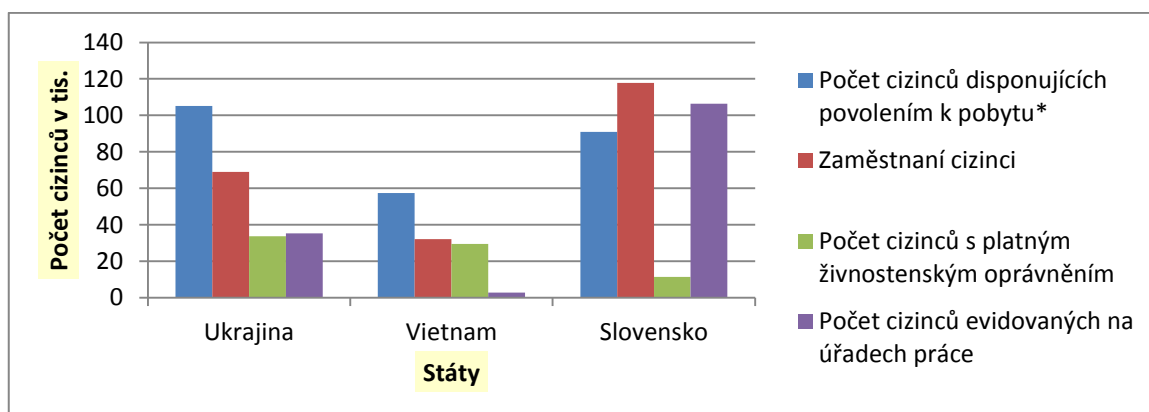
Z výše uvedeného grafu jasně vyplývá dominance vydaných živnostenských oprávnění pro cizince pocházející z Ukrajiny a Vietnamu. Jedná se o stejný případ jako u výše uvedeného Slovenska. Mezi další země, které se na grafu velmi malým procentem podílejí, patří Spojené státy, Rusko a Moldavsko. V České republice podniká na základě živnostenského oprávnění 29 329 občanů Ukrajiny, 32 375 občanů Vietnamu, 2 271 občanů Ruska, 1 062 občanů z Moldavska a 1 012 občanů pocházejících ze Spojených států.

9.2.3 Zhodnocení ekonomické aktivity cizinců

Kapitola zhodnocení ekonomické aktivity cizinců se zabývá shrnutím dosažených výsledků v předcházejících kapitolách mé diplomové práce. Kapitola blíže specifikuje problematiku zaměstnání a živnostenských oprávnění vydávaných pro občany Slovenska, Ukrajiny a Vietnamu na území České republiky.

Následující graf seskupuje prozatím dosažené výsledky v oblasti cizinců, nejvyššího počtu cizinců, podílu na živnostenském podnikání a zaměstnanosti z nejvíce zastoupených zemí, tedy Slovenska, Ukrajiny a Vietnamu. Pro lepší orientaci jsou jednotlivé údaje uvedeny v příloze č. 11 mé diplomové práce.

Graf č. 10: Zhodnocení zaměstnanosti, živnostenského podnikání a celkového počtu cizinců na území ČR v roce 2013 (stav k 31. 12. 2011, v tis.)

pozn.: vlastní zpracování autora, 2014

pozn. *: jedná se o pobyt na 12 měsíců a více

zdroj: ČSÚ, 2014, s. 29, 32, 110

Z výše uvedeného grafu vyplývají základní charakteristiky vybraných států. Pro cizince pocházející ze Slovenska je typické zaměstnání, tedy pracovní poměr nikoli živnostenské podnikání. Občané Slovenska se nejvíce angažují právě v podobě zaměstnanců a jejich struktura dle odvětví je asi nejvíce podobná té naší (DRBOHLAV, r. 2010, s. 42).

Z grafu dále vyplývá, že u cizinců pocházejících z Ukrajiny nepřevládá ani živnostenské podnikání ani zaměstnanecký poměr. Je pro ně velmi typická angažovanost ve stavebnictví. Hlavním problémem u pracovníků z Ukrajiny je vzdělání. Přestože znalostmi disponují, vykonávají v České republice činnosti na sekundárním trhu práce a hrozí tak riziko ztráty jejich znalostí. Občané pocházející z Ukrajiny se také spíše orientují na krátkodobější migraci se zaměřením na méně kvalifikované profese (RÁKOCZYOVÁ, TRBOLA, HOFÍREK, r. 2009, s. 253).

U vietnamské národnosti z grafu jasně převládá živnostenské podnikání. Na zaměstnaneckém poměru se podílí pouze velmi malé procento. Ještě v roce 2006 byla vietnamská zaměstnanost tvořena z 94% živnostenským podnikáním. Podíl se začal snižovat z důvodu obsazování cizinců na zaměstnanecké pozice. Vietnamci se dobře integrují do našeho ekonomického systému. Zajímavostí vietnamské národnosti je jejich heterogenita. Jedna část podniká a má děti na školách a druhá část je zaměstnána na nestabilním sekundárním trhu práce, např. v továrnách. Nejrozšířenější živností u vietnamské národnosti je velkoobchod a maloobchod, prodej a oblast ubytování a stravování, která souvisí s provozováním podniků s rychlým občerstvením a restaurací (RÁKOCZYOVÁ, TRBOLA, HOFÍREK, r. 2009, s. 22, 162-164).

Důvod tak vysokého počtu živnostenských oprávnění vydaných pro vietnamské občany může být způsoben také hromadným rušením všech bilaterálních smluv v roce 1990, které byly uzavírány mezi Československem a Vietnamem. Živnostenské podnikání se v tu dobu jevilo jako snadná možnost, jak nadále setrvat na našem území. Dalším důvodem může být jejich kultura, pro kterou je podnikání typické. Dané skutečnosti odpovídá i jejich přísloví, že zisk a produkty jsou ovocem vlastní práce. I z vlastní

zkušenosti, na základě návštěvy Vietnamu, vím, že Vietnamci jsou velmi podnikavý národ. Součástí snad každého rodinného domu je obchod, kde prodávají svoje výrobky.⁶³

Obrázek č. 7: Charakteristický vietnamský prodej

pozn.: vlastní zpracování autora, 2014
zdroj: autor

Kladem u cizinců pocházejících z Vietnamu je zajištění dostatečných prostředků k živobytí pro řadu přistěhovalců. Ovšem negativním rysem je řada neregulérních praktik, které souvisí hlavně s daňovými úniky, falšováním obchodních značek, aj (RÁKOCZYOVÁ, TRBOLA, HOFÍREK, r. 2009, s. 194-197).

9.3 Vzdělávání

Následující kapitoly statisticky zachycují oblast vzdělání, počet studentů na území České republiky a také konkrétní přístup k zahraničním studentům České zemědělské university v Praze.

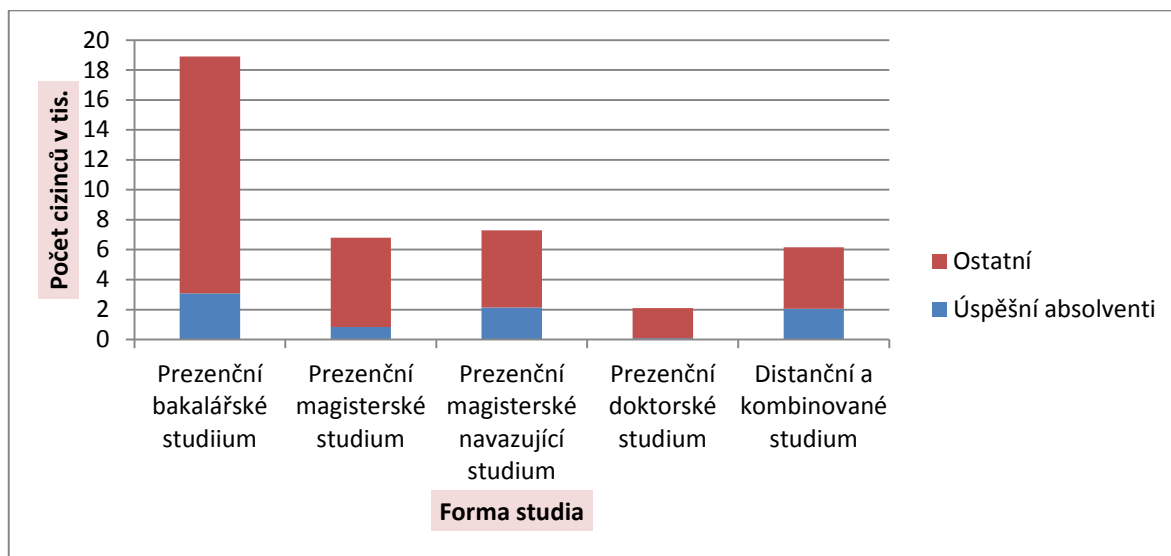
⁶³ Na základě konzultace s Phan Kien Cuongem, výkonným místopředsedou ČVS

Jak již bylo zmíněno v předcházejících kapitolách mé diplomové práce, legálně pobývající děti cizinců mají stejný přístup ke vzdělání jako čeští občané. Pro přistěhovalce je typický vysoký podíl osob, se zkušenostmi s vysokoškolským vzděláním. Jedná se především o cizince, kde bylo důvodem jejich migrace právě vzdělání. Dalším důvodem pro danou migraci je také vysoká kvalita „evropského vzdělání“ a také i relativní cenová dostupnost, hlavně v porovnání se západoevropskými státy (RÁKOCZYOVÁ, TRBOLA, HOFÍREK, r. 2009, s. 212).

Studium výrazně pomáhá k ovládnutí českého jazyka a tedy i k lepší integraci a možnostem pracovního uplatnění. V současné době také dochází ke zvyšování nabídky studia i v jiných jazycích, které cizincům velmi napomáhá k získání vzdělání v České republice. Silné účinky na sociální interakci má studium na základních a mateřských školách. Daná skutečnost souvisí zejména s nízkým věkem dětí v době imigrace. V oblasti mimoškolního vzdělávání mají přistěhovalci nejbohatší zkušenosti s jazykovým vzděláním v jazykových školách. Vyskytují se tu ovšem dvě základní bariéry, a to nízká nabídka jazykových kurzů na lokální úrovni a také časová bariéra, která odráží nepravidelnou nebo dlouhou pracovní dobu cizinců (ŠPAČKOVÁ, ŠTEFKOVÁ, r. 2006, s. 9-10).

Jelikož se většina cizinců zaměřuje na studium vysokých škol, níže uvedený graf se na danou skutečnost zaměřuje a statisticky zachycuje počet studujících cizinců v různých formách vysokoškolského studia. Pro lepší orientaci jsou jednotlivé údaje uvedeny v příloze č. 12 mé diplomové práce.

Graf č. 11: Počet cizinců v různých formách vysokoškolského studia v ČR v roce 2013 (stav k 31. 12. 2013, v tis.)

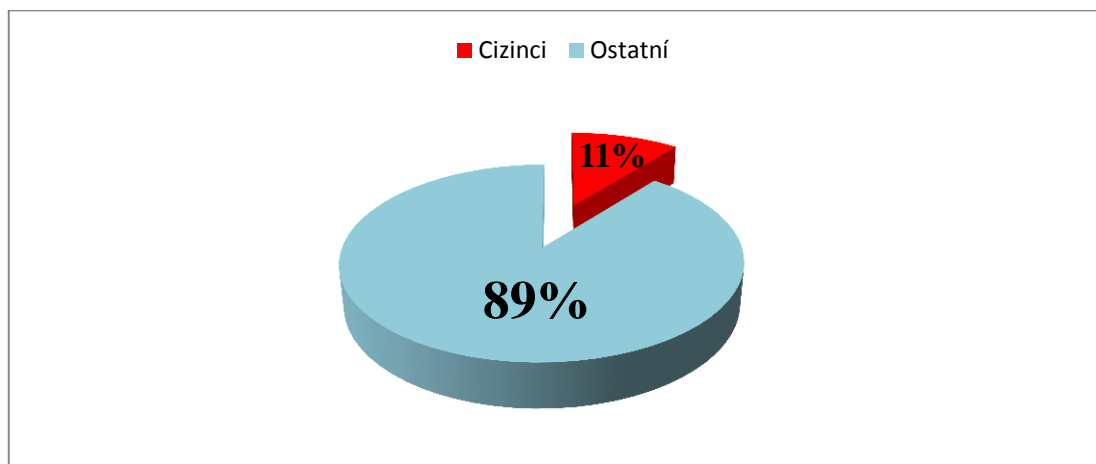
pozn.: vlastní zpracování autora, 2014
zdroj: ČSÚ, 2014, s. 133

Z výše uvedeného grafu, který zachycuje jednotlivé formy vysokoškolského studia, vyplývá, že počet absolventů vysokých škol je minimální vzhledem k počtu cizinců, který je na vysokých školách zapsaný. Daná skutečnost je dána hlavně délkou studia a možností opakování jednotlivých ročníků nebo nedokončením studia.

Nejvyšší zájem, dle uvedeného grafu, je o prezenční formu bakalářského studia. Nejnižší počet studentů se týká magisterského navazujícího studijního programu. Daný počet může souviset s rozdělením jednotlivých forem vysokoškolského studia, jelikož prezenční magisterské studium je sledováno odděleně. Nízký počet u doktorského studia může odrážet již vysokou formu studia, na které se již nehlásí takový počet studentů jako u bakalářského a magisterského studijního programu.

Počet cizinců na vysokých školách stále roste. Dokládá to fakt, že ještě ve studijním roce 2003/2004 v České republice na různých formách studia vysokých škol, studovalo 13 080 studentů a ve studijním roce 2013/2014 se počet zvýšil více jak trojnásobně, na 40 836 studentů. Také podíl studujících cizinců na celkovém počtu vysokoškolských studentů se stále zvyšuje, což odráží následující graf (ČSÚ, r. 2014, s. 133).

Graf č. 12: Podíl studujících cizinců na vysokých školách v ČR v roce 2013 (stav k 31. 12. 2013, v %)

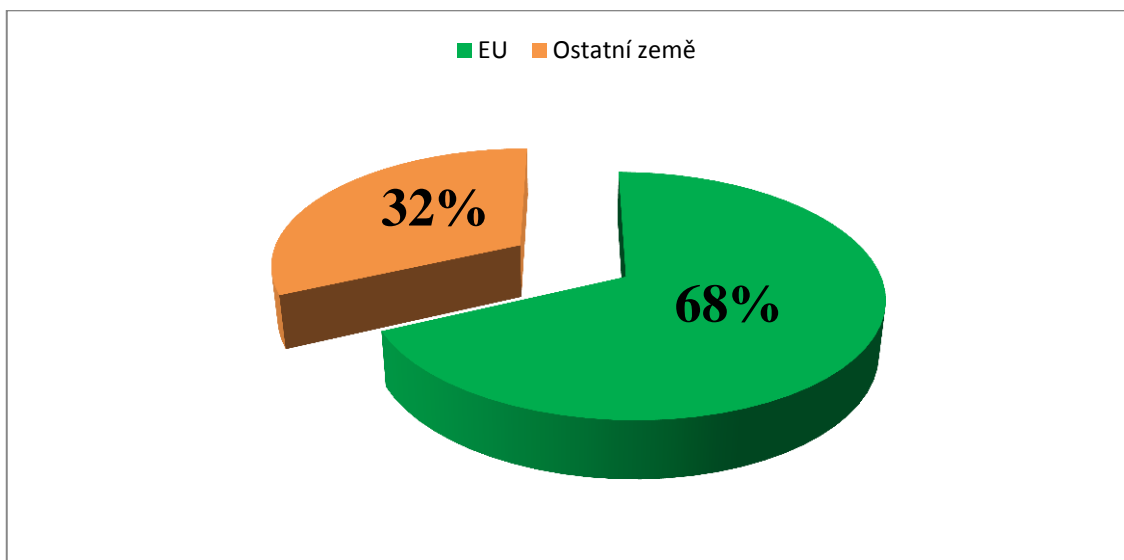
*pozn.: vlastní zpracování autora, 2014
zdroj: ČSÚ, 2014, s. 133*

Výše uvedený graf zobrazuje podíl studujících cizinců na celkovém počtu. Celkový počet studentů na vysokých školách byl v roce 2013, 368 304 a z toho 40 836 byli studující cizinci. Podíl absolventů vysokých škol je ovšem nižší. Na celkovém počtu absolventů studující cizinci zabírají 9 %. Největší počet studentů se vzdělává v Praze (51,5 %) a Brně (28,6%). (ČSÚ, r. 2014, s. 133)

Právě studenti vysokých škol mají velkou výhodu, protože rozhodujícím faktorem o přemístění ze sekundárního pracovního trhu na primární, je znalost a zvládnutí českého jazyka. Absolventi vysokých škol patří právě z jazykového hlediska k nejúspěšnějším skupinám přistěhovalců. Zvládají i složitější konverzační situace. Dobře zvládnutá čeština se také objevuje u Vietnamců, kteří byli na základě již několikrát zmíněných bilaterálních smluv mezi Vietnamem a Československou republikou, umístěni v českých učilištích a středních školách. Významným faktorem v rozvoji jazyka jsou také sociální sítě, např. rodina, spolužáci, přátelé, spolupracovníci, aj (RÁKOCZYOVÁ, TRBOLA, HOFÍREK, r. 2009, s. 256).

Níže uvedený graf zachycuje podíl cizinců, studujících na území České republiky vysokou školu. Jedná se o porovnání počtu cizinců ze třetích zemí a Evropské unie.

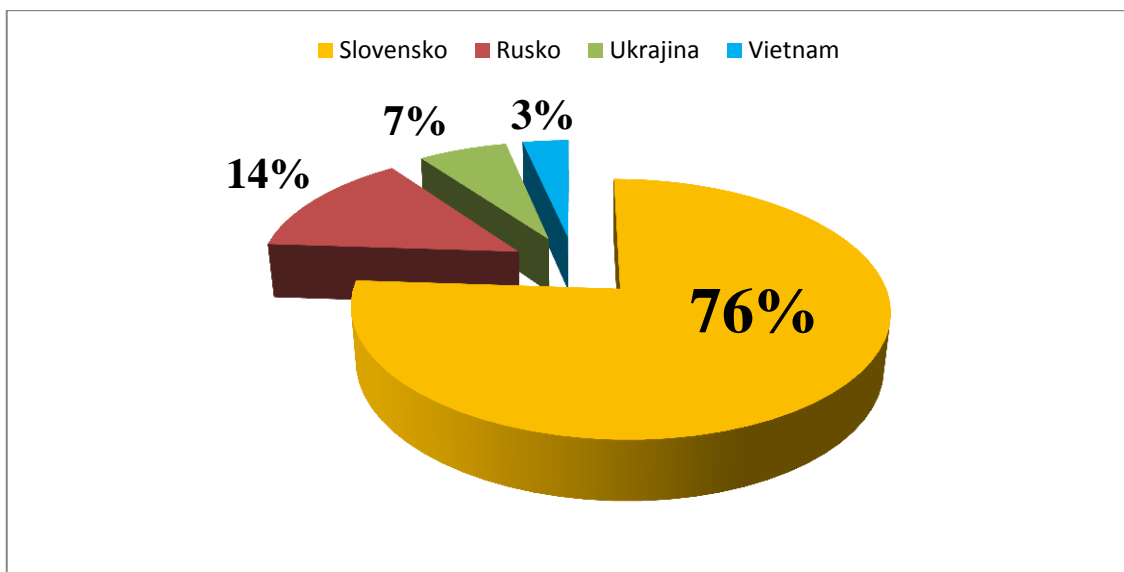
Graf č. 13: Podíl cizinců studujících na vysokých školách v ČR v roce 2013 (stav k 31. 12. 2013, v %)

*pozn.: vlastní zpracování autora, 2014
zdroj: ČSÚ, 2014, s. 144*

Z výše uvedeného grafu jasně vyplývá, že podíl studentů z členských zemí Evropské unie značně převládá. Jednotlivým národnostem, které nejčastěji studují na území České republiky se, věnuje následující graf.

Graf č. 14: Počet studujících cizinců na vysokých školách u vybraných národností v ČR v roce 2013 (stav k 31. 12. 2013, v %)

*pozn.: vlastní zpracování autora, 2014
zdroj: ČSÚ, 2014, s. 144*

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že dominantní podíl na počtu cizinců, studujících na vysokých školách má Slovensko. Z celkového počtu 40 836 studujících cizinců, pochází ze Slovenska 23 434. Důvodem tak nadměrného počtu může být skutečnost, že do České republiky migrují samostatně a výhradně za účelem studia (DRBOHLAV, r. 2010, s. 107-108).

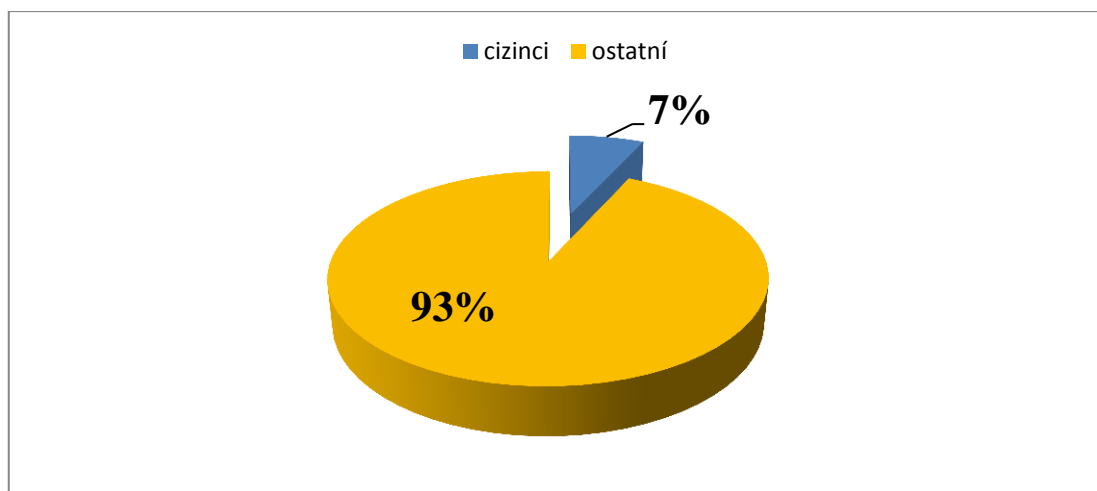
Dále se na našem území nachází vysoký počet studentů z Ruska (4 312), Ukrajiny (2 019) a Vietnamu (1 045). Vietnamských žáků na středních a základních školách přibývá, ale není tomu tak i u vysokých škol. Důvodem může být stále větší podobnost k českým žákům, kteří na učení nemají čas a raději hrají např. počítačové hry. Dále při nastěhování na kolej slábne vliv rodičů, a tím i motivace ke studiu. Dále pravděpodobně musí finančně podporovat svoji rodinu. Jedná se i o nepřipravenost české společnosti na vysoko kvalifikované Vietnamce (SLOVO 21, 1/2013, s. 12-13).

Po roce 1990 byl zaznamenán nárůst studentů z bývalého sovětského svazu (Rusko, Ukrajina, Bělorusko, Kazachstán a další), což odráží i výše uvedený graf, kde je vidět, že na našem území studuje vysoký podíl občanů z Ruska. Poměrně vysoký podíl cizinců, studujících v České republice pochází z Vietnamu, Portugalska nebo Německa. Cizinci nejčastěji studují technické obory (18,2 %), dále ekonomické (17 %) a zdravotnické obory (16,4 %), (ČSÚ, r. 2014, s. 124).

Další část této kapitoly se zaměřuje na studium cizinců na České zemědělské universitě v Praze, především na ekonomické fakultě. Níže uvedený graf zobrazuje počty studujících cizinců na dané universitě.

Graf č. 15: Počty studujících cizinců na ČZU v roce 2013 (stav k 31. 12. 2013, v %)

*pozn.: vlastní zpracování autora, 2014
zdroj: ČSÚ, 2014, s. 136*

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že celkový počet cizinců, kteří studují na České zemědělské universitě v Praze, se podílí 7 % na celkovém počtu studentů. V roce 2013 na universitě studovalo 20 832 studentů a z toho 1 424 cizinců. Celkový počet absolventů byl v daném roce 5 337, a z toho 159 cizinců.

Prioritou České zemědělské university v Praze, provozně ekonomické fakulty jsou zahraniční styky a upevnění pozice a jména fakulty jako jednoho z významných aktérů v mezinárodním poli podobně orientovaných fakult, zejména v Evropě, ale i mimo ni.⁶⁴

Ekonomická fakulta nabízí v bakalářském i magisterském studijním programu tři obory v anglickém jazyce. V bakalářském studiu se jedná o obor Informatics, Economics and Management and Business Administration. V magisterském studijním programu nabízí obory Economics and Management, European Adrarjan Diplomacy a Informatics. Poskytuje možnost absolvovat navazující magisterské studium i pro zahraniční university.⁶⁵

Ekonomická fakulta nabízí letní školy pro americké studenty. Zúčastňuje se mezinárodních výzkumných projektů. Fakulta podporuje studentské organizace (např.

⁶⁴ Dostupné na: <http://www.pef.czu.cz/cs/?r=422> z 6. 12. 2014

⁶⁵ Dostupné na: <http://www.pef.czu.cz/cs/?r=422> z 6. 12. 2014

AISEC), jejichž prostřednictvím se do mezinárodních aktivit zapojují i další studenti. Podporuje a usiluje o rozšíření možností studia pro zahraniční studenty. Poskytuje možnost studovat v anglické a českém jazyce. Ročně se na naší fakultě objevuje okolo 50 zahraničních studentů v rámci programu Erasmus,⁶⁶ který naše škola také podporuje. Spolupráce s ostatními podobně zaměřenými vysokoškolskými pracovišti je především spojena s výměnou studentů a pedagogů, letními školami, organizací mezinárodních seminářů, studentských praxí, aj.⁶⁷

Jednou ze zajímavostí je, že se na České zemědělské universitě v Praze, ekonomické fakultě, vyučuje předmět v oboru Hospodářská a kulturní studia, s názvem Teorie etnicity. Předmětem je seznámit se s určitou etnickou skupinou v České republice, poznat ji a porozumět jí. Daný úkol je podstatou celého vyučovaného předmětu a mění pohledy žáků na cizince. Na základě analýz také zjišťují, že všechny menšiny jsou v českých médiích zobrazovány negativně (SLOVO 21, 1/2013, s. 11).

---

⁶⁶ Erasmus je program v oblasti vzdělávání odborné přípravy. Je zaměřen na mobilitu a spolupráci ve vysokoškolském vzdělání v Evropě.

⁶⁷ Dostupné na: <http://www.pef.czu.cz/cs/?r=422> z 6. 12. 2014

10 ZÁVĚR

Smyslem závěrečné části mé diplomové práce je po předchozím výkladu a statistickém zpracování provést určité shrnutí a zhodnocení problematiky cizinců v České republice. V první, teoretické části mé diplomové práce byl vytvořen obecný přehled oblasti cizinců na území České republiky a vysvětleny základní pojmy, které s touto problematikou souvisí. Z dané části vyplývá, že oblastí cizinců se zabývá česká i evropská právní úprava. V současné době je za hlavní právní úpravu považován zákon o pobytu cizinců a zákon o azylu. Zákon o pobytu cizinců definuje základní charakteristiky, pojmy a podmínky, které s oblastí cizinců na území České republiky souvisí, stanovuje působnost Policie České republiky, Ředitelství služby cizinecké policie a jeho detašovaných pracovišť, Odboru specializovaných činností a Odboru cizinecké policie. V zákoně o pobytu cizinců jsou definovány jednotlivé kategorie cizinců, kteří pobývají na našem území. Dané skupiny můžeme dělit na občany zemí EU a jejich rodinné příslušníky, občany mimo zemí EU a ostatní cizince. Dále zákon klasifikuje jednotlivé druhy pobytů. Člení pobyty dle skupin cizinců, tedy zda se jedná o občana Evropské unie či nikoli. U občanů Evropské unie rozeznáváme trvalý a přechodný pobyt. U občanů mimo Evropskou unii, tedy občanů ze třetích zemí, se pobyty klasifikují na přechodný a trvalý pobyt a následně se pobyty dále člení. Přechodný pobyt u této kategorie cizinců dále rozdělujeme na krátkodobé vízum (do 90 dnů), dlouhodobé vízum (nad 90 dnů), pobyt bez víza nebo povolení k dlouhodobému pobytu. Zákon o pobytu cizinců se nevztahuje na cizince, kteří jsou žadateli o udělení mezinárodní ochrany, azylanty a pokud se jedná o osoby, které využívají doplňkové ochrany. Zmíněné skupiny, na které se nevztahuje zákon o pobytu cizinců, jsou uvedeny a charakterizovány v zákoně o azylu. Daný zákon upravuje jejich práva a povinnosti. Součástí právní úpravy, která se zabývá problematikou cizinců na našem území, je také evropská právní úprava, do které můžeme zařadit například Schengenský hraniční kodex nebo Vízový kodex. Dále se teoretická část mé diplomové práce zabývala nelegálním pobytem. V dané oblasti lze rozlišovat správní a soudní vyhoštění. Správní vyhoštění je v kompetenci příslušných orgánů Policie ČR a soudní vyhoštění je v kompetenci našeho soudního systému. Teoretická část se také zabývala ekonomickou aktivitou cizinců na území České republiky. Základní údaje o zaměstnanosti jsou v evidenci Ministerstva práce a sociálních věcí ČR a Ministerstva průmyslu a obchodu

ČR. Občasně Evropské unie a Švýcarska a jejich rodinní příslušníci mají, v oblasti zaměstnání, stejná práva jako občané České republiky. Mají volný přístup na trh práce. Povolení k zaměstnávání vydává krajská pobočka Úřadu práce. Mezi jednotlivé druhy povolení, které byly na našem území cizincům vydávány, patřila zelená a modrá karta. Zelená karta představovala specifický druh dokladu duálního charakteru, který se vyznačoval současným udělením povolením k pobytu i povolením k zaměstnání. Zelené karty byly v roce 2014 nahrazeny novým druhem povolení k pobytu, tzv. zaměstnaneckou kartou. Dalším druhem povolení jsou modré karty, které představují povolení k zaměstnání a pobytu na našem území za účelem vysoce kvalifikovaného zaměstnání. Ministerstvo průmyslu a obchodu se zabývá cizinci, kteří chtějí na území České republiky provozovat živnostenské podnikání. Jednotlivé podmínky jsou pak stanoveny v živnostenském zákoně. Další rozebíranou oblastí v teoretické části mé diplomové práce bylo vzdělání, kde mají cizinci stejná práva a povinnosti jako občané České republiky, pokud to zákon nestanoví jinak.

Druhá, praktická část mé diplomové práce sebou přinesla statistické zpracování problematiky cizinců na území České republiky. Z této části vyplývá, že největší počet cizinců na naše území přichází ze Slovenska, Ukrajiny a Vietnamu. Vysoký počet cizinců pocházející se Slovenska (v roce 2013, 90 948) může být vyvolán historickými hledisky. Jedná se o skutečnost, že Česká republika se Slovenskem tvořila dlouhou dobu jednotný stát. Obě země mezi sebou podepsaly smlouvu o volném pohybu, která disponovala obdobnými prvky jako současné smlouvy mezi členskými státy Evropské unie. Vysoký podíl cizinců pocházejících z Ukrajiny (v roce 2013, 104 458) může být zapříčiněn jejich nelichotivou situací, geografickou blízkostí států a poměrně malými jazykovými a kulturními bariérami. Na našem území se také vyskytuje vysoký počet cizinců pocházejících z Vietnamu, kteří na našem území pobývají již od dob Československa. Mezi Českou republikou a Vietnamem bylo v minulosti podepsáno mnoho dohod, z důvodu tehdejšího nedostatku pracovních sil. Většina těchto občanů na našem území zůstala a angažovala se především v oblasti živnostenského podnikání. Dle geografického hlediska nalezneme největší počet cizinců v Praze a dalších větších městech, například Brně. V Praze je evidována nadprůměrná koncentrace cizinců a žije jich zde téměř třetina. Územní rozdělení cizinců je na našem území nerovnoměrné. Specifickou skupinou v této

oblasti jsou Vietnamci, kteří pobývají nejen ve větších městech, ale také příhraničních oblastech, jelikož se také zaměřují na kupní sílu z Německa a Rakouska. Rusové mají vysokou míru koncentrace v Karlových Varech, v důsledku historických kontaktů. Samotný počet cizinců na území České republiky od sledovaného roku 1993 stále stoupá. V současné době se na našem území vyskytuje kolem 439 189 cizinců. Během sledovaného vývoje došlo k několika menším poklesům, které byly ve většině případů vyvolány legislativními změnami, které sebou přinesly zpřísnění podmínek pro cizince na našem území. Propad počtu cizinců na našem území také zapříčinila ekonomická krize. V daném období došlo ke snižování pracovních příležitostí pro cizince a snižování přistěhovalců téměř o polovinu. Necelá polovina všech cizinců uvádí, že účelem jejich pobytu je zaměstnání. Pracovní migrace je typická zejména pro občany Evropské unie. Z velké části se ovšem jedná o pomocné nebo nekvalifikované pozice, které nejsou pro domácí pracovníky lukrativní. Oblasti, které jsou charakteristické nízkým procentem nezaměstnanosti, zpravidla vykazují větší počet cizinců, kteří jsou držiteli povolení k zaměstnávání nebo jsou evidováni na úřadech práce. Typickou prací pro migranty ze třetích zemí a některých nových členských států jsou manuální zaměstnání. Pracovníci z Ukrajiny a Moldavska nejčastěji směřují do stavebnictví a pracovníci z Vietnamu a Ruska do zpracovatelského průmyslu. Primární trh práce zaujímají především občané členských států Evropské unie. Významnou oblastí, do které vstupuje stále větší počet cizinců, je živnostenské podnikání. Cizinci se na celkovém počtu podnikatelů na území České republiky podílí z necelých 4%, jedná se o 85 887 cizinců. Největší podíl vydaných živnostenských oprávnění v poměru k počtu cizinců na našem území, se objevuje u cizinců pocházejících z Vietnamu. Pro tyto občany je živnostenské podnikání typické. U cizinců pocházejících z Ukrajiny zase převládá ve velké míře zaměstnanecký poměr, stejně jakou u cizinců ze Slovenska. Právě Slovensko se z velké části angažuje také v oblasti vzdělání cizinců na území České republiky. Cizinci nejvíce preferují prezenční bakalářské studium a podílí se z 10% na celkovém počtu vysokoškolských studentů na našem území. Právě studenti mohou získat lepší uplatnění především na primárním trhu, díky jazykovým dovednostem, které si osvojili během studia. I Česká zemědělská universita v Praze na své Provozně ekonomické fakultě podporuje zahraniční studenty, například v podobě nabídky oborů v anglickém jazyce, různých mezinárodních aktivit, spolupráce s podobně zaměřenými vysokými školami, aj. Dle mého názoru je stále zvyšující se počet cizinců na

našem území v dnešní době nezbytnou realitou a cizinci se stávají neodmyslitelnou součástí naší společnosti. Nelze jednoznačně říci, zda sebou daná skutečnost přináší spíše klady nebo zápory.

11 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Knižní publikace

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Cizinci v České republice 2013 Foreigners in the Czech Republic 2013*. Praha: Český statistický úřad, 2013, 212 s. ISBN 978-80-250-2439-3

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Cizinci v České republice 2014 Foreigners in the Czech Republic 2014*. Praha: Český statistický úřad, 2014, 192 s. ISBN 978-80-250-2439-3

DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010, 207 s. Studie (Sociologické nakladatelství), sv. 66. ISBN 978-807-4190-391

HORZINKOVÁ, Eva. *Živnostenský zákon v praxi 2010/2011*. Vyd. 8. Olomouc: ANAG, 2010, 344 s., sv. ISBN 978-80-7263-615-0

MINISTRY OF INTERIOR OF THE CZECH REPUBLIC. *Information booklet for foreign nationals - Czech Republic*. 1st ed. Prague, 2009, 102 s. ISBN 978-80-254-5998-0

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Informační publikace pro cizince: Česká republika*. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2011, 119 s. ISBN 978-80-7312-067-2

RÁKOCZYOVÁ, Miroslava, Robert TRBOLA a Ondřej HOFÍREK. *Sociální integrace přistěhovalců v České republice: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009, 309 s. Studie (Sociologické nakladatelství), sv. 66. ISBN 978-80-7419-023-0.

ŠPAČKOVÁ, Lea, ŠTEFKOVÁ Jitka. *Libraries as Gateways to the Integration of Immigrants in the EU*. Praha: Multikulturní centrum Praha, 2006, 172 s. ISBN 80-239-7826-8.

Články v seriálové publikaci

SLOVO 21 O.S. Čeští Vietnamci chtějí status menšiny, pomoci jim může sčítání lidu.
Slovo: Bulletin pro cizince a o cizincích. Praha: Datapont s.r.o., 2010, roč. 7, č. 4.

SLOVO 21 O.S. Čeští Vietnamci, nebo vietnamští Češi?. *Slovo: Bulletin pro cizince a o cizincích.* Praha: Datapont s.r.o., 2013, roč. 10, č. 1.

SLOVO 21 O.S. Jak o cizincích učit na vysoké škole. *Slovo: Bulletin pro cizince a o cizincích.* Praha: Datapont s.r.o., 2013, roč. 10, č. 1.

SLOVO 21 O.S. Proč cizinci v Česku častěji podnikají, než se nechávají zaměstnat?.
Slovo: Bulletin pro cizince a o cizincích. Praha: Datapont s.r.o., 2013, roč. 10, č. 4.

Jiné

Interní dokumenty Odboru cizinecké policie ČR

Právní předpisy

Právní předpisy České republiky

Zákon č. 2/1993 Sb., ze dne 16. prosince 1992, o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky

Zákon č. 40/1993 Sb., ze dne 29. prosince 1992, o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky

Zákon č. 40/2009 Sb., ze dne 08. ledna 2009, trestní zákoník

Zákon č. 111/1998 Sb., ze dne 22. dubna 1998, o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

Zákon č. 193/1999 Sb., ze dne 29. července 1999, o státním občanství některých bývalých československých státních občanů

Zákon č. 221/2003 Sb., ze dne 26. června 2003, o dočasné ochraně cizinců

Zákon č. 325/1999 Sb., ze dne 11. listopadu 1999, o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu)

Zákon č. 326/1999 Sb., ze dne 30. listopadu 1999, o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (zákon o pobytu cizinců)

Zákon č. 435/2004 Sb., ze dne 13. května 2004, o zaměstnanosti

Zákon č. 455/1991 Sb., ze dne 02. října 1991, o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)

Zákon č. 500/2004 Sb., ze dne 24. června 2004, správní řád

Zákon č. 561/2004 Sb., ze dne 24. září 2004, o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

Právní předpisy Evropské unie

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006, ze dne 15. března 2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravující přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009, ze dne 13. července 2009, o kodexu Společenství o vízech (vízový kodex)

Nařízení Rady (ES) č. 539/2001, ze dne 15. března 2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni

Směrnice Rady 2005/85/ES, ze dne 1. prosince 2005, o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka

Směrnice Rady 2009/50/ES, ze dne 25. května 2009, o podmínkách pro vstup a pobyt státních příslušníků třetích zemí za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci

Internetové zdroje

ABZ SLOVNÍK CIZÍCH SLOV. *Pojem integrace* [online]. © 2005-2014. [cit. 2014-07-26]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/integrace>

ABZ SLOVNÍK CIZÍCH SLOV. *Pojem migrace* [online]. © 2005-2014. [cit. 2014-09-13]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/migrace>

AION CS. *Zákon č. 325/1999 Sb.* [online]. © 2010-2014 [cit. 2014-07-30]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-325>

BUSINESS INFO.CZ. *Vnitřní trh Evropské unie* [online]. © 1997-2014. [cit. 2014-09-16]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/vnitri-trh-evropske-unie-5159.html#!>

ČZU, FAKULTA TECHNICKÁ. *Použití loga ČZU v DP či BP* [online]. © 2007 [cit. 2014-07-26]. Dostupné z: <http://www.tf.czu.cz/cs/?r=740&i=6852>

ČZU, PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA. *Mezinárodní vztahy* [online]. © 2007 [cit. 2014-12-06]. Dostupné z: <http://www.pef.czu.cz/cs/?r=422>

EUROPA PŘEHLEDY PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ EU. *Schengenský prostor a spolupráce* [online]. [cit. 2014-06-22]. Dostupné z : http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/l33020_cs.htm

EUROSKOP.CZ. *Aktuální stav* [online]. © 2005-14. [cit. 2014-06-21]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/734/sekce/aktualni-stav/>

EUROSKOP.CZ. *Aktuální stav* [online]. © 2005-14. [cit. 2014-06-22]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/742/sekce/aktualni-stav/>

EUROSKOP.CZ. *Aktuální stav* [online]. © 2005-14. [cit. 2014-06-20]. Dostupné z <https://www.euroskop.cz/742/sekce/schengen-2008>

EUROSKOP.CZ. *Zavedení Schengenu 1995* [online]. © 2005-14. [cit. 2014-06-22].
Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/737/sekce/zavedeni-schengenu-1995/>

EVROPSKÁ UNIE. *Členské státy evropské unie* [online]. [cit. 2014-06-24]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/index_cs.htm

EVROPSKÁ UNIE. *Historie Evropské unie* [online]. [cit. 2014-06-20]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/eu-history/index_cs.htm

EVROPSKÁ UNIE. *Orgány, instituce a ostatní subjekty EU* [online]. [cit. 2014-06-20].
Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/index_cs.htm

INKLUZIVNÍ ŠKOLA.CZ. *O migraci* [online]. [cit. 2014-07-26]. Dostupné z: <http://www.inkluzivniskola.cz/kdo-jsou-nove-prichozi/o-migraci>

LEY.CZ ZÁKONY ONLINE. *Trestní zákoník (zákon č. 40/2009 Sb.)* [online]. © 2009.
[cit. 2014-10-02]. Dostupné z: <http://zakony-online.cz/?s10&q10=all>

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Ministerstvo průmyslu a obchodu,
Statistické údaje [online]. © 2005 [cit. 2014-11-10]. Dostupné z:
<http://www.rzp.cz/statistiky.html>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Dlouhodobý pobyt* [online]. © 2014.
[cit. 2014-08-26]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-dlouhodoby-pobyt.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Informace pro cizince* [online]. © 2014.
[cit. 2014-07-30]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/sluzby-pro-verejnost-informace-pro-cizince-informace-pro-cizince.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Integrace* [online]. © 2014. [cit. 2014-07-26]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Migrace* [online]. © 2014. [cit. 2014-07-26]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-890951.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Terminologický slovník* [online]. © 2014. [cit. 2014-07-26]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Vízum k pobytu do 90 dnů (krátkodobé)* [online]. © 2014. [cit. 2014-09-17]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/vizum-k-pobytu-do-90-dnu-kratkodobe.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Vízum k pobytu nad 90 dnů (dlouhodobé)* [online]. © 2014. [cit. 2014-09-22]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/vizum-k-pobytu-nad-90-dnu-dlouhodobem.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zaměstnanecká karta* [online]. © 2014. [cit. 2014-06-26]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/sluzby-pro-verejnost-informace-pro-cizince-aktuality-zamestnanecka-karta.aspx>

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Obecné informace* [online]. [cit. 2014-09-17]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/kratkodobe_vizum/obecne_informace.html

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Rozdíl mezi krátkodobým a dlouhodobým vízem* [online]. [cit. 2014-09-22]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/moscow/cz/viza_a_konzularni_informace/volby_2010/dlouhodobem_vizum/rozdil_mezi_kratkodobym_a_dlouhodobym.html

PORADNA PRO OBČANSTVÍ, OBČANSKÁ A LIDSKÁ PRÁVA. *Dlouhodobý (přechodný) pobyt* [online]. © 2009. [cit. 2014-08-26]. Dostupné z: <http://cizinci.poradna-prava.cz/cizinci-3ti-zemi/dlouhodoby-pobyt.html>

Ostatní nastudovaná literatura

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Cizinci v České republice 2010 Foreigners in the Czech Republic 2010*. Praha: Český statistický úřad, 2010, 246 s. ISBN 978-80-250-2039-5

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Cizinci v České republice 2011 Foreigners in the Czech Republic 2011*. Praha: Český statistický úřad, 2011, 224 s. ISBN 978-80-250-2139-2

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Cizinci v České republice 2012 Foreigners in the Czech Republic 2012*. Praha: Český statistický úřad, 2012, 219 s. ISBN 978-80-250-2309-9

DIVINSKÝ, Boris. *Zahraničná migrácia v Slovenskej republike: stav, trendy, spoločenské súvislosti*. Bratislava: Výskumné centrum slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, 2005, 216 p. ISBN 80-891-4904-9

DRBOHLAV, Dušan. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů: Česko v evropském kontextu*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2008, 311 p. ISBN 80-246-1552-5

HŘEBÍKOVÁ, Iva a Jan KURŽEJA. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*. Vyd. 1. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2006, 193 s. ISBN 80-7251-227-7

KRCHOVÁ, Andrea, Robert TRBOLA a Ondřej HOFÍREK. *Jeden rok v nové zemi: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?*. 1. vyd. Praha: Evropská kontaktní skupina v České republice, 2010, 160 s. Studie (Sociologické nakladatelství), sv. 66. ISBN 978-80-904452-2-2.

KRCHOVÁ, Andrea, Robert TRBOLA a Ondřej HOFÍREK. *Diverzita etnických menšin: prostorová dislokace a kultura bydlení*. 1. vyd. Praha: Evropská kontaktní skupina v České republice, 2010, 160 s. Studie (Sociologické nakladatelství), sv. 66. ISBN 978-808-7398-258.

ONDRUŠ, Radek a Jaroslav KEJVAL. *Průvodce cizineckým řízením: se vzory procesních postupů správních úřadů a účastníků řízení : podle stavu k 1.1.2005*. Praha: Linde, 2005, 359 s. ISBN 80-720-1516-8

PASTRŇÁK, René, Robert TRBOLA a Ondřej HOFÍREK. *Sociální práce s menšinami a migranty: [studijní texty pro kombinované studium Veřejná správa a regionální politika]*. Vyd. 1. Opava: Optys, 2008, 67 s. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-85819-69-4.

PRUSÁK, Jozef. *Teória práva*. 1. vyd. Bratislava: Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty Univerzity Komenského, 1995, 308 s. Učebné texty Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. ISBN 8071600806.

ŠÍŠKOVÁ, Tatiana (ed.). *Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001, 188 s. ISBN 80-717-8648-9

VLČKOVÁ, Alena. *Zákon o pobytu cizinců na území České republiky a související předpisy (s výkladem)*. 1. vyd. Praha: Eurounion, 2003, 416 s. ISBN 80-731-7024-8

12 SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: Vývoj počtu cizinců v ČR v letech 1993-2013 (stav k 31. 12. 2013, v tis.)

Graf č. 2: Počty cizinců dle státního občanství na území ČR v roce 2013 (stav k 31. 12. 2013, v %)

Graf č. 3: Počty cizinců z vybraných států EU na území ČR v roce 2013 (stav k 31. 12. 2013, v tis.)

Graf č. 4: Počty cizinců z vybraných států mimo EU na území ČR v roce 2013 (stav k 31. 12. 2013, v tis.)

Graf č. 5: Podíl občanů Ukrajiny, Vietnamu a Slovenska na celkovém počtu cizinců na území ČR v roce 2013 (stav k 31. 12. 2013, v %)

Graf č. 6: Podíl cizinců žijících v Praze a ostatních krajích v ČR v roce 2013 (stav k 31. 12. 2013, v %)

Graf č. 7: Vývoj počtu podnikatelů- cizinců v ČR od roku 1993-2013 (v tis.)

Graf č. 8: Počet cizinců podnikatelů z členských zemí EU na území ČR v roce 2012 (stav k 31. 12. 2013, v %)

Graf č. 9: Počet cizinců podnikatelů ze zemí mimo EU na území ČR v roce 2013 (stav k 31. 12. 2012, v %)

Graf č. 10: Zhodnocení zaměstnanosti, živnostenského podnikání a celkového počtu cizinců na území ČR v roce 2013 (stav k 31. 12. 2011, v tis.)

Graf č. 11: Počet cizinců v různých formách vysokoškolského studia v ČR v roce 2013 (stav k 31. 12. 2013, v tis.)

Graf č. 12: Podíl studujících cizinců na vysokých školách v ČR v roce 2013 (stav k 31. 12. 2013, v %)

Graf č. 13: Podíl cizinců studujících na vysokých školách v ČR v roce 2013 (stav k 31. 12. 2013, v %)

Graf č. 14: Počet studujících cizinců na vysokých školách u vybraných národností v ČR v roce 2013 (stav k 31. 12. 2013, v %)

Graf č. 15: Počty studujících cizinců na ČZU v roce 2013 (stav k 31. 12. 2013, v %)

13 SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Počet cizinců v jednotlivých krajích v ČR v roce 2013 (stav k 31. 12. 2013)

14 SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1: Vybrané klasifikace migrace

Obrázek č. 2: Členské státy Evropské unie

Obrázek č. 3: Státy Schengenského prostoru

Obrázek č. 4: Klasifikace pobytu cizinců na území České republiky

Obrázek č. 5: Ukázka vzhledu zelené karty

Obrázek č. 6: Ukázka vzhledu modré karty

Obrázek č. 7: Charakteristický vietnamský prodej

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Smluvní státy (státy, které plně aplikují schengenské acquis)

Počet	Název státu
1	Belgie
2	Česká republika
3	Dánsko
4	Estonsko
5	Finsko
6	Francie
7	Island
8	Itálie
9	Lichtenštejnsko
10	Litva
11	Lotyšsko
12	Lucembursko
13	Maďarsko
14	Německo
15	Nizozemí
16	Norsko
17	Polsko
18	Portugalsko
19	Rakousko
20	Řecko
21	Slovensko
22	Slovinsko
23	Španělsko
24	Švédsko
25	Švýcarsko

pozn. vlastní zpracování autora, 2014

zdroj: interní dokumenty Odboru cizinecké policie

Příloha č. 2: Členské státy Evropské unie

Počet	Název státu	Hlavní město	Rok vstupu
1	Belgie	Brusel	1952
2	Bulharsko	Sofie	2007
3	Česká republika	Praha	2004
4	Chorvatsko	Záhřeb	2013
5	Dánsko	Kodaň	1973
6	Estonsko	Tallinn	2004
7	Finsko	Helsinky	1995
8	Francie	Paříž	1952
9	Irsko	Dublin	1973
10	Itálie	Řím	1952
11	Kypr	Nikósie	2004
12	Litva	Vilnius	2004
13	Lotyšsko	Riga	2004
14	Lucembursko	Lucemburk	1952
15	Maďarsko	Budapešť	2004
16	Malta	Valletta	2004
17	Německo	Berlín	1952
18	Nizozemsko	Amsterdam	1952
19	Polsko	Varšava	2004
20	Portugalsko	Lisabon	1986
21	Rakousko	Vídeň	1995
22	Řecko	Athény	1981
23	Rumunsko	Bukurešť	2007
24	Slovensko	Bratislava	2004
25	Slovinsko	Lublaň	2004
26	Španělsko	Madrid	1986
27	Spojené království	Londýn	1973
28	Švédsko	Stockholm	1995

pozn. vlastní zpracování autora, 2014

zdroj: dostupné na http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/index_cs.htm 24. 6.2014

Příloha č. 3: Státy s vízovou povinností dle Nařízení Rady (ES) č. 539/2001*

Státy v jednotlivých kontinentech				
Evropa	Asie	Afrika	Amerika	Austrálie a Oceánie
Albánie	Afghánistán	Alžírsko	Belize	Fidži
Arménie	Bahrajn	Angola	Bolívie	Kiribati
Ázerbájdžán	Bangladéš	Benin	Dominika	Marshallovy ostrovy
Bělorusko	Bhútán	Botswana	Dominikánská republika	Mikronésie
Bosna a Hercegovina	Čína	Burkina Faso	Ekvádor	Nauru
Černá Hora	Filipíny	Burundi	Grenada	Palau
Gruzie	Indie	Čad	Guyana	Papua- Nová Guinea
Kosovo	Indonésie	Džibutsko	Haiti	Samoa
Makedonie	Irák	Egypt	Jamajka	Šalamounovy ostrovy
Moldavsko	Írán	Eritrea	Kolumbie	Tonga
Rusko	Jemen	Etiopie	Kuba	Tuvalu
Srbsko	Jordánsko	Gabon	Peru	Vanuatu
Turecko	Kambodža	Gambie	Surinam	
Ukrajina	Katar	Ghana	Svatá Lucie	
	Kazachstán	Guinea	Sv. Vincenc a Grenadiny	
	KLDR	Guinea – Bissau	Trinidad a Tobago	
	Kuvajt	Jihoafrická republika		
	Kyrgyzstán	Jižní Súdán		
	Laos	Kamerun		
	Libanon	Kapverdy		
	Maledivy	Keňa		
	Mongolsko	Komory		
	Myanmar	Kongo (Brazzaville)		
	Nepál	(Kinshasa) Demokratická republika Kongo		
	Omán	Lesotho		
	Pákistán	Libérie		
	Palestina	Libye		
	Saudská Arábie	Madagaskar		
	Spojené arabské	Malawi		

	emiráty		
	Srí Lanka	Mali	
	Sýrie	Maroko	
	Tádžikistán	Mauritánie	
	Thajsko	Mosambik	
	Turkmenistán	Namíbie	
	Uzbekistán	Niger	
	Vietnam	Nigérie	
	Východní Timor	Pobřeží slonoviny	
		Rovníková Guinea	
		Rwanda	
		Senegal	
		Seychely	
		Sierra Leone	
		Somálsko	
		Středoafriká republika	
		Súdán	
		Sv. Tomáš a Princův ostrov	
		Svazijsko	
		Tanzanie	
		Togo	
		Tunisko	
		Uganda	
		Zambie	
		Zimbabwe	

pozn. *: Držitelé cestovního dokladu, obsahující nosič dat s biometrickými údaji, mohou pobývat na území Schengenského prostoru po dobu 90 dnů z celkové délky 180 dnů, bez víza. Jedná se o Albánii, Bosnu a Hercegovinu, Černou Horu, Makedonii, Moldavsko a Srbsko.

pozn.: vlastní zpracování autora, 2014

zdroj: interní dokumenty Odboru cizinecké policie

Příloha č. 4: Státy v Schengenském prostoru

Členské země EU, které jsou součástí Schengenu	Belgie, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Itálie, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemí, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko
Členské země EU, které jsou součástí Schengenu částečně	Irsko (od roku 2002) a Velká Británie (od roku 2000). <i>Jde o oblast bezpečnosti a justice, zatímco hraniční a celní kontroly si tyto státy ponechaly.</i>
Země, které jsou součástí Schengenu a nejsou členy EU	Island, Norsko a Švýcarsko
Členské země EU, která dosud nesplňují kritéria pro přijetí Schengenu	Kypr, Rumunsko, Bulharsko, Chorvatsko
Jiné země bez hraničních kontrol	Monako, San Marino a Vatikán <i>Ačkoli nejsou tyto země oficiálně součástí Schengenu, na jejich hranicích se uplatňují schengenské dohody.</i>
Zvláštní případ	Andorra <i>Andorra není součástí Schengenu a na jejích hranicích zůstaly kontroly. Občanům Evropské unie ale stačí pro vstup do země pouze občanský průkaz, zatímco ostatní cestující musí mít ke vstupu do země platný pas.</i>

pozn. vlastní zpracování autora, 2014

zdroj: dostupné na <https://www.euroskop.cz/742/sekce/aktualni-stav> z 26.6.2014

Příloha č. 5: Ukázka žádosti o udělení schengenského víza

Žádost o udělení schengenského víza

Tento formulář žádosti je zdarma

FOTO

1. Příjmení (x)				ČÁST VYHRAZENÁ ÚŘADŮM	
2. Rodné příjmení (dříve užívané(á) příjmení) (x)					
3. Křestní jméno (jména) (x)					
4. Datum narození (den-měsíc-rok)	5. Místo narození	6. Země narození		7. Současná státní příslušnost Státní příslušnost při narození, pokud se liší:	
8. Pohlaví ☐ muž ☐ žena		9. Rodinný stav ☐ svobodný/á ☐ ženatý/vdaná ☐ rozvedený/á ☐ vdovec/vdova ☐ jiný (prosím upřesněte)			
10. V případě nezletilých osob: příjmení, jméno, adresa (pokud se liší od adresy žadatele) a státní příslušnost vykonavatele rodičovské odpovědnosti/poručníka nebo opatrovníka					
11. Případně národní identifikační číslo					
12. Druh cestovního dokladu ☐ běžný cestovní pas ☐ diplomatický pas ☐ služební pas ☐ úřední pas ☐ zvláštní pas ☐ jiný cestovní doklad (prosím upřesněte)					
13. Číslo cestovního dokladu	14. Datum vydání	15. Platnost do	16. Vydal		
17. Adresa bydliště žadatele a e-mailová adresa				Telefonní číslo (čísla)	
18. Bydliště v zemi jiné, než je země, jejímž je žadatel v současné době státním příslušníkem ☐ ne ☐ ano ☐ povolení k pobytu nebo jiný odpovídající doklad ..... č. .... Platnost do					
* 19. Současné zaměstnání					
* 20. Zaměstnavatel, jeho adresa a telefon. U studentů název a adresa vzdělávací instituce					

Datum podání žádosti:

Číslo žádosti o vízum:

Žádost podána u
 velvyslanectví/konzulátu
 společného střediska pro žádosti
 poskytovatele služby
 obchodního zprostředkovatele
 hranice

Název:
 OCP OPA PRAHA
 jiné

Spis zpracován :
 PRAP. PETROJ

Podpůrné doklady:
 cestovní doklad
 zdroj obživy
 pozvání
 dopravní prostředek
 TMI
 další:

Rozhodnutí o vízu:
 zamítnuto
 uděleno:
 A
 C
 LTV

Platnost:
 od .....
 do .....

Počet vstupů:
 1 2 více

Způsoby podpory ☐ hotovost ☐ cestovní šeky ☐ kreditní karta ☐ předplacené ubytování ☐ předplacená doprava ☐ jiný (prosím upřesněte)	☐ jiný (prosím upřesněte) ..... Způsoby podpory ☐ hotovost ☐ poskytnutí ubytování ☐ pokrytí všech nákladů během pobytu ☐ předplacená doprava ☐ jiný (prosím upřesněte)	
34. Osobní údaje rodinných příslušníků občana EU, EHP nebo Švýcarska		
Příjmení		Jméno (jména)
Datum narození	Státní příslušnost	Číslo cestovního dokladu nebo průkazu totožnosti
35. Příbuzenský vztah s občanem EU, EHP nebo Švýcarska ☐ manžel(ka) ☐ dítě ☐ vnuk/vnučka ☐ závislý předek v přímé linii		
36. Místo a datum		37. Podpis (u nezletilých podpis vykonavatele rodičovské odpovědnosti/zákonného zástupce, poručníka nebo opatrovníka)

Jsem si vědom(a), že vízový poplatek se v případě zamítnutí žádosti nevrací.

Prohlášení, které je třeba podepsat v případě žádosti o udělení víza pro více vstupů (viz pole č. 24):

Jsem si vědom(a) nutnosti uzavřít na dobu svého prvního pobytu a rovněž na následující pobyty na území členských států dostatečné cestovní zdravotní pojištění.

Jsem si vědom(a) následující skutečnosti a jsem s ní srozuměn(a): shromažďování údajů vyžadovaných tímto formulářem žádosti a pořízení mé fotografie, případně odebrání otisků prstů, jsou povinné pro posouzení žádosti; mé osobní údaje, které obsahuje tato žádost, jakož i otisky prstů a fotografie budou předány příslušným orgánům členských států a těmito orgány pro účely rozhodnutí o mé žádosti zpracovány.

Tyto údaje, jakož i údaje týkající se rozhodnutí o mé žádosti nebo rozhodnutí o prohlášení uděleného víza za neplatné, jeho zrušení nebo prodloužení se vloží do vízového informačního systému (VIS)¹, kde budou uloženy po dobu nejdéle 5 let, během nichž k nim budou mít přístup vízové orgány a orgány provádějící kontroly víz na vnějších hranicích a v členských státech, azylové a přistěhovalecké orgány v členských státech za účelem ověření, zda jsou splněny podmínky k povolení vstupu a pobytu na území členských států, za účelem odhalení osob, které tyto podmínky nesplňují nebo je přestaly splňovat, posouzení žádostí o azyl a určení, kdo je k takovému posouzení příslušný. Za určitých podmínek budou mít k těmto údajům přístup také určené orgány členských států a Europol za účelem prevence, odhalování a vyšetřování teroristických trestných činů a dalších závažných trestných činů. Orgány členského státu, které odpovídají za zpracovávání údajů: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, Loretské náměstí 5, 118 00 Praha 1; Ředitelství služby cizinecké policie, Olšanská 2, P.O. BOX 78, 130 51 Praha 3 a Ministerstvo vnitra ČR, Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7.

Je mi známo, že mám právo v jakémkoli členském státu získat informaci o údajích týkajících se mé osoby, které byly vloženy do VIS, a o členském státu, který údaje předal, a právo požadovat, aby údaje, jež se týkají mé osoby a jsou nesprávné, byly opraveny, a aby údaje, které se mne týkají a které byly zpracovány protiprávně, byly vymazány. Orgán, který moji žádost posuzuje, mě bude na mou výslovnou žádost informovat, jakým způsobem mohu vykonávat své právo na kontrolu osobních údajů, které se mě týkají, a jak je mohu podle právních předpisů dotčeného členského státu nechat opravit nebo vymazat, včetně práva na podání opravných prostředků. Stížnosti ve věci ochrany osobních údajů přijímá vnitrostátní orgán dohledu tohoto členského státu: Úřad pro ochranu osobních údajů, ul. Pplk. Sochora 727/27, Praha 7, 170 00.

Prohlašuji, že jsem všechny výše uvedené údaje poskytl(a) podle svého nejlepšího vědomí a svědomí a že jsou správné a úplné. Jsem si vědom(a) toho, že jakékoli nepravdivé prohlášení povede k zamítnutí mé žádosti nebo prohlášení již uděleného víza za neplatné a může vést také k trestnímu stíhání podle právních předpisů členského státu, ve kterém se moje žádost vyřizuje.

Zavazuji se, že opustím území členských států předtím, než skončí platnost víza, které mi bylo uděleno. Byl(a) jsem informován(a) o tom, že samotné vízum jako takové je pouze jedním z předpokladů ke vstupu na evropské území členských států. Udělení víza samo o sobě neznamená, že mám právo na náhradu škody, pokud nesplním příslušná ustanovení čl. 5 odst. 1 nařízení (ES) č. 562/2006 (Schengenský hraniční kodex), a bude mi z tohoto důvodu odepřen vstup. Splnění podmínek ke vstupu bude znovu posouzeno při vstupu na evropské území členských států.

Místo a datum	Podpis (u nezletilých podpis vykonavatele rodičovské odpovědnosti/zákonného zástupce, poručníka nebo opatrovníka)
---------------	---

---

¹ V případě, že je VIS v provozu

zdroj: interní dokumenty Odboru cizinecké policie

Příloha č. 6: Vzor vízového štítku

zdroj: interní dokumenty Odboru cizinecké policie

Příloha č. 7: Vývoj počtu cizinců v ČR v letech 1993-2013 (stav k 32. 12. 2013)

Rok	Počet cizinců
1993	77 668
1994	104 352
1995	159 207
1996	199 151
1997	210 311
1998	220 187
1999	230 131
2000	202 201
2001	212 069
2002	232 942
2003	241 934
2004	255 917
2005	280 111
2006	321 456
2007	392 315
2008	437 565
2009	432 503
2010	424 291
2011	434 153
2012	435 946
2013	439 189

pozn.: vlastní zpracování autora, 2014

zdroj: ČSÚ, r. 2014, s. 29, (DRBOHLAV, r. 2010, s. 39).

Příloha č. 8: Počty cizinců ze zemí Evropské unie na území České republiky (stav k 31. 12. 2013)*

Země EU	Počty cizinců
Belgie	601
Bulharsko	9 132
Dánsko	324
Estonsko	140
Finsko	285
Francie	3 025
Chorvatsko	2 490
Irsko	680
Itálie	3 503
Kypr	95
Litva	607
Lotyšsko	356
Lucembursko	23
Maďarsko	1 519
Malta	24
Německo	18 507
Nizozemsko	2 872
Polsko	19 452
Portugalsko	310
Rakousko	3 400
Rumunsko	6 777
Řecko	1 091
Slovensko	90 948
Slovinsko	342
Španělsko	982
Švédsko	728
Velká Británie	5 376

pozn.: vlastní zpracování autora, 2014

pozn. *: jedná o pobyt na 12 měsíců a více

zdroj. ČSÚ, 2014, s. 32

Příloha č. 9: Počty cizinců z vybraných států mimo EU na území ČR v roce 2013 (stav k 31. 12. 2013)*

Státy	Počet
Ukrajina	105 138
Vietnam	57 347
Rusko	33 318
Spojené státy	7 134
Moldavsko	5 663
Čína	5 503
Mongolsko	5 287

pozn.: vlastní zpracování autora, 2014

pozn. *: jedná o pobyt na 12 měsíců a více

zdroj: ČSÚ, r. 2014, s. 32-35

Příloha č. 10: Vývoj počtu podnikatelů cizinců v ČR dle vydaných živnostenských oprávnění v letech 1993-2013

Rok	Cizinci
1993	8 823
1994	19 858
1995	43 335
1996	54 745
1997	77 097
1998	52 687
1999	68 586
2000	72 471
2001	78 423
2002	75 661
2003	76 057
2004	80 827
2005	83 841
2006	80 724
2007	85 409
2008	84 488
2009	96 402
2010	101 429
2011	105 119
2012	104 377
2013	101 534

pozn. vlastní zpracování autora, 2014

zdroj: dostupné na: <http://www.rzp.cz/statistiky.html> z 10. 11. 2014

Příloha č. 11: Zhodnocení zaměstnanosti, živnostenského podnikání a celkového počtu cizinců na území ČR v roce 2013 (k 31. 12. 2011)

Státy	Počet cizinců disponujících povolením k pobytu*	Počet zaměstnaných cizinců	Počet cizinců s platným živnostenským oprávněním	Počet cizinců evidovaných na úřadech práce
Ukrajina	105 138	68 950	33 700	35 250
Vietnam	57 347	32 145	29 369	2 776
Slovensko	90 948	117 831	11 406	106 425

pozn.: vlastní zpracování autora, 2014

pozn. *: jedná o pobyt na 12 měsíců a více

zdroj: ČSÚ, 2014, s. 29, 32, 120

Příloha č. 12: Počet cizinců v různých formách vysokoškolského studia v ČR v roce 2013 (stav k 31. 12. 2013)

Formy studia	Úspěšní absolventi	Ostatní	Celkem
Prezenční bakalářské	3 087	15 806	18 893
Prezenční magisterské	830	5 969	6 799
Prezenční magisterské navazující	2 140	5 149	7 289
Prezenční doktorské	94	1 996	2 090
Distanční a kombinované	2 060	4 093	6 153

*pozn.: vlastní zpracování autora, 2014
zdroj: ČSÚ, 2014, s. 133*